

LIETUVIŲ
DIENOS

MŪSŲ MENININKAI RUOŠIASI OPERAI (Kučiūnas, Vaznelis, Stankaitytė, Baras)

LITHUANIAN DAYS
APRIL, 1967

1967 M. BALANDŽIO MĖN.

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief

Bernardas Brazdžionis

Literatūros Redaktorius / Literatur Editor

Juozas Tiniš

Foto Redaktorius / Photo Editor

Daumantas Čibas

Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editor

Milton Stark

Anglų kalbos Redaktorius / English Editor

Mrs. Rita Medziukaitė-Bureika

Leidėjas / Publisher

Anthony F. Skirius

Administratorius / Circulation Manager

Juozas Andrius

Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir valstybėse /
Contributing Editors:

Juozas Bertulis, Vladas Būtenas — Chicago, Illinois;
Vytautas Alf. Braziulis — Cleveland, Ohio —; Vladas
Mingėla — Detroit, Mich.; Baiys Raugas — Philadelphia,
Pa.; Cezaris Surdokas — Baltimore, Md.; Petras W. Ur-
ban — Cleveland, Ohio; Vaclovas Verikaitis — Toronto,
Canada; Vytautas Volertas — Riverside, N. J.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:

JAV: Boston, Mass. — B. Kerbelienė; Brooklyn-New
York, N. Y. — V. Augustinas, V. Mazeis; Chicago, Ill.
— A. Guibinskas, B. Lungys, V. Noreika; Cleveland,
Ohio — V. Bacevičius; Los Angeles, Calif. — L. Briedis,
Pr. Gasparonis, L. Kančauskas; Hollywood, Calif. — R.
Jasiukonis; Manchester, N. H. — K. Daugėla; Omaha,
Nebr. — Rev. L. Musteikis; Philadelphia, Pa. — R. Ja-
kaitis, V. Gruzdis; Washington, D.C. — Photo Ada,
P. Labanauskas. CANADA: Hamilton, Ont. — A. Juraitis;
Montreal, P. Q. — L. Stankevičius; Toronto, Ontario —
J. Dvilaitis. AUSTRALIJA: E. Butkūnas, E. Karpavičius, P.
Sakalauskas, Vyf. Vosyliūs.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slaptyvardžiu
ar inicialais nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

Signed or initialed articles do not necessarily reflect the
opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdinimą "Lietuvių Die-
nų" žurnale, LD leidžia pasirašyti ir panaudoti kitais
atvejais be atskiro susitarimo.

Publishers reserve the right to reprint any or all matter
published in Lithuanian Days magazine without sepe-
rate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesutarta, re-
dakcija tvarko pagal savo nuožiūrą.

Manuscripts or other matter submitted for publication
in Lithuanian Days magazine will be edited at the dis-
cretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNI-
JOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 METAIS.

"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH
"CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytų pakeidavimu prenumerata atnaujinama auto-
matiškai, neraukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas
prenumeratą, skaitytas administraciją paintormuoja
laišku. / If subscription is to be discontinued at expi-
ration, notice to that effect should be sent; otherwise
it will renewed automatically. This policy accords with
the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina 65 centai.

Single copy 65¢.

Prenumerata metams \$6.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription \$6.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription \$10.00.

"Second Class Postage Paid At Los Angeles, California".

L I E T U V I Ų

DIENOS

LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard

Hollywood, California 90029

Telefonas: 664-2910

BALANDIS, 1967 METAI
Nr. 4 (173), XVIII metai

APRIL, 1867
Vol. XVIII, No. 4 (173)

TURINYS / CONTENTS

Knyga eina pas skaitytojus. Vedamasis	3
IV Pietų Amerikos Lietuvių Kongresui praėjus. A. Sv.	4
Darbininko ir P. Rutkaus foto nuotraukos.	
SPAUDOJ IR GYVENIME.	6
VI. Ramojus, Lietuvių Operos dešimtmetį švenčiant.	7
Valerij Tarsis, Palata Nr. 7. Romanas. Vertė J. Andrius.	8
Kazys Bradūnas, Iš knygos "Sonatos ir fugos".	9
J. Žilevičius, Visuomenininkui Valerijonui Šimkui 60 metų.	11
Jonas Grinius — kritikas ir kūrėjas (j.)	12
Jonas Grinius, Kritika ir autokritika.	12
Pr. Alšėnas, Poetiškos ornamentikos dailininkė (H. Žmuidzinienė).	13
E. Vasyliūnienė, Didingas kūrinys mažoje vietoje. Pranciškonų koplyčia.	14
VEIDAI IR VAIZDAI (Iliustruota kronika).	18-19
Žmonės, Datos ir Darbai (Smulkioji kronika)	20

ENGLISH SECTION

Soviet Russia — Conqueror, not Savior. Edi-torial.	21
Election Comedy in Occupied Lithuania	22
Lithuanian History in Stamps. Part LCVI. By A. Bernotas.	24
Books and Periodicals. Lithuanian Short Stories; The Baltic Review etc.	24
LITHUANIANS MAKE NEWS	25
Start Campaign for the U. S. Stamp of the Baltic States, by V. Grundmanis.	25
Balerina Ramona Rataitė. Foto reportažas.	26

COVERS / VIRŠELIAI

Front Cover — Pirmas viršelio psl.

Rengiasi operos premjerai. Prie pianino
Al. Kučiūnas, operos dirigentas; stovi solistai:
Jonas Vaznelis, bosas, Dana Stankaitytė, so-
pranas, Stasys Baras, tenoras.

Š. m. gegužės 20 ir 21 d. Chicago's Lietuvių
Opera, atžymėdama savo veiklos dešimtmetį,
stato J. Karnavičiaus opera "Gražina".

(Daugiau žiūr. 7 psl.).

Lithuanian musicians prepare for opera
premiere. At the piano Aleksandras Kučiūnas,
opera conductor; standing; Jonas Vaznelis,
Dana Stankaitytė, and Stasys Baras, soloists.

The Lithuanian opera "Gražina", composed
by Jurgis Karnavičius, will be presented at
the Chicago Opera House on May 20 and 21.
This event will mark the tenth anniversary of
Lithuanian Opera in Chicago.

Back Cover — Paskutinis virš. psl.

Per 10 metų Chicago's Lietuvių Operos sta-
tytų operų programos. Buvo statyta šios ope-
ros: Rigoletto, Faustas, Carmen, Trubadūras,
Aida, Cavalleria Rusticana ir Pajacai, Tosca,
Traviata. Ee to, surengta pora koncertų.

Programs of operas performed during the
past ten years by Chicago's Lithuanian Opera:
Rigoletto, Faust, Carmen, Il Trovatore, Aida,
Cavalleria Rusticana, I Pagliacci, Tosca, and
La Traviata.

The Lithuanian Opera has also presented
two concerts: Requiem by G. Verdi and the
Bells of Vilnius by Br. Markaitis, S.J.

Kanados Lituanistinių mokyklų mokytojų suvažiavimo Hamiltone bal. 1 d. dalyviai. I eil. iš kairės: K. Mileris, B. Juozapavičienė, Sesuo Jonė, L. L. Nakrušienė, Amerikos švietimo Tarybos pirm. Jer. Ignatonis, Kanados švietimo Komisijos pirm. L. Tamošauskas, J. Mikšys, B. Mardusienė, A. Vaišvilienė, kun. A. Prakabas, B. Lumbienė, M. Kvedarienė, S. Slavinskienė, V. Tamulaitytė;

II eilėje stovi: J. Krikštolaitis, J. Baltonienė, J. Stanaitis, D. Balsienė, 7-ji — B. Antanaitienė, 9-ji — A. Abromaitienė, 10-ji — Lukoševičienė, 11-ji — B. Vitienė, 13-ji — D. Gutauskienė, 15-ji — Malsienė, 16-ji — Anskytė; III eilėje: J. Pleinys, J. Andriulis, V. Matulaitis, A. Kuolienė, 6-tasis — Kolyčius, 11-tasis L. Emantas, 12-ji — Sesuo Viktorija.

Teacher convention of Canada's Lithuanian Schools.

Foto A. Juraitis

Knyga eina pas skaitytojus

Mūsų knygos kelias pas skaitytoją nėra lengvas. Autoriui kartais, atrodo, lengviau parašyti veikalą, negu surasti jam leidėją arba mecenatą. Gyvename tokiose sąlygose, kad negalime turėti savo knygynų, išskyrus Čikagą, kur knygynų pagrindinis verslas kristalai ir kiti prabangos dalykai. Didžiausi knygynai prisiglaudę prie leidyklų, kaip Draugas, Darbininkas, Lietuvių Dienos ir pn. Periferijose knygas platina pasišventėliai, daugiausia parapijų namuose ar kiemuose. Sekmadeniais atidaromas "knygų kioskas" — ant primityvių stalų išdėstomos knygos, laikraščiai, plokštelės. Ne kiekvienoj kolonijoje tokių "knygnešių" yra, o knygos užsisakymas tiesiai iš leidėjo sudaro tiek rūpesčių, kad tik didžiausi knygų mylėtojai besiryžta tokiam žygiui.

Knygai išėjus iš spaudos, jeigu ji nesukelia kontraversinių spaudos atsiliepimų, likimo nelemta toli nuo leidyklos lentynos nueiti. Valsitybėje, kur per dieną išeina po keletą ar po keliolika knygų, daug reiškia reklama. Laikraščiuose dedami ištisi puslapiai reklamų. Vienos knygos reklamos rungiasi su kitomis, nelyginant boksininkai ringe. Knygynai rengia knygos autorių autografų dienas. Tatai labai pagyvina susidomėjimą knyga. "Bestselerių" sąrašai laikraščiuose atranka labiausiai perkamąsias bei peršamąsias knygas.

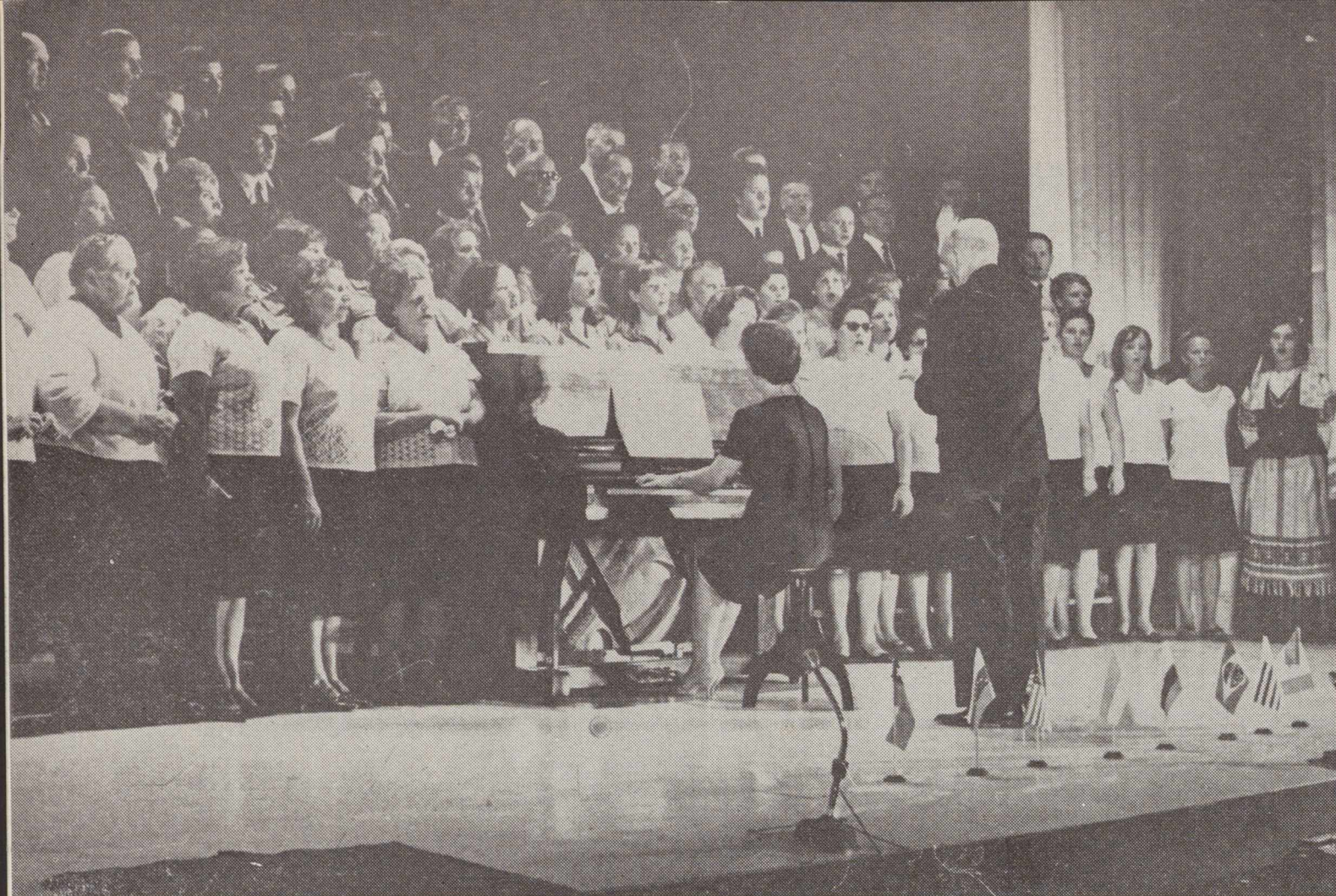
Didžiausias mūsų knygos pristatymo įvykis yra kasmet rengiamos "Draugo" romano konkurso premijos įteikimo šventės. Per tokiuos vakarus išperkama nuo šimto iki pusantro šimto egzempliorių naujo romano. Čikagoje metai iš metų praktikuojami ir kitoki knygų pristatymai — vakarai ar popietės su žodžiu apie naują knygą, su meni-

ne programa, su diskusijomis. Imkime tik paskutiniųjų metų pristatytąsias knygas. Įdomų A. Barono "Trečiosios moters" pristatymą surengė "Giedros" korporacija, kur programoje tarp kitko dr. Prunkskis pravedė pokalbį su juri komisijos nariais. Po premijos įteikimo vakaro Čikagoje, P. Naujokaičio romano pristatymas surengtas jo gyvenamajame mieste; J. Stuko knygos "Awakening Lithuania" pristatyta banketo metu viešbutyje. Išpūdingas buvo V. Ramojaus "Kritusių už laisvę" pristatymas, sujungtas su partizanų pagerbimu.

Los Angeles mieste gal pirmą knygos pristatymą surengė Lietuvių Dienų leidykla, išleidusi dr. J. Bielskio "Žalgirio" vertimą. Dabar netrukus, gegužės 27 d. rengiamas Donelaičio "Metų" vertimo pristatymas, į kurį atvyksta veikalo vertėjas į anglų kalbą Nadas Restenis, kur dalyvaus knygos redaktorė prof. E. Tumienė, o knygą aptars prof. K. Jasutytė.

Šio neeilinio veikalo pristatyme tikimasi matyti daug mokslus einančio jaunimo, kuriam šis veikalas pirmoje vietoje ir skiriamas.

Knygos pristatymai sukelia didesnę visuomenės susidomėjimą, ypač, kad gaunamas autografas, kuris knygą lyg ir pabrangina. Tokių naujos knygos pristatymų galėtų surengti bet kuri kolonija, kur tik yra knygų platintojas, autorius, leidėjas, arba kur šie nesunkiai gali atvykti. Tai būtų ne tik knygai reklama, bet ir vienas iš kultūringųjų parengimų. Klasikinis pirmosios (Mažvydo) knygos prašymas "imkit mane ir skaitykit" šiandieną virsta "pirkit mane ir skaitykit". Šiandieną jis itin reikšmingas, kai norime, kad laisvasis lietuviškas žodis gyvuotų, rastų dirvą ir joje klestėtų laisvos lietuvių kultūros vaisiais.

Jungtinis choras atlieka programą Avenidos teatre vasario 6 d. Dir. Vaclovas Rymavičius.
Foto "Darbininkas"

Scenes from the Lithuanian convention in Buenos Aires, Argentina.

mu, daug dėmesio kongreso rėmuose skirta jaunimui, ne tik surengiant studijų savaitę, bet ir apskritai jaunesnius žmones įtraukiant į veiklą.

Jaunimas ne tik sprendė klausimus studijų savaitės diskusijose, ne tik buvo aktyvus sporto rungtynių ar tautinių šokių dalyvis, bet įsijungė ir į kongreso darbų eigą kartu su vyresniaisiais. (Skyrium paminėtini čia — jaunas prof. E. Paršelis, H. Leonavičius, Argentinos jaun. pirm., Rasa Kairelytė, mandatų komisijos narė ir kt.).

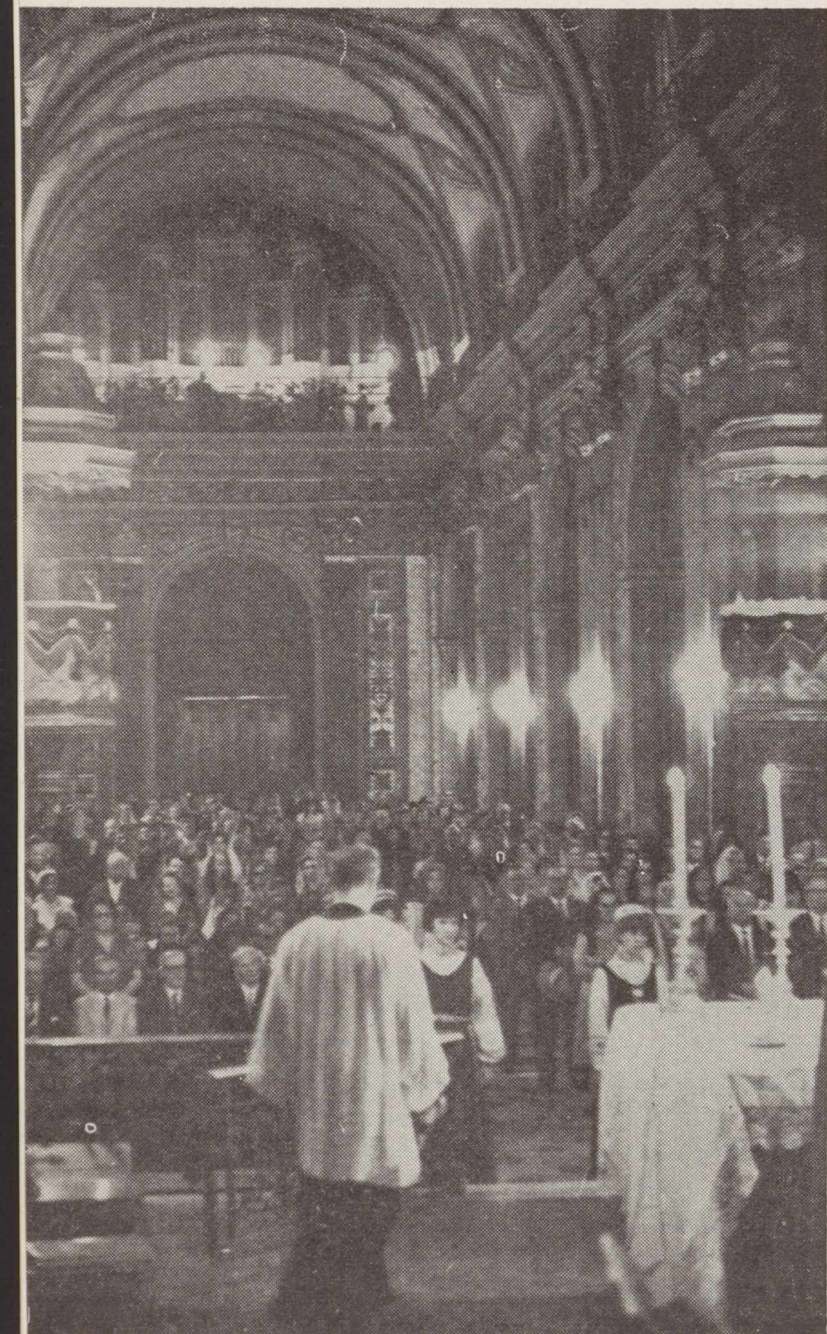
Iš Brazilijos, Urugvajaus ir kitų P. A. valstybių dalyvavo apie 200 svečių ir delegatų. Buvo svečių iš Europos, Kanados ir JAV-bių. Iš čia dalyvavo Vliko pirm. dr. K. Valiūnas, PL Bendruomenės vicepirm. S. Barzdukas, A. Zaporackas, M. Lenkauskienė ir kt. Šalia vyskupo V. Brizgio, kuris laikė pamaldas, nemažai buvo kunigų, kaip. "Darbininko" atstovas dr. kun. K. Bučmys, Tėvų Marijonų provincijolas kun. V. Rimšelis, kun. A. Perkumas, prel. P. Ragažinskas, kun. A. Steigvila ir kt.

Kongreso darbų eilėje buvo numatyta keletas paskaitų ir pranešimų. Iš paskaitų pažymėtina kun. A. Steigvilos paskaita tema "Šeima —

IV PIETŲ AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESUI PRAĖJUS

Šių metų pradžioje įvykęs IV Pietų Amerikos Lietuvių Kongresas Buenos Aires, susilaukė plataus atgarsio JAV-bių lietuvių spaudoje. Kadangi jis buvo sujungtas su Jaunimo Metų užbaigi-

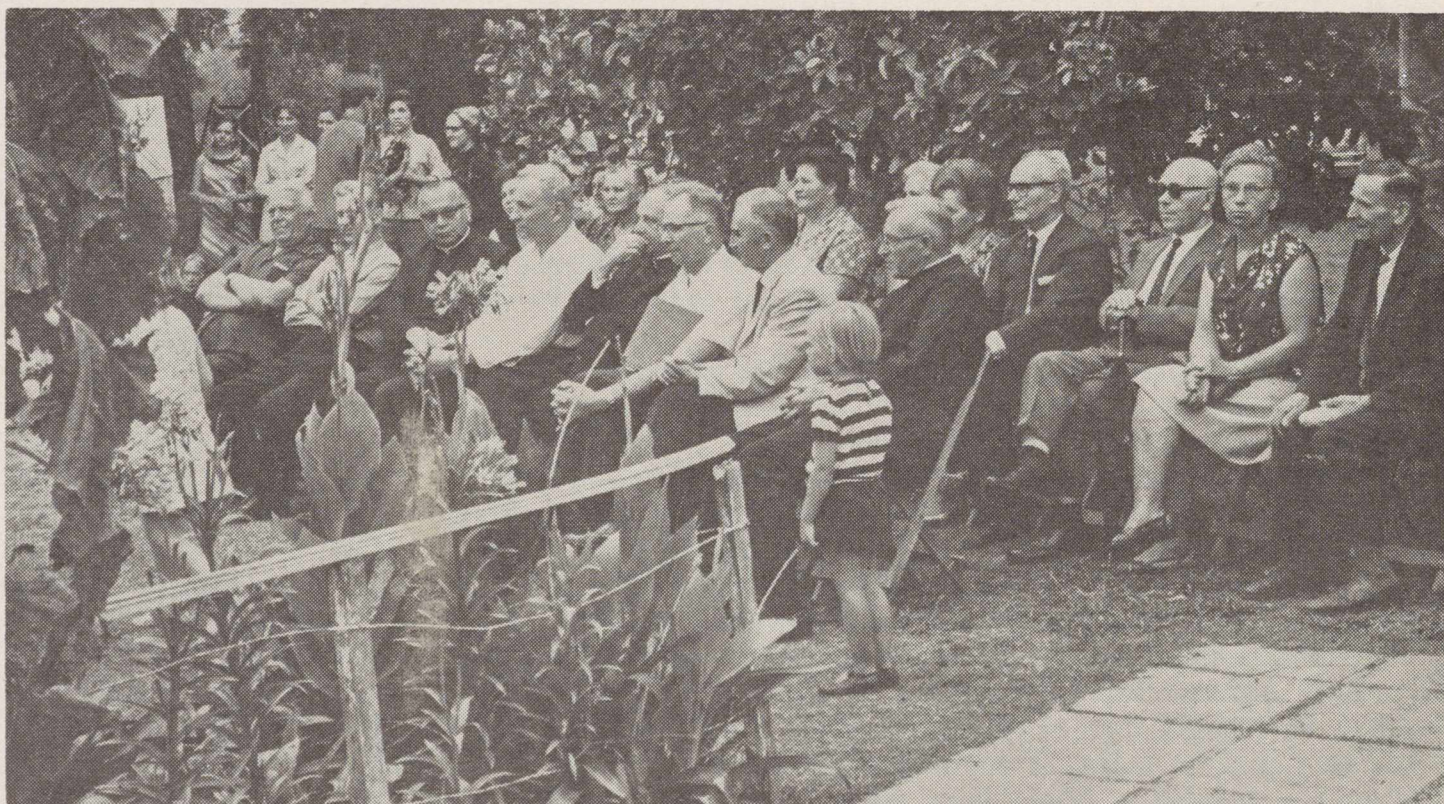
Kongreso dalyvių pamaldos katedroje.
Foto "Darbininkas"

Prie gen. San Martin paminklo, aikštėje prie Crillon viešbučio, kur vyko kongreso posėdžiai. A. Zaporaskas, iš Detroito, Nijolė Šlapelytė, iš Rochesterio, N. Y., prof. E. Paršelis, Buenos Aires, Dalia Tallat-Kelpšaitė, iš Chicagos, Rasa Kairelytė, Buenos Aires, Č. Kiliulis, iš Bostono.
Foto "Darbininkas"

Svečiai, atvykę į studijų savaitės uždarymą, stebi mažųjų programą. I eil. iš dešinės: inž. Vladas Venckus, Venezuelos LB pirm., St. Barzdukas, PLB vicepirm., vysk. V. Brizgys, Balfo pirm. kun. V. Martinkus, prel. dr. P. Ragažinskas, dr. T. V. Rimšelis ir kt.

Foto "Darbininkas"

lietuvių išeivių tvirtovė" ir O. Kairelienės — "Lietuvybės išlaikymo pastangos praityje". Pra- nešimuose šalia konkrečių darbų, buvo iškelta ir tam tikrų nesklandumų, trukdančių darbo sėmę. Tačiau pagal St. Barzduko rezumė, "kon- gresas labai sutartinai apsvarstė ir prėmė Pietų Amerikos lietuvių bendrų siekimų ir darbų nuta- rimus, išreiškiančius jų valią ypačiai dviem at- vejais: 1) paskatinta lietuviybės pagrindu jungtis į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę ir 2) pasiūra- ginta aktyviai dalyvauti Lietuvos laisvės kovoje, protestuojant prieš Lietuvos okupaciją ir pa- smerkiant sovietų vykdomus prievartavimus, de- portacijas, nutautinimo ir religijos persekiojimo darbus."

Vienu iš svarbesnių, palikusių gilesnį įspūdį, kongreso dalių reikia laikyti koncertą "Avenida" teatre, kur telpa apie 1000 žmonių. Muzikinę p-ogramą atliko Argentinos lietuvių choras, su- sidedas iš Šv. Cecilijos, Aušros ir Lietuvių Su- sivienijimo chorų; vadovavo muz. V. Rymavi- čius. Atskirai pasirodė "Aušros" ir Šv. Cecilijos

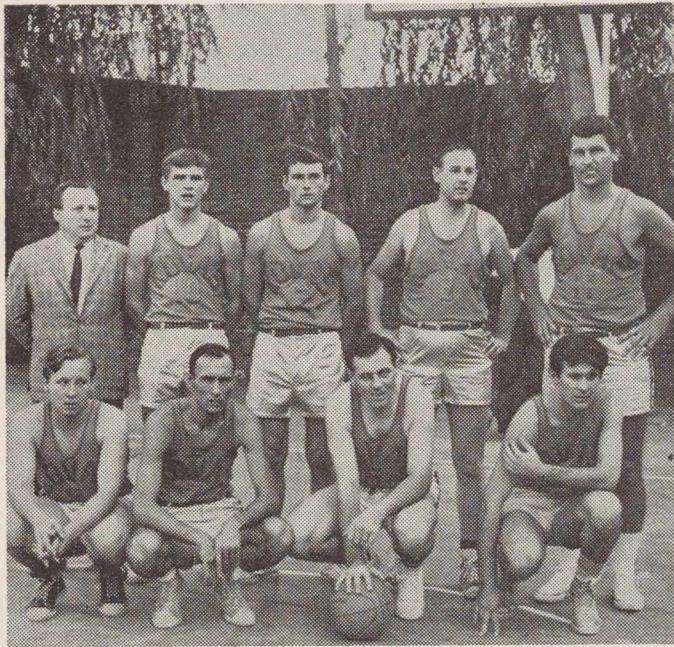

Argentinos lietuvių sporto klubas "Kovas", nu- galėjęs Urugvajaus ir Brazilijos komandas IV PAL kongreso metu; kairėje klubo vadovas Juozas Petraitis.

Foto P. Rutkus

Urugvajaus tautinių šokių ansamblis "Gintaras", šokęs kongreso užbaigimo programoje.

Foto P. Rutkus

Argentinos tautinių šokių ansamblis "Ramby- nas", šokęs Avenidos teatre kongreso atidarymo programoje; viduryje — ansamblio vedėja Irena Šimanauskienė.

Foto P. Rutkus

Foto P. Rutkus
Jaunimo studijų savaitėje; kalba St. Barzdukas, PLB vicepirmininkas.

chorai. Pianinu palydėjo M. Čikšaitė, solo dai- navo A. Rastauskas.

Tautinius šokius šoko Urugvajaus "Gintaras" ir Argentinos "Lietuvių centro" ir "Rambyno" ansambliai.

Visur buvo kalbų, kalbų, — net ir koncerte, — ir ceremonijų — vėliavų, gėlių įteikimai ir pan. Aišku, netruko ir pramogų bei vaišių, ku- rios svečius ir savuosius jungė ir nuomonių skir- tumus tirpdė.

Kongreso rezultatai? Kai kas norėtų tuojau matyti juos, o nesulaukdamas, ima kaltinti ren- gėjus, dalyvius ir visą pasaulį, verkiant ir klau- siant, kad, girdi, kažin, ar tai apsimoka, įdedant tiek daug darbo, pastangų, lėšų... Ramindamies galime atsakyti, kad joks kapitalas neatneša didelių procentų per dieną ar per savaitę. Reikia jį laikyti investuotą metų metus. Gi pasak pačių argentiniečių "Laiko", "visas kongreso pasiseki- mas priklausys nuo to, kaip jo dalyviai ims vyk- dyti. Negana užprotokuluoti, spaudoje parašyti, bet reikalinga ir toliau vesti pokongresinę ak- ciją, neleidžiant užgesti sukeltam entuziazmui".

A. Sv.

ANEMIŠKAS RITERIŠKUMAS...

Pulkininkas V. Šliogeris, Lietuvos vyriausybės ir lietuviškos diduomenės sferose buvęs nemaža figūra, aukštuosius karo mokslus baigęs užsienyje, Lietuvos un-te išėjęs ekonomijos studijas, valdžioje užėmęs keletą svarbių vietų, o trejus metus buvęs prezidento A. Smetonos asmeniniu adjutantu, dabar gyvenęs Australijoje, parašė ir išleido atsiminimų knygą, užvardintą „Antanas Smetona, žmogus ir valstybininkas“.

Po A. Merklio didžiulės monografijos ir po J. Augustaičio tos knygos kritikos, išleistos atskira knyga ir atskleidžiančios daug tiesos „iš kitos pusės“, šie atsiminimai yra trečioji trumpu laiku knyga apie buv. prezidentą Smetoną, tam tikru požiūriu tampanti kontraversiniu asmeniu. Tokio pobūdžio knygos JAV-se yra labai populiarios — yra atsiminimų net dar apie gyvus prezidentus. Nežinia, kiek ten teisybės, bet idomybių daug. Žmonės tokias knygas gaudyte gauda.

Reikia pastebėti, kad mūsų spauda vis dar neišmoko pažiūrėti objektyviai ne tik į dabartį, bet ir į praeitį. Viskas Viskas banaliai nušlifluota. Iki šiolei iš žurnalistų gal tik vienas B. Raila sugėbėjo „išsikovoti“ sau teisę pasakyti atvirą žodį, nepriklausomą nei nuo svetimųjų, (tą mes gerai mokame), nei nuo savųjų (to mes vengiame); bet ar gali būti kitaip, kai klaidas ar negeroves matome tik pas „priešus“, gi savųjų net ir rašydami šventi, nes ant jų saugiai laikosi aureolės.

Kaip gi su pulk. Šliogerio knyga? Kas joje idomaus, objektyvaus, nenušlifluoto, realaus? V. Šliogeris, pasirodo, dar kruopštesnis — jis sako, kad ant jo prezidento biusto neužkristu nė dulkelė... Štai ištrauka iš aptarimo, atspausdo Australijos „Tėviškės Aiduose“, nusakanti tų atsiminimų pobūdį:

„Autorius rašo džentelmeniškai, susižavėjęs praeitimi, su didele pagarba prezidentui, jo šeimai ir visiems savo sutiktiems žmonėms. Jis apsiriboja tik tuo, ką pats matė ir patyrė, ir didžiai rūpinasi, kad šie atsiminimai ant prezidento ir kitų asmenų paveikslu nenumestų nei dulkelės, o jei kas anksčiau jau buvo numetęs ant jų kokią dulkelę, jis stengiasi, neatkreipdamas didelio skaitytojo dėmesio, tą dulkelę nupūsti. Ši toks rašymo būdas ryškiai pabrėžia autoriaus riteriškumą, ištikimą ir kilnų charakterį, bet atsiminimų centrinį asmenį — prezidentą Smetoną padaro šiek tiek anemišką, nes per daug tobulą: švelnaus būdo, malonus, geros širdies, religingas, mėgstas gamtą, paukščius ir žvėrelius, neišdidus, draugiškas su gimtųjų apylinkių kaimiečiais, darbštus, teisingas, gailestingas vargšams. Malonu žinoti, kad Lietuva turėjo tokį humaniškai kilnų prezidentą, bet piešiant jo, kaip žmogaus, paveikslą, būtų buvę gerai, jei autorius būtų pastebėjęs ir vieną kitą žmogišką silpnąbę, didesnę negu rūgusio pieno su bulvėmis pamėgimą ar mėgimą laisvalaikio kortomis sulošti 66 dėl pramogos, ne iš pinigų. Man atrodo, kad A. Smetona toks jau šventas nebuvo: buvo teisingas, bet kitoms partijoms teisės laisvai veikti nepripažino, buvo religingas, bet varžė ir sunkino katalikišku organizacijų veiklą, nebuvo išdidus, bet atvažiavęs į bažnyčią prie altoriaus buvo vedamas po baldakimu, buvo gailestingos širdies — mendžioklėje vengdavo šauti į kiškeli, bet mirti nuteistųjų ne visu malonės prašymus patenkino, ne visiems gvybe dovanojo. Didelis, ypatingai aukščiausios valdžios pasiekęs žmogus negali būti toks gerutis, jis turi

savo būde turėti atkaklumo ir kietumo bruožų, būti kartais net beatodairiškas, nes gerume ir švelnume jau savaime slepiasi silpnumo daigai. Autoriaus prasitarimas, kad A. Smetona buvo labai jautrus kritikai, ryškiau pabrėžia prezidento būdą ir kai kuriuos jo politikos poelgius padaro lengviau suprantamus.“ (1966, nr. 50).

PLESKEVIČIUS DEMASKUOJA BOLŠEVIKINI MELĄ

— „Tėvynės Balse“ skaičiau mane liečiantį straipsnį: „Veiksnių auka ir biznesis“. Ten neradau nieko, kas atitiktų tikrąybę. Parašyta apie mane, bet viskas apversta aukštyn kojom. Tą galiu įrodyti mano turimais dokumentais. Tame straipsnyje M. Jackevičius įrodinėja, kad mano pavardė ne L. Pleskevičius, bet Pliskovičius. Tai tikras melas. Toliau M. Jackevičius puola „Nepriklausomos Lietuvos“ redaktorių, būk mano parašyti atsiminimai, kurie ėjo net per 5 numerius, parašyti paties redaktoriaus. Čia irgi grynas melas. Ten viskas buvo paršyta mano paties. Nei redaktorius, nei jokie veiksniai man nerašė ir nieko nediktavo. Viską parašiau aš pats. Kiek sugėbėjau, parašiau tik iš savo pergyvenimų. Esu mažamokslis, tai redaktorius galėjo pataisyti mano klaidas...

Niekas čia man negali diktuoti ar priversti ką nors rašyti. Galiu rašyti, ką aš noriu ir nerašyti, ko nenoriu. Čia ne bolševizmas, ir mes nebijome jokių komisarių ar politrukų...

Toliau M. Jackevičius rašo, kad kažkada mums teko susirašinėti. Jis sako, kad jam buvo parašytas gana britkus laiškas. Tiesa, vieną laišką buvau parašęs. Jį parašiau, negalėdamas apsiginti nuo man siunčiamų šlamštų ir siūlymų grįžti į tėvynę. Manau, kad kiekvienas skaitytojas supras, kas ten buvo parašyta apie mano grįžimą į tėvynę. Kai tėvynė bus laisva ir nepriklausoma, kokią mes savanoriai-kūrėjai buvome iškovoję, tada mes grįšime ir be jūsų raginimų.

Nežinau, kodėl bolševikai susirūpino ir jiems pagailo, ypač M. Jackevičiui, mano vargų. Jie užmiršo, kas su manim buvo daroma 1940 m. užgrobus mūsų tėvynę. Mane apšaukė liaudies priešu ir, nežiūrint mano, kaip karo invalido, silpnos sveikatos — areštavo. Pasodintas į Marijampolės kalėjimą, buvau mušamas ir visokiais būdais kankinamas. Bolševikai nakties metu išmušė man dantis, išsukino ir kažkokiu skysčiu išdegino pirštus. Tas dar labiau susilpnino mano ir taip silną sveikatą. Kada aš paklausdavo, už ką mane kankina, kad aš niekam nieko blogo nepadariau, man atsakydavo, kad 1919 m. tarnaudamas savanoriu esu užmušęs daug bolševikų kareivių. Bolševikai neužmiršta ir nedovanoja savo priešams ir po 50 metų...

Dar sėdint kalėjime jau buvau įtrauktas į sąrašus išvežimui į Sibirą. To padaryti jau nespėjo, nes vokiečiai ir sukilę lietuviai bolševikus iš Lietuvos išvijo.

Tada manimi nesirūpino nei toks ponas Jackevičius, nei Paleckis, nei kiti lietuviški ar rusiški bolševikai. Tik dabar po virš 25 metų ponui draugui Jackevičiui manęs pagailo. Dar turiu pasakyti, kad manęs niekas neprikalbinėjo ir negundė bėgti iš Lietuvos. Aš viską jau gerai buvau patyręs savo kailiu.

Tamsta rašai, kad man, kaip karo invalidui, nustojusiam 70% darbingumo, Lietuvos valdžios buvo paskirta maža pensija. Tas netiesa. Lietuvos visi karo invalidai buvo aprūpinti labai gerai. Aš gaudavau 127 litus į mėnesį. Nereikėjo pas nieką prašyti jokios išmaldos. Be to, visiems invalidams buvo nemokamas gydymas; iš invalidams šelpti komiteto gaudavo dar pinigais, drabužiais ir vaikų mokslui. Todėl Tamsta neapgailėstauk manęs ir kitų invalidų. Aš pas jus jokios išmaldos neprašau. Aprūpinkite tuos invalidus, kurie yra likę Lietuvoje ar išvežti į Sibirą.

Sakai, kad man valdžia nedavė geresnės tar-

nybos, kaip tik Karo muziejuje. Tai buvo garbinga tarnyba...

Tamsta sakai, kad aš myliu skaityti tarybinę spaudą — „Tėvynės Balsą“. Ir vėl melas. Juk už tą šlamštą ir supykote, kai aš buvau apie tai parašęs.

Aš neužmiršiu Marijampolės kalėjimo, mano ten visų kančių, mano 14 metų sūnaus nužudymo, namų sudeginimo, giminių į Sibirą ištėmimo, švogerio, jo dviejų sūnų ir dukros vyro nužudymo. Aš viską žinau ir gerai suprantu bolševikų rojų. Tikiu taip pat, kad bolševikams ateis galas. („Naujienos“, 1967 m. bal. 17).

P. Pleskevičius

PAKEISTI LIETUVOS KVISLINGAI

Okupuotos Lietuvos pupetinėje „vyriausybėje“ ši pavasarį (kovo 19 d.) įvyko keletas pakeitimų: nuimtas nuo koto Justas Paleckis, vadinamas „prezidentu“ ir išbuvęs tame poste 27 metus. Jo vieton pasodintas Motiejus Šumauskas (pernai sulaukęs 60 metų), senas komunistas (į partiją įstojo būdamas 19 metų), spaustuvės darbininkas, bemokslis, kaip ir Paleckis, iki šiol užėmęs vadinamos ministerių tarybos pirmininko vietą. Šias pareigas nematomoji Maskvos ranka perdavė Juozui Maniūšiui, kuris apie 12 metų išbuvo partijos ck ketvirtuoju sekretorium. (Dabar šią vietą užsėdo A. Ferensas). Šumausko pavaduotojais padaryti Jonas Kuzminskis (dailininkas? Buvo rašytojas J. Baltušis) ir A. Mečenskienė.

Nepajudintas išliko partijos ck pirmasis sekretorius K. Sniečkus („antruojų“ „išrinktas“ ką tik iš Maskvos atsiųstas V. Charazovas).

Kai kas ieško paslapties, kodėl Paleckis tiek ilgai (27 metus), t. y., nuo pat pirmosios okupacijos metų, išbuvo „prezidentu“ kėdėje, įtikdamas ir Stalinui, ir Malenkovui, ir Chruščiovui, ir ji nuvertusiems dvyniams — Maskvos valdovams. Neturėjimas nė menkiausios savo nuomonės ir besąlyginė ištikimybė yra tos paslapties, kurios išlaikė tokiam „aukštam“ poste žmogų, niekuo ypatingu partijai nenusipelniusį, užkulisyje neretai mėgstantį virš saiko ant liežuvio užpilti, o paskui nei ši, nei tą nušnekėti, pasirodyti patriotu. Dabar jam duotas TSRS „Aukščiausios Tarybos Tautybių Tarybos pirmininko“ titulas, kuris, be abejo, dar mažiau ką reiškia negu sovietinio „prezidentu“.

Lyg ir atsisveikinimui su „prezidentūra“, J. Paleckis išspausdino š. m. „Pergalės“ žurnalo nr. 2 savo „atsiminimų“ pluoštą, kurie nušviečia jo kelią į „prezidentus“. Pusė rašinio — beprasmiški pasigyrimai, kiek jis darbavosi paskutiniaisiais Lietuvos laisvės metais, jau esant koalicinei vyriausybei, kad ši būtų nuversta ir įkurdinta darbininkų ir valstiečių sudaryta valdžia. Kiekvienas jo įkaušusio riktėlėjimas ne vietoje dabar laikomas „darbo žmonių“ balsu, reikalaujančiu čia darbininkų valdžios, čia padėkos rusų atstovybei Kaune už Maskvos malones Lietuvai...

Nuliedami ašarą nuo pjedestalo nukeltam kvislingui, neieškosime, ar geras jis buvo patriotas, ar ne, ar daugiau gero padarė Lietuvai, ar daugiau blogo — tai, jei matys reikalą, pasvers ir pasakys patys komunistų „istorikai“, — buvo beveidė propagandinė, nors ir nelabai reprezentacinė, iškamša, ir tiek. Neabejojame, kad tų pareigų bus vertas ir jo įpėdinis, Lenino ordino kavalierius „už nuopelnus vystant Lietuvos TSR liaudies ūkį, mokslą ir kultūrą“ (!) ir už ištikimybę partijai.

Kai kas bando klausti, kaip geriau Lietuvai, — ar kai ji smaugiama pačių lietuvių rankomis, ar kad ją smaugtų svetimųjų rankos; ne, Lietuvai nei taip, nei kitaip smaugiamai negerai!

LIETUVIŲ OPEROS DEŠIMTMETĮ ŠVENČIANT

Lietuvių Operos dešimtmetis Chicagoje bus paminėtas neeiliniu būdu — statoma originali lietuviška opera „Gražina“. Ta proga išleidžiama graži sukaustuvinė programa, kur V. Ramojus peržvelgia operos nueitą kelią. Autoriui leidus, pasinaudojame keliomis ištraukomis, nusakančiomis pirmuosius žingsnius. R.

Žvelgdami į mūsų operos išeivijoje dešimtmetį (1957-1967), trumpomis užuominomis perbėkime jos kelią, kaip ji mezgėsi, rutuliojosi ir žengė pirmyn, per dešimt metų suspėjusi lietuvių kultūros istorijon įrėžti neeilinę vagą, kurios reikšmę ir vertę spręstume ateitis ir būsimieji kultūros istorijos tyrinėtojai.

Vienas iš pagrindinių asmenų mūsų operos kūrime buvo Lietuvos operos solistas Vladas Baltrušaitis, 1954 m. gruodžio 20 d. pakviestas ėmėsis vadovauti Chicagos Lietuvių vyrų chorui, kuriam anksčiau vadovavo Alfonsas Gečas, o po jo — Bronius Jonušas. Choras prie Vl. Baltrušaičio išaugo ir jo akiratis pasidarė žymiai platesnis. Pamažu į repertuarą buvo įvedamos ir kai kurios operų ištraukos. Taip žengiant pirmyn, pradėta galvoti ir apie kurios nors operos pastatymą. Didžiųjų entuziastų tarpe buvo choro valdybos pirmininkas Vytautas Radžius su vicepirm. Leonu Bildušiu (jie kartu atstovavo ir choristų daugumos nuomonę), kurie šalia Vlado Baltrušaičio, ir buvo operos statymo minties ir operos statymo iniciatyvos pionieriai. Visi tie pokalbiai, posėdžiai, planavimai vyko dirigento ir valdybos ratelyje. Plačioji visuomenė dar nieko apie tai nežinojo, išskyrus įvairius gandus.

1956 m. rugpjūčio 11 d. Chicagoje įvyko pirmasis platesnio pobūdžio posėdis, sukvietas choro valdybos, dalyvaujant muz. V. Baltrušaičiui, muz. A. Kučiūnui, sol. S. Valiukienei, sol. D. Stankaitytei, sol. S. Citvarui, sol. J. Vazneliui, sol. V. Lorentui, akt. K. Oželiui, akt. J. Raudoniui, žurn. Vl. Būtėnui ir Vyrų choro valdybos nariams — pirm. Vyt. Radžiui, L. Bildušiui, K. Skaisgiriui, V. Gutauskui, Antanaičiui ir P. Oliui, kur buvo viešai paskelbta, kad 1957 m. kovo 30 ir 31 d. d. numatyta pastatyti G. Verdi „Rigoletto“ operą. Operos pastatymui iniciatyvos imasi Chicagos Lietuvių vyrų choras „Vytis“. Posėdžio metu paskelbti ir meniniai vadovai: operos pastatymo vadovas — Vl. Baltrušaitis, dirigentas — A. Kučiūnas, režisierius — K. Oželis, dailininkas — Vyt. Virkau. Paskelbti ir svarbesnieji solistai bei operos sąmata, siekianti 7-8,000 dol.

Posėdžio dalyviai didįjį Vyrų choro užmojų pasitiko entuziastingai, o po kelių dienų spaudoje pasirodė ir pirmieji straipsniai, pra-

nešusieji plačiai visuomenei žinią, kad statoma opera lietuvių kalba su lietuviškais vadovais, solistais ir choru.

Visuomenės reagavimas buvo įvairus: vieni sveikino rengėjus, išeinančius didžiųjų muzikos dirvonų plėsti, kiti raukėsi ir nepasitikėjo, kad, girdi, per daug darbo ir išlaidų, sunkiai kas išeis iš to didelio užsimojimo, treči buvo nepatenkinti, kodėl ne lietuviška opera statoma, bet pasaulinio kompozitoriaus Verdi.

Dirigentas A. Kučiūnas savo pokalbyje spaudai pastebėjo: „Klausiate, kodėl „Rigoletto“ buvo pasirinkta? Todėl, kad labai mažai yra operų, kuriose dalyvauja tik vyrų choras. „Rigoletto“ yra gražiausia opera vyrų chorui. Ir techniškai nėra labai sunki pastatyti, ir sąstatą nesunku sudaryti... Apie lietuvišką operą svajoju aš pats, svajojo ir vyrų choro vadovybė. Bet štai priežastys. Turime gaidas St. Šimkaus „Pagirėnų“ ir naujosios K. V. Banaičio operos „Jūratė ir Kastytis“. Bet abiejų operos nėra instrumentuotos. Tam darbui reikia laiko, pasiruošimo ir pinigų. Be to, reikia ir mišraus choro. Tai susidaro problema, ir vyrų choras išeitų iš savo veiklos ribų. Šis kuklesnis užsimojimas bus bandymas ir žingsnis į galutinį tikslą — lietuviškos operos pastatymą...“

Iš laiko perspektyvos žvelgiant, dabar atrodo, kad pranašiskus žodžius viešam interview prieš „Rigoletto“ premjerą pasakė Lietuvos operos veteranas, solistas A. Kutkus:

„Kai kas visai nepamatuotai spaudoje buvo padaręs priekaištų, kodėl, girdi, lietuviai stato ne lietuvišką, o svetimą operą... Taigi, kai 1920 m. Lietuvoje, mažytei entuziastų grupei susidarius, nebuvo pasirinkta nei „Birutė“, nei „Eglė žalčių karalienė“ — Miko Petrausko, o svetimoji „Traviata“, tais pat sumetimais dabar vyrų choras, užsibrėžęs didelį tikslą, parinko, kas buvo priimtinausia. Ir štai, kaip kadaise Lietuvoje išaugo viena bene iš geriausių Pabaltijo operų iš svetimos „Traviatos“, ar negalime dabar pasvajoti, kad tas pats gali ir čia atsitikti?.. O ateityje K. V. Banaičio „Jūratė ir Kastytis“, J. Karnavičiaus „Gražina“ — parodys kelią naujoms lietuviškoms operoms, čionykščių mūsų kompozitorių sukurtoms“.

1957 m. kovo 30 d. Marijos aukšt. mokyklos salėje, Chicagoje, įvyko „Rigoletto“ premjera, o sekančią dieną — kovo 31 — antrasis spektaklis, keičiantis pagrindiniams solistams (Gildai — M. Kripkauskienei su J. Krištolaityte ir Rigoletto — alg. Braziui su Vl. Baltrušaičiu).

Apie šiuos du spektaklius tiek visuomenėje, tiek ir spaudoje atsiliepimai buvo entuziastingi.

„Gražinos“ meno vadovai tariai. Iš kairės: dail. V. Virkau, rež. K. Oželis, dirig. A. Kučiūnas, dail. Br. Jameikienė, (drabužių eskizai.).

Foto V. A. Račkauskas

Preparing for the performance of the opera „Gražina“.

„Susidomėjimas opera kilo kaip ant mielių, ir paskutinę savaitę prieš spektaklius rengėjai galėjo paskelbti jiems taip malonią žinią — „Rigoletto“ operos abiems spektakliams bilietai jau išparduoti. Ši žinia buvo ženklas mūsų tautinio gyvastingumo bei kultūringumo ir vienintelis atsidėjimas operos rengėjams ir visam kolektyvui už jų atiduotą auką rengiant operą. Jos susilaukėme tik dėka meno vadovų, rengėjų ir viso kolektyvo kolektyvinės aukos — neapmokamo darbo. Mažos išimties nebesudarė taisyklės... Abu spektakliai publikai paliko nelauktai šiltus įspūdžius. Opera būtina dar turės būti pakartota Chicagoje, nes daug norinčių į spektaklius nepateko ir daug žmonių, mačiusių praėjusius spektaklius, nori dar kartą pamatyti...“ *)

Šiandien, prieš atsiskleidžiant „Gražinos“ uždangai Chicagos Operos rūmuose, visi esam liudininkai anų tolimų ir kitiems gal labai fantastiškai atrodžiusių svajonių išsipildymo. Chicagos Lietuvių operą per dešimtmetį tvirtai žengė pirmyn, varguose nesustojo ir nepalūžo, o meniškai, net profesionališkai augo ir tvirtėjo ir pasiekė tolimą, ir kartu sunkų, tikslą — lietuvių tautinę operą „Gražina“.

Besiekiant šio tikslo, operos vienetas, kurio veidai laiko tekmėje keitėsi, dainos menui paaukojo šimtus tūkstančių valandų, ir to darbo

vaisius — operų spektaklius — iki šiol matė 40,900 žmonių minia.

Ne visiems buvo lemta sulaukti Chicagos Lietuvių operos dešimtmečio šventės. Per tą laiką iš gyvųjų tarpo atsiskyrė „Rigoletto“ ir „Fausto“ operų tenoras Valdemars Salna, taip pat spaudos komisijos narys rašyt. Albinas Valentinas.

Išstojusių iš choro gretas vis papildė nauji žmonės, paskutinių metu smarkiai ėmė burtis jaunimas. To pasėkoje Operos choras šiandien prieš mus atsistoja bene pačiame didžiausiame operiniame sąstate.

Solistų sąrašas liudys ir mums ir istorijai, kiek kuris metų dirbo Lietuvių operoje. Pagarba jiems, nes be solistų nebūtų operos. Kiti iš jų mūsų operoje išaugo ir muzikiniai sugrendo.

Su pagarba ir dėkingumu sekam veteranus choristus ir choristes, nes būrys vyrų operoje jau yra išdavinę visą dešimtmetį, o eilė moterų po devynerius metus nuo pat pirmosios Operos moterų choro gyvavimo dienos, kuris buvo įsteigtas „Fausto“ operai. Tai vis tie, kurie sulipdė per dešimtmetį gražiai išbujojusius operos rūmus...

Šalia visų šių išskyla majestro Aleksandras Kučiūnas, chormeisteris Alfonsas Gečas, Operos valdybos pirmininkas Vytautas Radžius, dailininkas Vytautas O. Virkau ir dar vienas kitas, kurie per visą dešimtmetį stovi raktiniuose operos postuose ir yra atidavę Lietuvių operai neapskaičiuojamai dideles darbo ir talento aukas...

Tad ir pasitinkame „Gražina“ įžanginiais operos žodžiais:

Susirinkome visi į pilį,

Kur širdis širdį supranta ir myli..

Vladas Ramojus

Palata Nr. 7

Romanas

Vertė J. Andrius

Pradžia praėjusių metų kovo nr.

11-tas tęsinys

Jai teko pereiti vakarinėn mokyklon, vėliau — į muzikos mokyklą.

Nataša Rostova turėjo neblogą mezzosoprano ir galėjo tapti neeiline dainininke, jei tik būtų turėjusi kiek daugiau kantrumo, darbštumo, pastovumo ko nors siekiant. Bet, deja, nė vienos šios dorybės ji neturėjo, viskas jai greit atsibosdavo — darbas, žmonės, gardumynai. Dažniausia galėjai girdėti ją sakančią: „Man nuobodu“.

Ji buvo labai temperamentinga ir greit išsimylinti. Štai — šiandieną ji negali gyventi be to vaikinio, o rytoj — jau nebegali į jį nė pažiūrėti ir stebisi, kaip ją galėjo suvilioti toks primityvus tipelis. Verkia iš apmaudo. Viena, ką ji vertino gyvenime, tai linksmybės, pasilinksminimus, ypač restoranus, puotas, gegužines, šokių, kurortus. Visa tai ji vadino tikru gyvenimu. Gi darbą, mokslą, šeimos rūpesčius ir kitas dorybes ji laikė tik nuobodžiomis pareigomis, kurių reikia, kur tik galima, vengti. „Man visa tai tiek terūpi, kiek gatvėje stulpas“, — buvo jos mėgiamas posakis.

Nataša Rostova buvo labai graži — apie tai visi kalbėjo: vieni su perdėtu gyrimu, kiti su pavydu, dar kiti su pykčiu. Dėl to ji neturėjo draugių, bet užtat visą būrį jos grožio — nuo septyniolikos iki penkių dešimtų metų amžiaus — gerbėjų. Tačiau ji buvo ne tik graži, bet ir protinga, patraukli, draugiška. Ji greitai suprato, kad jos laukia tūkstantis nusivylimų, taip, kaip ir kitas merginas, abejingas socialistinėm dorybėm. Tuo laiku ji atsitiktinai susipažino su vienu amerikiečiu. Jis buvo labai ją išimylėjęs, bet ji atsisakė tekėti už jo. Amerikietis krito į didelę desperaciją, dėl to ir išvykdamas išgavo jos pažadą, kad, jei tik ji kada pakeistų savo nusistatymą, tai tuojau praneštų jam. Jis gi jos laukias penkerius metus. Laikas nuo laiko turistai atveždavo jai jo laiškus. Jis laukė, tikėjosi. Vėliau atsirado advokatas Šipov, įdomus žmogus, romantikas, taip pat išimylėjęs iki ausų. Jis gyveno viename kambary kartu su savo kuprota seserimi, nors uždirbdavo penkių šimtų per mėnesį. Bet Natašai tai buvo tik skatikai. Ji neatstūmė jo, bet ir ypatingų vilčių neteikė. Ji dar ir pati nežinojo...

Zoja Aleksejevna teisingai nustatė Natašos negalavimą: jai blogai veikia sovietinis klimatas, reikia jį pakeisti. Kai Zoja Aleksejevna pasakė tai Natašos tėvui, tas giliai susimąstė. Taip, reikia išvažiuoti, bet kaip? Tuo tarpu Nataša jau apsisprendė: išvykti, o jau ten ji pamatys, ar tekės už to amerikiečio, ar ne.

Kadangi daugiau turistų pas ją nebeatvykdavo, ji nutarė siųsti laišką per pasiuntinybę, nes jai, be abejonės, buvo aišku, kad siunčiamas paštu jos laiškas toliau policijos nenueis.

Ir štai — laiškas įmestas pasiuntinybės kieman. Ar atvyks Michel'is ją pasiimti? O tuo tarpu ji bepročių namuose.

Įėjus kambarin, kuriame buvo susirinkę gydytojai, Nataša meiliai nusilenkė Zojai Aleksejevnei.

— Na, panele, papasakokit, kas jums yra, pasakė Andrej Efimovič.

— Jei galima, tai aš geriau jums padėsiu.

— Prašom, paklausysim.

Nataša padainavo romansą „Mūsų likimai skirtingi“. Kai ji baigė, Andrej Efimovič tarė:

— Gerai, Nataša, bet ką mes turim padaryti, kad jūsų likimas jūsų taip toli nevedžiotų?

— Tik viena — nuvežti mane toliau, už okeano.

— Ar tada viskas būtų gerai?

— Ko puikiau!

— Taip... Na, gerai, eikite, pailsėkite.

Kai ji išėjo, Neževskis kreipėsi į ją gydantį gydytoją:

— Jūsų nuomonė?

— Dalykas aiškus... Mergiotę išpaikino tėvas prieš motinos valią. Štai ji ir kvailiuoja. Stiprios formos neurastenija. Nepaprastai erotinė. Ją reikia laikyti pentiniais, ir tada ji nurims.

— Visam laikui... — pridėjo Zoja Aleksejevna.

— Kaip turėčiau jus suprasti? — paklausė ją Neževskis.

— Visai paprastai. Mergaitė nusižudys. Ji man tą pati pasakė. Aš su ja labai draugiška. Laikau būtinu, norint ją išgelbėti, išsiųsti ją pas jos sužieduotinį. Amerikon.

— Dovanokite, jos sužieduotinis yra čia, — pasakė skyriaus vedėja.

— Kas jums sakė?

— Jis pats — advokatas Šipov.

— Na, tai tik tam, kad gautų pasimatymą. Ji turi tokį gerbėją. Aš laikausi savo. Ji gali ir čia ką nors padaryti. Ją čia laikyti — nusikaltimas.

— Brangi Zoja Aleksejevna, — kalbėjo Andrej Efimovič, — jūs šiandieną jau antrą kartą siūlote negalimus sprendimus. Ir... vienas karo lauke — nekarys.

— O jūs?

— Aš jau nebe karys... — ir sunkiai atsiduso, — matyt, jau laikas man trauktis iš karo lauko.

Prieš išeidamas, Andrej Efimovič jai pasakė:

— Zoja Aleksejevna, o kaip, jei jūs užsuktumėt į mano landynę... neprieštaraujat?

— Bet gi aš dabar nupuolęs angelas.

— Visi mes — nupuolę angelai: ir ligonys, ir sveikieji, ir gydytojai...

NUPUOLUSIŲ ANGELŲ MAIŠTAS

Jei baisu gyventi milžiniškoje masėje, tarp apjakusių aiškiaregių, užantspauduotomis lūpomis, tai, mano manymu, daug baisiau, kai jau viskas žinoma, bet verčia tylėti, ir kiekvienas regi tiesą paslėptose ar baimės išplėstose kito žmogaus akyse.

Thomas Mann

Valentino Almazovo akimis.

Mes visi jautėmės nupuolusiais angelais šioje baisioje žemėje, bet niekas nenorėjo sutikti su tokia būkle ir stengėsi bet kuria kaina gražinti nustotąjį rojų.

Natūralu, kad dabar, laisvalaiky, ypatingu aštrumu iškilo klausimas, — kas gi iš tikro yra tas nustotasis rojus, apie kurį mes visi, o ypač jaunimas, turėjome tokį blankų supratimą?

Be abejonės, visi yra perskaite daugybę knygų, tikrų, — ir sovietinių mokytojų, samdytų rašėvų bei agitatorių rašėvų apgailėtinos pastangos užtemdyti tų knygų tiesą nuėjo niekais. Tuo laiku į mane kreipėsi įvairiausi žmonės. Nupuolusieji angelai aiškiai laikė mane Liuciperiu, ir aš neturėjau moralinės teisės atsisakyti šio garbingo titulo. Aš uždegiau savo žibintą ir negesinau jo nei dieną, nei naktį, nepaisydamas didelių policininkų pastangų. Žinoma, netiktų perdaug didinti jų reikšmę ir svarbą; ne vien aš, bet ir visi kiti, net ir vaikėzai, nelaikė jų žmonėmis, bet kažkuo panašiu į pakelės žolę. Su jais eilgėsi su neslepia panieka, taip pabrėžtinai grubiai, kad ir man pačiam kartais būdavo nemalonu.

Dabar visas mūsų gyvenimas virto nupuolusių angelų sukilimu; kol kas tai buvo tik repeticija palatoje nr. 7, bet savo vaizduotėje mes jau matėm gatvių kovas, barikadas, nugalėtą priešą.

Pirmučiausia, ką mes vienbalsiai nutarėm ir kas tapo kaip ir mūsų vėliava, — tai paskelbti Žmogaus Deklaraciją. Ji nebuvo suformuluota. Tiesa, drąsinančiais šūkavimais ir rankų plojimu buvo priimtas šis mano trumpas pareiškimas:

— Draugai! Į pasaulį, į gyvenimą galima žiūrėti įvairiai. Vieni garbina vergiją, kiti — laisvę. Iš tikrųjų visa žmonijos istorija — tai užkietėjusių vergijos šalininkų bei vergų savininkų kova su laisvę mylinčiais žmonėmis. Aš manau, ir visi su tuo sutiks, kad, jei viskas yra ginčo objektu, visos gyvenimo gėrybės gali būti suniekintos, tai viena yra neabejotina, būtent, Laisvė ir, mano manymu, ji yra Gyvenimo siela, rojus, kurio mes nustojome ir kurin norėtume vėl gįžti. Tegyvuoja Laisvė!

Audringi aplodismentai ir šūkavimai valandėlei nutraukė mano kalbą.

— Matau, kad pataikiau. Aš jūsų Liuciperis kartu su jumis keliu maištą ne prieš Dievą, kurį mes garbiname, bet prieš Velnią...

Strunkinas išvarė mus pasivaikščioti anksčiau įprasto laiko, jis nesitraukė nuo mūsų palatos durų. Paskutiniu metu jis rodė man ypatingos pagarbos.

— Klausykit, Valentin Ivanovič, — maldaujančiai kalbėjo jis. — Meskite visa tai. Juk jūs tuo nieko nelaimėsit. Jus čia laikys ilgas metus arba ištremis į Stolbus. Juk vis dėlto geriau gyventi namie, prie šeimos.

Pasivaikšioti eidavome mes du kartu į die-

ną. Kiekvienas skyrius turėjo savo gardą, ap-
tvertą betono tvora, kurioje buvo nedidelių
plyšių. Kodėl prireikė gerą, senovinį parką
paversti dešimtimis gardų? Bet juk be to
nebūtų jaučiamas kalėjiminis režimas. Mums
išeinant ir grįžtant atgal Strunkinas suskai-
tydavo mus visus, kaip veršiukus. Gardų var-
telius užrakindavo. Nuolat ateidavo gimi-
nės, draugai, artimieji — dažnai stovėdavo
prie tvoros, įbridę į purvą ar sniegą, tyliai
šnekučiuodavos, būriuodavos, verkėdavo. At-
eidavo ir Pavlo Nikolajevičo Zagogulino
žmona, nepaisydama to, kad jis ją varydavo
šalin. Atsivėsdavo vaikus, kad pasikalbėtų
su juo. Visi, net seserys ir sanitarės, vadin-
davo ją "Tatjana - Išlupk Akį". Ji negalėjo
susigyventi su mintimi, kad nustos didelės
vyro algos. O Pavel Nikolajevič pareiškė,
kad, kai tik išeis iš ligoninės, tuoj pat išsi-
skirs su ja. Įkalbinėjo jį ir Kiziak, žadėjo iš-
rašyti tuojau, kai tik jis susitaikys su savo
šeima.

Slovkovas, Antonovas, Neizviestnyj ir Ko-
lia Silin labai retai būdavo lankomi. Pasi-
vaikščiavimo metu jie žaisdavo tinklinį.
Kartais, kai antro aukšto lange pasirodydavo
Nataša Postova, visi iš eilės ilgai su ja kal-
bėdavos, specialiai išrasta tam tikslui gestų
kalba.

Visus kankina dykinėjimas. Taip pat ir
mane — kartais jis būna nepakeliamas. Ka-
riai turi kariauti. Ilgas dykinėjimas suardo
geriausios kariuomenės drausmę.

Kad galutinai sukvailintų kalinius, įvedė
taip vadinamą darbo terapiją — lipdyti dė-
žutes. Bet beveik niekas nesutiko užsiimti
tokiu protą bukinančiu darbu.

Taip mes ir gyvenome, — tai yra, dieną
naktį kalbėdavom apie gyvenimą, kurio nė-
ra, bet kuris būtinai bus.

★

Pirmas straipsnis apie mane pasirodė
stambiame amerikiečių laikraštyje. Palici-
ninkai sukruto. Tai buvo pirmas smūgis. Po
jo seks kiti. Tie idiotai vis dar galvoja, kad
gali mane gražinti, nupirkti. Jie nesupranta,
kad aš išėjau nebegrižtamai ir kad dabar aš
— priešas.

Tie bukapročiai nesupranta, kad aš —
ne vienas, atskiras žmogus, didelis ar mažas,
bet — stichija, milžiniško galingumo rakieta,
užtaisyta neapykanta. Palata nr. 7 — tai ne-
apykantos mokykla. Dešimtys mokinių virto
tūkstančiais šalininkų. Gi mano žmonai ir
dukteriai policininkai siūlo pinigų, pagalbą!
Asilail!

★

Sanitarė atnešė man iš Natašos Postovos
laišką. Ji kažkokiu būdu gavo mano knygą,
išleistą užsienyje. Daugybė komplimentų. Ir
po to: "Gal būt, jūs ką nors parašysite
apie mane. Aš gi taip pat demoniška, kaip
Jūsų Rimma. Žinau, kad visi mes pasmerkti
pragaro kančioms. Visi kalba, kad aš stipri,
tvirtos valios, net žiauri, žaidžiu žmonių li-
kimu, kaip sviedinėliais. Tai gal ir tiesa. Bet
Jums aš prisipažįstu, kaip per išpažintį, —
aš tikiu Dievą, — kad iš tikrųjų aš visiškai
bejėgė, nieko nemoku, niekam neturiu pa-
kankamai jėgų, — nei pasiaukojimui, nei mo-
tinystei. Anksčiau man atrodė, kad aš labai
myliu save, bet kiek vėliau įsitikinau, kad ir
tai netikra meilė, o tik laikinas užsidedimas,
kuris jau gęsta. Nukelta į 10 psl.

Iš naujos poezijos knygos

KAZYS BRADŪNAS

Sonatos ir fugos

Iš Pavasario sonatos

ALLEGRO

Nors nebetikiu žemės dievais,
Bet einu jų pramintu keliu.
O išplaukti mirties laivais
Su nemirtingais dievais
Ir norėdamas nebėgaliau,

Kai tu magiškais pirštais vedžioji
Ištvinusių upių vagas,
Kai medelių viršūnė lanksčioji
Rašo laiškus ant melsvo dangaus,

Kai ledinės vandenio akys
Atanka žydriąja gelme,
Ten debesų skridime,
Pavasari, broli benami,
Nusinešk ir mane.

FINALE

Pačiame būties pakylėjime,
Kai saulė zenitą pasiekia,
Šventoj ir maldingoj kelionėj
Mudu perlaužė duonos riekę,
Dalindamies pusiau...

Argi bus dar šviesiau,
Kaip tą valandą,
Kai duoną tiesiau
Į dangų, į kaimą, į lauką,
Kalbėdamas grūdo burtazodį,
Kaip viso gyvenimo auką.

Antroji Fuga

I.

Kas pasaka, kas realybė?
Kas gi šviesa, kas tamsa?
Kas akimirka, kas amžinybė?
Kas perlai, o kas rasa?

Viskas — arti ir toli,
Vienuoj ir kontrastuos.
Ir kaip atsakyti gali,
Kur gilumos, o kur brastos?

Kur pasibaigia žmogus,
Ir kur prasideda Dievas?
Kur garuojanti žemė,
Kur debesuotas dangus,
O kur vien kūrybos motyvas?..

II.

Kas gali būti realiau
Kaip mediniai kryžiai prie tako
Ten, kur tu ir kur aš gimiau,
Ten, kur smiltys į viską atsako...

Atsigulk į žolę laukuos,
Paskęsk į peizažo spalvą,
Vien stebėki, kaip vėjai šukuos
Baltą debesio galvą.

Ir nieko nebus realiau
Kaip tavo alsavimas,
Ir nieko giliau
Kaip šaltinio čiurlenimas...

III.

Šią naktį keroja žvaigždynai
Šakom be šaknų,
Mudu, žiburį užsigesinę,
Laukiam ošimo miškų.

Vien tyla...
O tyla, kad net girdim,
Kaip skyla minčių kevalai,
Kaip kaimo pakape spindi...
Argi tu taip vėlai

Dabar atsišauktum, Geroji,
Kurios niekada nemačiau?..
Tyla..
Vien žvaigždynai keroja
Į vidurnaktį dar plačiau...

IV.

Karaliūnai ieško niekad nerasto,
Žerincio po stogu šiaudiniu,
Tokio mažo, tokio paprasto,
Pamesto ir pamiršto žynių.

O jei mudu rasim netikėtai
Ir išvyst, ko nematė žmogus...
Viešpatie, kaip žiburėti
Langai anapus uždangos.

O, svaigioji bedugnės trauka,
Į kurią grimztu, grimztu...
Ar pagausi savo ranka
Ant delnų ištiestų?

V.

Nuogas palikai prieš visą būtį,
O diena jau vėsta gesdama,
Ir akyse ima mėlynuoti
Begalinių tolių giluma.

Aš bijau, nebežinodamas ir ko gi,
Vien drebu, tartum rasa lape,
Vien jauti, o pasakyt nemoki,
Krūptelėjęs kalno ramybe...

Tūkstantmečio pilkapio velėna
Šešėliuoja paukščio lėkimu...
Palaikyki man pūkinę piene,
Ko sugrįšiu jūros dvelkimu.

Iš Atsisveikinant

LAIVAS

Kaip tau sudie pamojuoti,
Kai vilnis sušlamės,
Mažas, vienišas luote,
Gyvas viršum gelmės.

Jau nebaigtoji kelionė
Kyla debesimis...
O, pasiliki, Čiurlioni,
Būk su mumis —

Pasiliki išplaukdamas,
Nesugrįždamas grįžk, —
Tavęs netekdamas, tavęs belaukdamas,
Krūpčioja žiburys.

Knygos aptarimas 16 puslapyje. Red.

Ką gi dar turėčiau Jums apie save pasakyti, — juk turiu Jums viską pasakyti, kadan- gi tik Jūs vienas tegalite spręsti, ar aš verta didelio likimo. Nors ir pasmerkta, bet dar nežuvusi. Man atrodo, kad aš dar galiu pa- triukšmauti ir palinksminti pasaulį (žinoma, ne šitame jėzuitų vienuolyne!), gal net su- teikti laimės mano amerikietiskam gerbėjui.. Juk padaryti laimingų bent vieną žmogų — taip pat vertingas dalykas, gal būt, vertin- gesnis, negu padaryti du šimtu milijonų ver- gų nelaimingais. Aš pavedžiau advokatui Ši- povui rūpintis, kad mane išleistų Amerikon, pas mano sužieduotini. Atsilyginimui priža- dėjau bent trejus metus jo nepamiršti. Jis rašė man, kad man teks jį priminti kaip mi- rusį.

Visi mano, kad aš aistringa, jausminga. Nežinau, gal būt, tai įgimta. Bet aš nepaken- čiu vilionių. Gi mūsų riteriai nesugeba pa- rodyti tikrosios aistros, kaip Mitia Karama- zov ar net pats Dostojevskis, — prisimenat jo beprotišką meilę demoniškai Apolinarai Suslovai? Atrodo, visos jo herojės vienaip ar kitaip į ją panašios. Betgi mes ją taip mažai tepažįstam. Man atrodo, kad ir aš į ją pa- naši.

Aš taip pat dar ilgai galiu kamuoti žmo- nes. Bet aistringi norai mažėja. Mūsų gyve- nimas ribotas, beviltiškas, biednas ir bana- lus, kad tiesiog užmuša norą gyventi. Tokie kaip aš — bereikalinga sovietų gyvenime prabanga. „Be prabangos!“ — štai jų šūkis. O juk menas, grožis, aistringos, demoniškos moterys — visa tai prabanga, be kurios ne- verta gyventi.

Man dar norisi būti Chlystovo Madona, kaip Marina iš Klimo Samgino, nors aš visai kitokia. Gorkis taip pat mėgo demonišką — Jūs pastebėjot, kad visos jo herojės tolimos revoliuciniams idealams. Gaila, kad vis dėlto niekam nesuteiksiu laimės. O juk galė- čiau...”

Man patiko Nataša Rostova. Juk ji dabar mano herojė. Netgi vienintelė. Gražuolė, kuri lankėsi pas Kolią Siliną, daugiau ne- bepasirodo. Aš jo paklausiau:

— Skaudu?

— Ar gali būti skaudžiau? — paklausė jis nustebeš. Visą laiką jis turi nustebusio iš- vaizdą, lyg netikėtų, kad dar yra gyvas.

— Bet nuostolis... ir dar toks?..

— Ar jūs manote, kad aš dar galiu jausti nuostolius? Aš net kalbėti daugiau nebega- liu. Dovanokite...

Bet aš turiu dar vieną herojė — Zoją Aleksejevną. Tik ji man ne giminė, kaip Na- taša Postova. Nataša — visa mano, mano kū- nas ir kraujas, mano siela, gi Zoja Alekse- jevna nesąmoningai nori su manim susigi- miniuoti, bet negali. Ji artinasi prie manęs sunkiu, vingiuotu keliu iš svetimo pasaulio, priešingo... Ir aš nesu tikras, ar ji sugebės iš ten ištrūkti.

Bendrai, turiu psisipažinti, sunku man su naujom herojėm: jos nežino, kurlink jos eina, gi aš taip pat nežinau.

BĖGIMAS Į TUŠTUMĄ

Tada aš nežinojau, kad milžiniškos masės žmonių gali būti nuodijamos ir pražudomos vieno vienintelio žmogaus ir savo keliu nuo- dyti ir žudyti padorius žmones, — kad daž- nai masės, vieną kartą apgautos, melo vei- kiamos, ir toliau nori būti apgaudinėjamos ir keldamos ant šakių vis naujus apgavikus, elgiasi taip, lyg elgtųsi nesąžiningiausias šaltai galvojantis niekšas.

Gottfried Keller

Perskaičiusi šiuos genialaus šveicariečio žodžius, Zoja Aleksejevna taip susijaudino, kad nebegalėjo nusėdėti kėdėje ir pradėjo vaikščioti pirmyn ir atgal po kambarį, gi jos mintys, kaip lava iš staiga išsiveržusio vulka- no pylėsi į jos galvą ir širdį.

Jai vis labiau ryškėjo, kad šiuose žodžiuose didele realybe ir pilnumu išreikšta visa ne tik jos gyvenimo, bet taip pat ir jos porevo- liucinio laikotarpio tėvynės istorija. Jos akys pradėjo atsiverti. Rodos, tiršto rūko uždangalas slinko nuo dangaus, saulė nu- švietė plačius horizontus aplinkui, pasimatė žalios apylinkės ir bedugnė gražaus pasaulio mėlynė. Kaip paprastai, praregėjimo momen- te užtvino prisiminimai apie gyvenimo pra- džia, po to sekė ieškojimas tos kryžkelės, ku- rioje ji pasuko į šias nepereinamas džiungles, ir dabar ji kankinosi, ieškodama išeities ir išsigelbėjimo. Ir vėl skaitė Kellerio žodžius.

— Juk taip ir buvo, kartojo ji, visai nepa- stebėjusi, kad pradėjo garsiai kalbėti, — mil- žiniška mūsų žmonių masė buvo nuodijama vieno vienintelio žmogaus, — tai tęsėsi ket- virtį amžiaus. Nuodai įėjo į kūną taip giliai, kad mes visi ir toliau gyvename melu, vei- kiami to jėzuitiško socializmo, jau patys no- rime būti apgaudinėjami ir keliame ant ša- kių naujus apgavikus...

— Ką tu ten murmi? — pasigirdo treškan- tis, lyg kažkieno žingsniai per sudaužytą stiklą, Christoforo Aramovičiaus balsas.

Argi?

— Pradėjai kliedėti? Žiūrėk, kad pati ne- pakliūtum Septintojon palaton — apie ją da- bar visi tik ir tekalba.

— Ir tave tai jaudina?

— Žinoma. Ką žmonės pasakys? Visuome- nė! Aš gi — šeimos galva.

— Bet kokia gi ta mūsų šeima?

— Tatai niekam neturi rūpėti. Šeima — ir viskas. Sovietinė šeima privalo būti pavyz- dinė, tobula.

— Gal būt. Ji jau yra visiško šeimyninio gyvenimo irimo pavyzdys.

— Tokie apibendrinimai nedaro garbės so- vietiniam gydytojui! Tik padedi idėjos prie- šams. Štai, pas mus ten sėdi Almazov, — ne- seniai užsienyje išėjo jo knyga, — visi mūsų priešai pakėlė ją ant šakių. Jis taip pat var- toja panašius apibendrinimus... Taip, niek- šas! Didžiuliojus, kad aš pasirašiau įsakymą patalpinti jį į bepročių namus.

— Taip... reiškia, tai tu... O aš visą laiką galvojau, koks niekšas galėjo savu noru at- likti budelio rolę...

— Kaip tu drįsti? — trenkė koja Babadžan.

— Nešdinkis, gyvate! Aš dar atsiskaitysiu su tavim.

Babadžan kažką sumurmėjęs išėjo.

★

Sekančią dieną Zoja Aleksejevna budėjo. Diena pasitaikė sunki, įvairių rūpesčių pil-

na... Buvo spalio pabaiga, be galo nuobodus, niūrus, vėlaus rudens laikas, kai medžiai, numetę savo spalvingą apdarą, iškiša lyg parodai, pajuodavusias, apnuogintas šakas ir primena senas „gražuoles“, nusimetusias va- karinius tualetus, grimą ir matančias veid- rody nukarusias raukšlėtos odos klostes, at- sikišusius grobus, iškreiptus veidus, prigesu- sias akis.

Tas laikotarpis visuomet buvo sunkus psi- chiatrinės ligoninės personalui. Pagal seniai nusistovėjusį paprotį prieš spalio šventes į ligonines atvykdavo tūkstančiai naujų pa- cientų. Vis tai buvo neramus, nepatikimas elementas, — na, iš tų, kurie galėtų sugadinti švenčių nuotaiką, įslinkę į manifestuojančių eiles ir sušukę „Šalin komunizmas!“ Prie šios kategorijos buvo priskiriami taip pat ir alko- holikai, gandy skleidėjai, platinę gandy, kad greit vėl pakils kainos, taip pat mėgėjai plepėti eilėse, laukiant makaronų, miltų, ba- rankų, duonos — eilių buvo vis daugiau.

Žmonės miegojo, kur pakliuvo: koridoriuo- se, ant grindų, ant stalų... Vėl atsirado Dor- midont Ferapontovič Fioletov su savo ne- keičiamu iš „Krokodilo“ lapų gaubtuvu ant galvos.

— Ir vėl įkliuvau... O jūs vis dar čia... Kaip įkliuvau? Visai paprastai. Žinote, prieš šven- tes, naktimis Raudonojoje Aikštėj kariuome- nės daliniai, sportininkai repetuoja būsimą liaudies meilės ir prisirišimo prie valdžios ti- kinčiųjų manifestaciją. Na, aš nutariau taip pat dalyvauti. Visu tuo sužavėtas, nuspren- džiau sušukti vieną iš populiariųjų Lenino šūkių, prisiminti senovę, ir sušukau: „Šalin despotizmas! Tegyvuoja Laisvė!“ Mano balsas skardus. Nuaidėjo iki pat Vasilijaus Palaimintojo. Ir štai, iš kažkur atsiradęs tvar- kos dabotojas: „Ko jūs čia, pilietai, nepado- riaai elgiatės?“ Kaip tai, sakau, nepadoriai elgiuos? Nuo kurio gi laiko Lenino šūkių skelbimas laikoma nepadoriu elgesiu? „Ne- laiku, sako, skelbiatė. Nagi, papūskite“. Pa- pučia. „Na, pilietai, prašau“. Kur? klausiu. Aš negirtas, neardau tvarkos. „Aš ir nesakau, kad jūs girtas, o tik nukreipiu jus pagal pa- skyrimo vietą“. Kągi, į ginčus nesileidau. Paskyrimo vieta man gerai žinoma. Kodėl nepraleisti švenčių su gerais žmonėmis?

★

Valentin Almazov seniai išrado savotišką žaidimą, — tai „neturtas - turtingumas“. Jis sugalvojo jį dar savo jaunystėje, kai perskai- tė savo labai mėgiamo Solovjovo žodžius: „Imu gabalą gyvenimo, grubaus ir vargingo, ir sukuriu iš jo saldžią legendą, nesgi aš po- etas.“ Taip pat ir jis, ėmęs gabalą grubaus ir vargingo gyvenimo, nuspalvindavo jį sa- vo vaizduotėje, padarydavo kažkuo šviečian- čiu, nematyto ir persikeldavo į tą, savo pa- ties vaizduotėje sukurtą pasaulį ir gyvenda- vo tenai, kol pavargdavo vaizduotė, išblės- davo vaizdas ir tekdavo nuleisti uždangą.

Pabaiga kitame nr.

VISUOMENININKUI VALERIJONUI ŠIMKUI 60 METŲ

J. Žilevičius

Sausio 23 d. V. Šimkui suėjo 60 metų amžiaus. Kadangi sukaktuvininkas savo plačia labdaros ir visuomenine veikla ir darbais yra pasireiškęs visame krašte, tad šia proga bandysiu mielus skaitytojus supažindinti plačiau su sukatuvininko asmeniu ir jo darbais.

Valerijonas Šimkus gimė 1907 metų sausio 23 d. Lekiškiuose — Tverėčių parapijoje, Švenčionių apskrityje, Vilniuje. Baigė suaugusių gimnaziją ir J. V. Vaičkaus vaidybos studiją. Nuo pat jaunystės dalyvavo Vilniaus krašto lietuvių veikloje. Lenkų persekiojamas, kad išvengtų kalėjimo, pabėgo Lietuvon. Kaune V. Šimkus tuoj įsijungia aktyvion Vilniui vaduoti sąjungos veiklon: suorganizuoja iš Vilniaus krašto pabėgusių draugiją Kaune ir jai pirmininkauja. Be to, ėjo atsakingas skautų ir šaulių organizacijose pareigas. 1929 - 1939 metų laikotarpyje atostogas praleisdavo važinėdamas po Lietuvą su pranešimais apie lenkų elgesį su lietuviais Vilniaus krašte.

1939 metais, dar bolševikams tebesant Vilniaus krašte, V. Šimkus slapta grįžo Vilniun ir pogrindyje pradėjo plačią lietuvišką veiklą. Komunistams Vilnių gražinus Lietuvai, V. Šimkus paskiriamas Vilniaus miesto priešgaisrinės apsaugos brandmajoro pavaduotoju.

Bolševikams okupavus Lietuvą, V. Šimkus, sužinojęs, kad įtrauktas į areštuotinių skaičių, pasislėpė ir dirbo pogrindyje. Organizavo aktyvistus, platino pogrindžio spaudą, ginklavo partizanus aktyvistus. Areštuotas, du kartus iš bolševikų kalėjimo pabėgo. Areštavus tretį kartą, žiauriai kankintas, sužeistas, kvočiamas išduoti pogrindžio organizacijas ir jų veiklos žinias. Nieko neišgavus, išvežtas Rusijon; bet dėl nebaigto tardymo vėl grą-

žintas Vilniun, kur, prasidėjus rusų-vokiečių karui, išsigelbėjo.

Po lietuvių sukilimo, 1941 metų vasarą, Laikinajai Vyriausybei kviečiant visus grįžti į savo pareikas, dar nespėjęs atsigauti po kalėjimo, Š. grįžo į Priešgaisrinę Apsaugą, užimdamas brandmajoro vietą; vėliau buvo paskirtas viso Vilniaus krašto priešgaisrinės - priešlėktuvinės apsaugos (civilinės) vyriausiuoju inspektorium. Ten Šimkus išsilaikė ir laikinąją vyriausybę nušalinus, o valdžią perėmus vokiečių okupaciniams organams. Prie priešgaisrinės apsaugos prijungta dar priešlėktuvinė civilinė apsauga. Praplatėjo ne tik darbo sritis, bet ir galimybės lietuviškai veiklai. Tai V. Šimkus ir išnaudojo. Kai okupantai uždarė universitetą, daug studentų prieglobstį rado Šimkaus vadovaujamoje įstaigoje. Baigę gimnaziją, turėjo atlikti darbo prievolę Vokietijoje. Šimkui pasisekė okupantų pareigūnus įtikinti, kad tokią prievolę jaunuoliai gali atlikti jo vadovaujamoje įstaigoje. Gavęs sutikimą, jis priėmė šimtus jaunuolių, išgelbėdamas juos nuo prievartos darbų Vokietijoje.

Savo įstaigon Šimkus taip pat buvo priėmęs eilę asmenų, persekiojamų Kaune ir kituose Lietuvos miestuose.

Pradėjus masiškai Vilniuje gaudyti jaunimą, V. Šimkus priešgaisrinės apsaugos sunkvežimiais išvežė iš miesto daugelį jaunuolių ir šiaip asmenų, jų tarpe Mikulskius, Sruogienę ir kt.

Pagaliau vokiečiai įtarė Šimkų veikiant prieš juos, darė pas jį kratą, tardė, areštavo, bet nieko inkriminuojančio neradę, kaip nepakeičiamą darbininką, paliko vietoje. O tuo pačiu metu V. Šimkus dirbo pogrindyje, ir net vadovybėje, eidamas Lietuvių Fronto Vilniaus apygardos ginklavimo viršininko pa-

Valerijonos Šimkus su savo žmona Ona.

/ Mr. and Mrs. V. Šimkus.

Prie O. ir V. Šimkų namų pastatytas lietuviškas kryžius, Valerijonui š. švenčiant 50 metų amžiaus sukaktį. Po pašventinimo apeigų fotografui pozuoja (iš kairės): kun. dr. A. Juška, V. Šimkus, K. Baltramaitis, kan. F. Kapočius, atlikęs Kryžiaus šventinimo apeigas, kun. dr. A. Baltinis.

Lith. wooden cross built to mark the 50th anniversary of V. Šimkus.

reigas.

1942 m. buvo suorganizuotas Vilniaus Priešgaisrinės apsaugos tautinis ansamblis, kurio programą tvarkė A. Gustaitis, orkestrui vadovavo J. Sinius, chorui — A. Ilčiukas, tautiniams šokiams — Baronaitė. Ansamblis 1943-4 metais apie 70 kartų suvaidino "Pabaigtuves", kurių klausėsi daugiau kaip 150.000 žiūrovų. Ansamblis apylankė visą Rytų Lietuvą, siekdamas Minską ir kitas nutolusias vietas, kaip Lydą, Ašmeną, Švenčionis, Ukmergę, Trakus ir k. vietas.

Antrą kartą komunistams užimant Lietuvą, kaip ir tūkstančiai lietuvių, V. Šimkus pasitraukė į Vakarus. Čia, susiorganizavus stovykloms, veikė su skautais, dirbo Raudonajame Kryžiuje, su dail. A. Varnu Ravensburgo stovykloje gavo patalpas pradžios mokyklai ir gimnazijai, daug padėjo belaisviams. Šimkaus gelbstinti ranka buvo jaučiama ten, kur tik jos reikėjo.

Į JAV atvyko 1950 m. Apsigyveno Chicagoje. Ir čia tuojau aktyviai įsijungė visuomeninė ir kultūrinė veiklon. Kaip vilnietis, jis tuojau organizuoja Vilniaus krašto sąjungą, kuriai daugiau kaip 10 m. Chicagoje pirmininkauja; taip pat aktyviai veikia skautuose, Balfe,

sukeldamas nemažai aukų. Deda pastangas, kad partizanų veikla nebūtų pamiršta išeivijoje. Kiekvienu tinkamu atveju tatai primena, pvz., 1962 m. Portlande pastatytame kryžiuje (kurio statybą vykdė V. Šimkus) yra toks įrašas: "Nuo bolševikų kritusiems partizanams ir Sibire žuvusiems tremtiniais — Amerikos Lietuviai". New Yorko pasaulinėje parodoje kryžius pastatytas irgi Šimkui statybą vykdant ir su panašiu įrašu.

1960 m. įsteigus Chicagoje Muzikologijos archyvą, V. Šimkus atėjo į pagalbą, kaip šio archyvo kuratorijos išdininkas, ne tik tvarkydamas sumaniai reikalingus finansus, padėdamas rinkti aukų, bet ir dovanai įtaisęs visas reikalingas lentynas bei kitus medžio darbus.

Valerijonas Šimkus verčiasi namų statyba kaip kontraktorius.

60-ties metų sukakties proga Ona ir Valerijonas Šimkai paskyrė 1000 dol. premijai už veikalą iš lietuvių partizanų veiklos.

Toks yra keliais bruožais nužymėtas V. Šimkaus gyvenimo kelias iki 60-ties metų slenkščio. Ir ši slenkstį peržengęs jis yra kupinas energijos, darbštus ir aktingas visuomenininkas, visuomet pasirengęs, reikalui esant, padėti.

Dr. Jonas Grinius su savo žmona Alina

JONAS GRINIUS – KRITIKAS IR KŪRĖJAS

Vasario 21 d. d. Jonas Grinius, Muenchene, Eltos dr-jos pirmininkas, PLB Vokietijos krašto tarybos narys, ELI redaktorius, Vasario 16 gimnazijos lietuvių literatūros ir rusų kalbos mokytojas, sulaukė 65 m. amžiaus. Vien iš suminėtu jo einamų pareigų jau matyti, kokiuos sudėtingus ir plačiašakius darbo ir veiklos barus sukaktuvinėkas užima. Bet tai dar ne visa čia nieko neužsiminta apie jo kūrybinius barus. Visa sudėjus į vieną, bus galima matyti, kokios plačios ir gilios asmenybės dr. Jono Griniaus esama.

Pažvelgime nors labai konspektyviškai į jo gyvenimo kelią. Gimęs 1902 m., Giminių kaime, Joniškio vls. Šiaulių aps., Grinius gimnaziją baigė Šiauliuose (1922), iš kur išėjo visa eilė mūsų vyresniosios kartos rašytojų, kaip J. Grušas, V. Alantas, St. Būdas, Ben. Babrauskas ir kt. Studijavo Lietuvos universiteto teologijos-filosofijos fakultete, kurį baigė 1926 m. Studijas gilines Grenoblyje ir Paryžiuje, 1929 Lietuvos universitete už disertaciją "O. V. Milašius — poetas" gavo literatūros daktaro laipsnį. Tai buvo bene pirmasis literatūros srities, ir dar apie lietuvių autorių, daktaratas. 1929-1940 m. dr. J. Grinius teol.-filosofijos fakultete docento teisėmis dėstė literatūrą, estetiką bei meno istoriją. 1941 m. pakeltas docentu ir išrinktas Vy-

tauto Didžiojo universiteto senato sekretorium, šias pareigas ėjo iki 1944 m. liepos 12 d.

Pasitraukęs Vokietijon, aktyviai dalyvavo visuomeninėje lietuvių veikloje, būdamas daugelio komitetų narys ir pirmininkas. Vėliau buvo čia vienos, čia kitos gimnazijos mokytojas, direktorius, Vlike atstovavo Lietuvos Darbo federaciją, pakartotinai buvo išrenkamas į Ateitininkų federacijos tarybą, buvo Ateitininkų sendraugių pirmininku.

Spaudoje dirbti pradėjo bestudijuodamas. Buvo Ateities, Pavasario, vėliau XX Amžiaus, Židinio, Aidų redaktorius. Aktyviai bendradarbiavo periodikoje, rašydamas literatūros, meno ir kultūros bei visuomeniniais klausimais. Su paskaitomis dalyvavo Vokietijoje rengiamose liet. kultūros savaitėse, JAV-se surengtam Kultūros kongrese skaitė pagrindinę paskaitą ir ta proga aplankė daugelį JAV bei Kanados lietuvių kolonijų, o paskui parašė plačius išpūdžius, kurie išleisti atskira brošiūra.

Grožinėje literatūroje debiutavo su scenos veikalu "Sąžinė" 1929 metais. Pradėjęs dėstyti universitete, daugiau reikėsi kaip literatūros bei meno teoretikas ir kritikas. 1930 m. išėjo jo disertacinis veikalas "Milašius — poetas". Didelė naujiena mūsų literatūroje buvo 1932 metais pasirodžiusi dr. J. Griniaus parašyta studija "Putino lyrika". Tai galima sakyti pirmas tos

srities veikalas mūsų literatūros kritikos srityje. Literatai ją sutiko su dideliu susidomėjimu ir džiaugsmu, kad, štai, prasideda ir mūsų literatūros mokslas. Bet vėliau ilgai reikėjo laukti, kol J. Ambrazevičius išleido studiją apie Vaižgantą (gi jo paties Maironio monografija liko nebaigta). Veltui mūsų poezija laukė išsamesnių nagrinėjimų ir studijų, kurių dar ir šiandien tebeprisigendame.

1938 m. dr. J. G. išleido veikalą "Grožis ir menas", 1940 — Vilniaus paminklai, o 1944 "Varpų" almanache atspaudė studiją "Brazdžio poezijos kritiškai metmens".

Jau gyvendamas Vokietijoje, J. Grinius paskelbė periodikoje keletą naujų draminių veikalų: Stella Maris (1947), Gulbės Giesmė, kurią vėliau perkūrė ir išleido atskira knyga. 1954 metais J. Grinius išspausdino naujųjų laikų Antigonos dramą "Žiurkių kamera" (pasipriešinimo komunistams tragedija).

V. Mykolaičio-Putino 70 metų sukakties proga dr. J. G. parašė ir "Commentationes Balticae" leidinyje bei atskirai atspaudė vokiškai studiją "Vincas Mykolaitis-Putinas als Dichter zu seinem 70 Geburtstag". Už meno studiją "Lietuvos kryžiai ir koplytėlės" dr. J. Grinius laimėjo "Aidų" mokslo premiją.

Literatūros studijų ir kritikos raštų dr. J. Grinius yra sudaręs tris tomus, kurie laukia leidėjo. J. Grinius yra rašęs beveik apie visus kiek žymesnius mūsų naujosios literatūros veikalus, ir rašęs netrumpas recenzijėles, o ištisus straipsnius, plačiai nagrinėjančius veikalo literatūrinę vertę, atsižvelgiant ne tik į formą bet ir į turinį, ypač į formos ir turinio vienybę ir jų meninę išraišką. Dėl savo tiesios ir nepalaužiamos nuomonės jis kai kieno buvo tiesiog nekorektiškai puolamas. Į puolimus atsakydamas dr. J. Grinius išlaikė džentelmenišką toną, neprasilenkdamas su savo principais. Ir teorijoje ir praktikoje krikščioniškų principų žmogus, dr. J. Grinius savo kritikos raštais ir grožinės literatūros kūriniais rodo, kad jo užimtos pozicijos nėra viena-dienės ir duoda išliekančių veikalų. Jo drama apie komunistinį sadizmą, jo istorinis vaidinimas apie Barborą Radvilaitę įėjo į mūsų sceną ir sėkmingai vaidinama, net pakartotinai gastroliuojant įvairiose lietuvių kolonijose. Už "Gulbės Giesmę J. Griniui paskirta 1962 m. Lietuvių Rašytojų Draugijos grožinės literatūros premija.

Primintina, kad dr. J. Grinius yra keletos literatūros enciklopedijų (prancūzų ir vokiečių kalbomis) bendradarbis.

Sulaukus pensijos amžiaus dr. J. Griniui linkime neišeiti į kūrybos pensiją, įvykdyti suplanuotus užsimojimus, nepaleisti iš rankos tvirtos kritiko plunksnos, kuri pasta-raisiais laikais itin reikalinga. (j.)

Jonas Grinius

KRITIKA IR AUTOKRITIKA

Kritika ir autokritika niekada nebuvo populiarios žmonėse, ypač jos nepopuliarios šiandien. Kai tik ištari kritikos žodį, tuoj žmogus ima galvoti apie peikimą ir niekinimą. Kai jis išgirsta savikritikos arba autokritikos terminą, jis tuojau prisimena Sovietų Rusiją, kur po autokritikos priedanga valdantieji nori komunistinio režimo nepasisekimų kaltę suversti kitiems, dažnai žemesniems pareigūnams arba visai nekaltiems žmonėms, kad paskui juos įgrūstų į kalėjimą arba koncentracijos stovyklą.

Nors kritikos ir autokritikos žodžiai žmonių sąmonėj susieti su nemaloniais išpūdžiais, tačiau be kritikos ir autokritikos negalima apseiti nei visuomeniniame veikime, nei kultūrinėje kūryboje, nei asmeniniame doroviniame gyvenime. Kur tik žmogus ką nors veikia, ten jis susiduria su autokritika ir kritika, nes tie du žodžiai pirmiausia reiškia arba savo paties arba kieno nors kito veiksmų ir darbų įvertinimą, dvejopą įvertinimą, teigiamą ir neigiamą.

Tiesa, kad žmogus yra tokia būtybė, kuri aplink save greičiau pastebi blogybes, ydas, silpnybes, trumpai tariant, tai, kas neigiamas. Todėl nenuostabu, kad kitų darbus vertindamas, žmogus dažniausia pastebi ir iškelia neigiamus reiškinius ir dalykus. Dėl to greitesnio blogybių pastebėjimo, kritika taip pat dažniau iškelia ydas, silpnybes, trūkumus. Tai yra priežastis, dėl ko žmonės nemėgsta net objektyvios juos liečiančios kritikos, nors jos autorius nenori jiems nieko pikto, o stengiasi blaiviai iškelti tai, kas gera ir bloga. Žmonės mėgsta pagyrimus, mielai kritikuoja kitus, bet patys kritikuojami jie pyksta ir dažnai išsižeidžia.

Nemėgsta žmonės ir autokritikos, nes ji reiškia savo darbų vertinimą, taigi iš dalies neigiamą vertinimą, savo silpnybių, ydų, trūkumų ir nepasisekimų prisipažinimą. Tačiau be autokritikos nėra jokio rimto visuomeninio darbo, jokios rimtos meno kūrybos, jokios dorovinės pažangos.

Juk argi galima pavadinti rimtu tokį visuomeninį darbą, į kurį kartais žmonės puola uždegti kokios nors idėjos, pagauti vaizduotės ir jausminių impulsų arba tenkindami savo garbės troškimą, bet neįvertinę savo pajėgumo, neištyrę veikimo aplinkybių, nenusistatę plano, neparinę tinkamų priemonių tikslui? Taip pat rimtas visuomeninis veikimas reikalauja, kad jo vykdytojai, atlikę dalį darbo arba kai kuriuos darbus, stabtelėtų ir juos šaltai peržiūrėtų, kad pasitaikiusiu klaidų ir trūkumų ateity pabepasi-

Nukelta į 16 psl.

POETIŠKOS ORNAMENTIKOS DAILININKĖ

Kovo 18 d. Toronte, Prisikėlimo parapijos patalpose, buvo atidaryta dail. Halinos Jonės Žmuidzinienės kūrinių paroda. Perkirpdamas kaspiną ir tardamas žodį, parodą atidarė JAV gen. konsulas Allen B. Moreland. Be to, atidarymo iškilmėse kalbėjo vysk. V. Brizgys, tuo metu vedęs rekolekcijas Prisikėlimo parapijoje, ir rengėjų vardu — A. Kuolienė, KKK Moterų D-jos Prisikėlimo par. sk. pirmininkė.

Atidarymo iškilmėse dalyvavo apie 100 asmenų — visi torontiečiai liet. dailininkai ir visa eilė kitų profesijų žmonių, mėgiančių meną.

H. J. Naruševičiūtė-Žmuidzinienė baigė Meno mokyklą Kaune; studijavo A. Varno tapybos ir A. Galdiko grafikos studijose. Buvo studentų Trijų Tulpių korporacijos steigėja ir pirmos valdybos išdinininkė. Vėliau studijas gilino Londone. Kartu su skulptore Každalevičiūte 1932 m. suruošė savo kūrinių parodą Kaune. 1932 ir 1937-44 metais dalyvavo lietuvių dailininkų bendrose parodose. Be paveikslų, ji yra nutapiusi eilę protretų; jos darbų reprodukcijų yra buvę įvairiuose Lietuvos žurnaluose; be to, ji yra dariusi iliustruotų žurnalų viršelių piešinių.

Gyvendama Vakaruose, Greveno lietuvių gimnazijoje dėstė piešimą, tuo pat metu savo iliustracijomis puošė vaikų laikraštėlį "Saulutę" ir iliustravo Pr. Imšrio eiliuotą pasaką "Vilkas meškeriotojas".

1950 m. Anglijoje baigė Harrowe tekstilės studiją, 1949-50 ji buvo viena iš rengėjų ir dalyvių Edimbourgho 15 tautybių liaudies meno ir dailininkų paveikslų parodų. Jos iniciatyva suruošta šio pobūdžio baltų paroda Yorke ir eilė kitų Anglijos miestų. Nuo 1951 m. dailininkė su savo vyru dr. J. Žmuidzinu gyvena Kanadoje — pirmiau Montrealy, dabar Toronte (kur dr. J. Žmuidzinas yra Lietuvos konsulu). Šiame kontinente ši H. Ž. paroda yra pirmoji.

H. Žmuidzinienė yra akvarelistė, nors naudoja ir kitas kūrybos priemones. Siužetai — išsilieję tarp liaudies motyvų, slenkant gyvosios gamtos pasauliugyvūnija ir siekiant, pagal šių laikų madą, net erdves.

Ir šioje parodoje matėme tokių liet. liaudies motyvų, kaip aitvaras, vandenys, gyvosios gamtos pasaulio, kaip gulbės, paukščiai, istorijos — Trojos arklys; gi į erdves mus nukėlė tokie paveikslai, kaip Erdvės

Dail. H. Žmuidzinienė
Artist H. Žmuidzinienė

H. Žmuidzinienė

Kompozicija (tempera ir tušas)
(Dr. J. Yčo nuosavybė) Foto S. Dabkus
Composition (tempera and ink) by Mrs. H. Žmuidzinienas

šokėjos. Erdvės madona, Psalmė saulei ir kt.

Dailininkė vartoja labai švelnias akvareliškas spalvas ir, kas svarbiausia, labai apvalią, tiesiog poe-

tiškai sukomponuotą ornamentiką. Jos visi paveikslai, tartum iš ornamentinių dalių sudėti. Šioje srityje ji tikra meistrė. Jeigu rašytinėje poezijoje gėrimės gražia žodžių ir minčių rikiuote, tai šiuose dailės darbuose galime džiaugtis ir gėrėtis švelniomis spalvomis, gražia patrauklia akims paveikslų siužetine kompozicija.

Daugiausia paveikslų — pusiau abstraktai. Skyrium tenka pažymėti puikus įrėminimas — ne tik "tam kartui", bet visam laikui ir labai estetiškas. Paveikslų kainos — tarp \$50 ir 400. Atidarymo dieną ir parodos metu nemažai paveikslų lankytojai įsigijo.

Pr. Alšėnas

H. Žmuidzinienė

Erdvės Madona (aliejus)
Madonna (oil)

Foto S. Dabkus

DIDINGAS KŪRINYS MAŽOJE VIETOJE

Šv. Antano koplyčią Kennebunk Port, Me., aplankius

Naujoji Pranciškonų koplyčia Kennebunkport, Me. Arch. A. Kulpavičius

Tryliktoji Kryžiaus kelių stotis.

Dail. V. K. Jonynas

St. Anthony's Chapel, Kennebunk Port, Maine.

Nuošalioje vietoje, Kennebunkport, Maine, išaugo didingas, modernus ir originalus pastatas. Tai Šv. Antano koplyčia, pastatyta tėvų pranciškonų pastangomis ir jų gyvenamoje buveinėje. Šis darbas įvykdytas T. Leonardui Andriekui esant provincijolu, T. Jurgiui Gailiui — vienuolyno viršininku; jiems talkininkavo T. T. Jonas Dyburys, T. Kęstutis, ir kiti tėvai pranciškonai. Garbė aukotojams, kurie įgalino, kad pastatas iškiltų.

Kai įeini į koplyčią iš vienuolyno pusės ji atrodo didelė, šviesi, talpinanti bent kelis šimtus žmonių. Iš tikrųjų koplyčia yra prijungta prie senojo pastato ir visuomenoje joje yra 300 sėdimų vietų.

Bet išpūdis yra daug didesnis. Tai architekto Alfredo Kulpavičiaus ir vidaus dekoratoriaus dail. Vytauto K. Jonyno nuopelnas šį išpūdį išgauti.

Koplyčios lubos pirmos patraukia dėmesį: jos kyla horizontaliai vertikaline linkme ir jų pakilimas pradžioje naujos koplyčios, jos sujungimo taške matyti dvi įstrižas linijas, primenančias mūsų stogus. Visumos išpūdį sudaro juodi suolai, kurie tęsiasi per visą koplyčią, pradedant senąja ir baigiant naująja, ir tos pačios rūšies

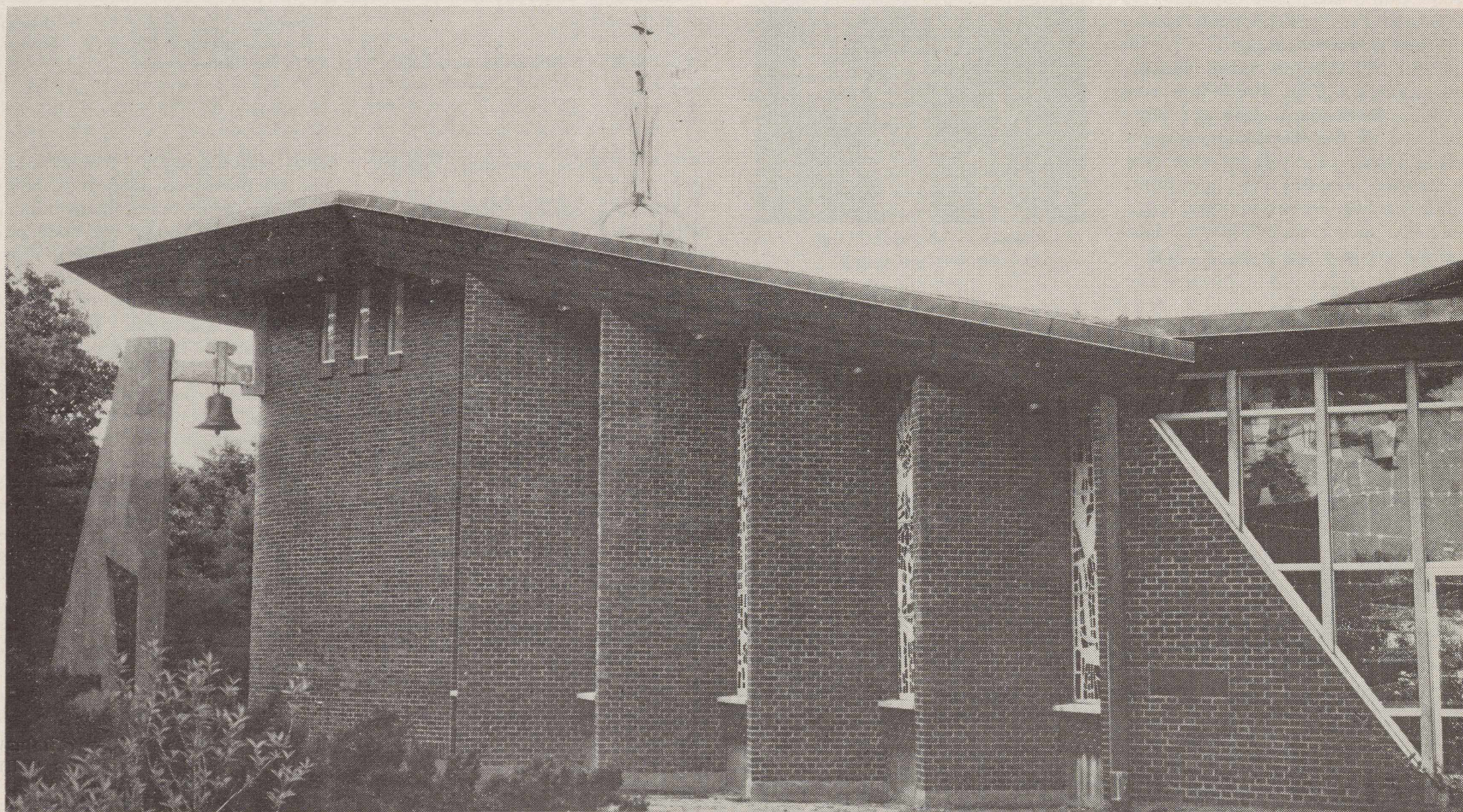
naujai išlietos grindys pilko smėlio spauvos. Šiaip senosios koplyčios dalis pasilieka XIX šimtmečio statybą su tamsiomis medžio sienomis ir senoviškais kandelabrais. Bet iš pirmo žvilgsnio tai nepastebima.

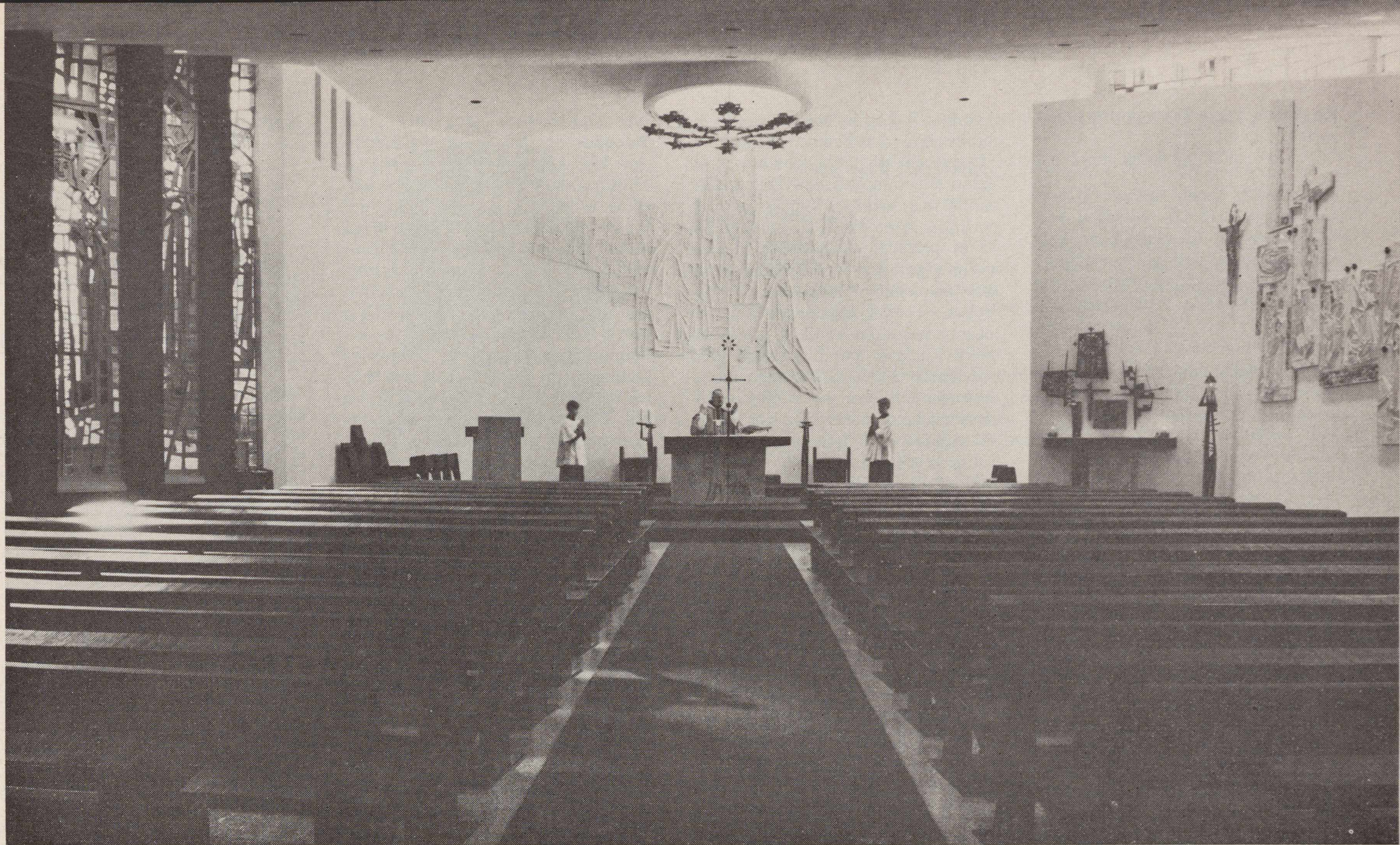
Jei senovinės bažnyčios buvusios tamsios, mistiškos, kurios sukaupdavo žmogų Dievui, tai modernioji statybą stato šviesius, erdvius, nepetrkautus pastatus. Tokia ir yra ir šioji koplyčia: ji yra erdvi ir šviesi.

Įdomi man buvo paprastos moters pastaba. Paklausta tėvelio, kaip jai koplyčia patinka, ji atsakiusi: "Graži, bet markatna. Tamsūs kilimai, juodi suolai; bet jums, vienuoliams, kurie gyvenate atgailoje, ji yra visai gera". Ši moteris pasakė didelę psichologinę tiesą: jūms. Bažnyčios statomos žmogui, jo vidiniam gyvenimui pakelti ir nu-

Arch. dr. V. Kulpavičius
Architect V. Kulpavičius.

Pranciškonų koplyčios vidus.

Vitražai, Kryžiaus kelių ir kit. skulptūros — dail. V. K. Jonyno.

Arch. A. Kulpavičius

Dail. V. K. Jonynas
Artist Vytautas K. Jonynas.

bei nuraminimo dvasia. Jeigu tai ne visuomet atsiekia tikslo, tai rodo dar žiūrovą nepriaugus prie vaizduojamojo vaidinio.

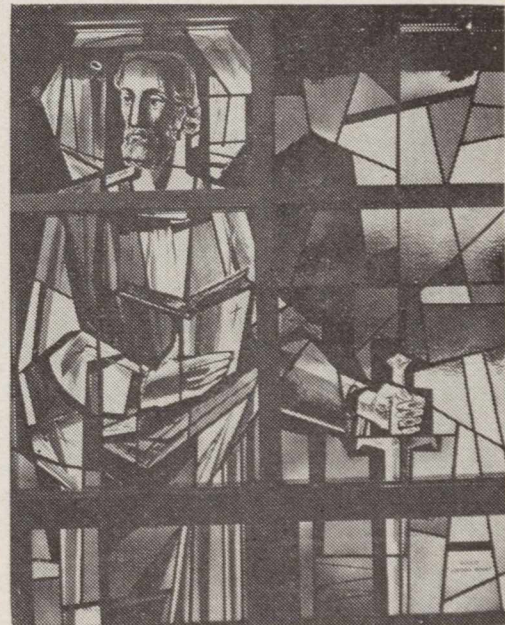
Dail. V. K. Jonynas idėjoms išreikšti naudoja mūsų tautos turėtus simbolius, juos įvilkdamas į modernius rūbus. Jo šv. Pranciškaus vizija, kuri yra sudaryta linijų pagalba, nenaudojant jokių spalvų, turi daug smulkių ir originalių ornamentų, naudotų mūsų liaudies meistrų. Jo vitražai, kurių originalumas yra jų naujoviškume, byloja apie mūsų Madonas Lietuvoje, apie šventą Jurgį, apie Rūpintojėlį. Tai irgi psichologinis momentas: prijungti žinoma prie kažko nežinomo ir naujo. Stacijos, kuriose atpažinsite dievdirbių kūrinių imitaciją, rasite ir nauja — akmenėlius ir kriaukliukes, sumaniai, kūrybingai įkomponuotas, randant joms savą vietą, išnaudojant tuščią plokštumą, kad ir ji "kalbėtų".

Šv. Sakramento altorius iš pirmo žvilgsnio nuteikia keista ir svetima estetinė vertybe; bet išžiūrėję jį pamatysite ten mūsų liaudies motyvus, per kuriuos ir visas kūrinys ims darytis artimesnis. Pagrindinis altorius, kuris yra bažnyčios centras, jūsų akį traukia savo neįprasta forma, net ir to avinėlio, kuris žemutinėje dalyje, kaip velykų avinėlis, neša auką ir prisikėlimą. Ir sakyklos forma, ir juodųjų kėdžių forma ir spalva, visa tai veikia žiūrovą, stebina jį. Norisi sušukti, kaip sušuko "York Star" dienraščio korespondentas: "Nustebau, kaip ga-

lėjo išaugti toks didingas kūrinys tokioje mažoje vietoje!"

Ne vietos didumas sudaro meną, bet menininkas. Ar kas mėgsta modernųjį meną, ar ne, vistiek turės pripažinti, kad koplyčia yra graži. Jos grožiui pajusti reikia pačiam pamatyti tyra širdimi ir grynu noru. Tai yra meno retenybė, kuri liudija, kad ir mes galime sukurti kūrinių, kuriais stebėtusi svetimtaučiai ir kuriais galime didžiuotis mes patys.

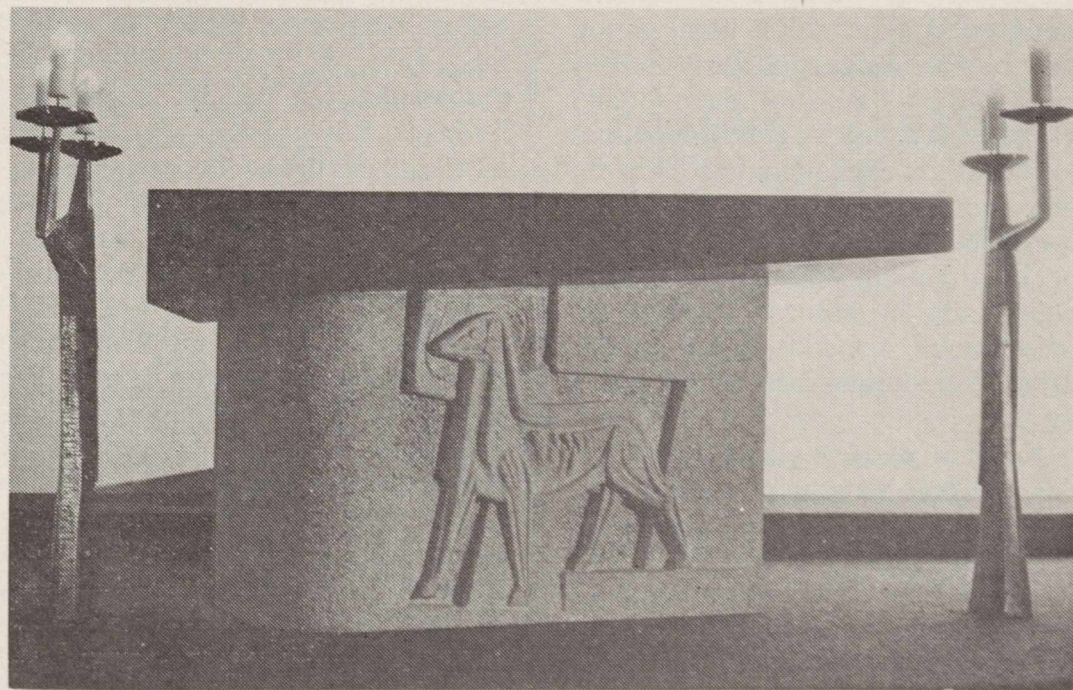
Elena Vasyliūnienė

Šv. Povilas — V. K. Jonyno vitražas Pranciškonų koplyčioje.

Didysis altorius.

V. K. Jonynas

šviesti, jo nuovargiui paguosti ir nuraminti. Dvidešimtojo amžiaus žmogus gyvena nuolatine vidine įtampa, baime, tamsa. Jam reikia pagalbos, ir tai duoda bažnyčia.

Jei seniau statytose bažnyčiose simboliai ir atvaizdai būdavo padaryti realūs, žmogiški, natūralūs, tai moderniojoje statyboje jie jau nebevertinami. Modernus menas duoda jausminį simbolį, ne faktinę šventoji figūrą. Jis stengiasi pasiekti žmogaus vidų arba jį nuteikdamas atgailos, susižavėjimo

KRITIKA IR AUTOKRITIKA...

Atkelta iš 12 psl.

kartotų. Bet darbų suplanavimas ir apsvaistymas ir jau nuveiktų peržiūrėjimas yra ne kas kita, kaip autokritika. Be jos gali pasitaikyti atsitiktinių pasisėkimų, bet ne rimtų pastovių vaisių, ir ne žymių lai-mėjimų.

Be autokritikos taip pat nėra nei rimto mokslo, nei rimto meno bei literatūros. Nors talentingas rašytojas ar tapytojas kuria savo kūrinį, vadovaudamasis pirmiausia įkvėpimo intuicija, tačiau jis negali apsieiti be svarstančio proto. Atlikęs savo darbo dalį, rašytojas, tapytojas ar kitas meno kūrėjas stabteli ir jau šaltesniu žvilgsniu pažiūri, kas jam gerai pasisekė, kas vidutiniškai ir kas jo kūrinys silpno ir melagingo. Juk ne be reikalo sakoma, kad pats autokritikos yra geriausias savo kūrinio kritikas, nes jis geriausiai jaučia ir žino savo kūrinio gerąsias ir silpnąsias puses. Tiesa, jam vadovaujantis jausmu ir fantazija, kartais būna sunku pastebėti trūkumus, tačiau tai nėra negalima. Ypač įkvėpimo atoslūgio momentais jis gali ir turi į savo kūrinį pažvelgti kritiškai, o pastebėjęs netobulumus ir trūkumus, turi imtis taisyti, kiek tai įmanoma. Tačiau ne visi tai supranta.

Pasitaiko tokių poetų, rašytojų, tapytojų ir kitokių menininkų, kurie tiki, kad publika yra daug kvailesnė už autorių ir jo kūrinių trūkumų nepastebės. Todėl jie kartais nesistengia visų netobulumų pašalinti ir paleidžia kūrinius į pasaulį neišbaigtus, su defektais. Šitaip elgdami, menininkai daro didelę klaidą. Publika, ypač išprususi publika, nėra tokia neišmanėlė, kaip kartais atrodo. Meno kūriniuose trūkumus ir silpnynes ji gana gerai pastebi. Tiesa, eilinis meno ar literatūros mėgėjas gali nesugebėti pastebėti trūkumų pasakyti, bet jis juos jaučia ir savo sąmonėje autorių kritikuoja. Jis kritikuoja gana žiauriai, nes į kūrinį jis visada žiūri šalčiau ir objektyviau negu autorius. Kūrinys autoriui yra jo vaikas, jo mylimas kūdikis, kuriam atleidžiamos ydos ir silpnybės nes meilė stengiasi matyti tai, kas gera, ne tai, kas bloga. Taigi dėl šitos meilės savo kūdikiui autorius dažnai savo kūrinio trūkumų, ypač kūrybos metu, nepastebi. Bet užtai jam kaip tik reikia gana aštrios autokritikos tam tikrais momentais, kad kūrinys išietų kaip galima tobulesnis. Net ir tada, kada jis autoriui atrodys tobulas, meno mėgėjas, ypač specialistas, žiūrėdamas šalčiau, trūkumų suras.

Kas čia pasakyta apie autokritikos reikšmę visuomeniniame veikime ir meno kūryboj, tas pat tinka ir doroviniame žmogaus gyvenime. Be autokritikos čia taip pat nėra jokios pažangos ir tobulo. Tai gerai yra supratusi krikščionybė, ypač

katalikų Bažnyčia. Jos patariama tikintiesiems kasdieninė sąžinės sąskaita kaip tik yra dorovinio gyvenimo viena autokritikos formų. Dar aukštesnis kritikos laipsnis yra išpažintis, kada žmogus, padaręs sąžinės sąskaitą, su gailėsčiu ir pasiryžimu pasitaisyti atskleidžia kunigui savo nuopelnus, ydas ir silpnynes. Tačiau išpažintį taip pat dažnai pasitaiko kritikos, kurią atlieka kunigas, pamokydamas, perspėdamas. Tiesa, kad kunigo moralinis pamokymas nėra toks reikšmingas, kaip absoliucija, nes jis sakramentui nebūtinai, tačiau jo moralinė reikšmė yra didelė. Tik gaila, kad ne visi kunigai jį vartoja. Juk per išpažintį kritika moralinių pastabų ir pamokymo forma yra daug vaisingesnė negu per pamokslus arba rekolekcijas. Duodamas viešus dorovinius nurodymus kunigas kalba bendrai. Todėl klausytojui tada sunkiau tuos bendrus nurodymus sau prisitaikyti, nes jis galbūt ir nuotaikos neturi save kritikuoti. Bet per išpažintį, kada jis pats savy jau yra atlikęs autokritiką, kunigo pastabas jis priima daug nuoširdžiau.

Tik gaila, kad, pripažindami kritika ir autokritiką atgailos srity, katalikai ją dažnai pamiršta ekonominiame, politiniame, socialiniame, kultūriniame ir organizaciniame darbe. Pvz., kai koks nors tikintysis ima vertinti kunigo veiklą už bažnyčios sienų, ne vienas klebonas taip išsikeičia, kad tą pasaulietį yra linkęs apšaukti religijos ir Bažnyčios priešu. Kada eilinis kokios nors organizacijos narys pradeda kritikuoti draugijos vadovybės veiklą ir metodus, neretai vadovai pasakytus žodžius palaiko jų darbų paniekimu. Tačiau jie užmiršta, kad jau revizijos ir kontrolės komisijų buvimas organizacijose numato kritikos arba tiksliau drauginės autokritikos reikalą.

Tiesa, kad ten, kur visuomenės veikėjai ir kultūros darbininkai patys savo darbus perleidžia per autokritikos koštuvą, ten mažiau susilaukiama kritikos, nes jos ten mažiau ir tereikia. Tačiau kur autokritikos vengiama, arba kur ji menkai tepripažįstama, ten visada bus susilaukta kritikos, dažnai vienašališkos, neigiamos, viešai ar patylo-mis. Taip yra todėl, kad kritika ir autokritika yra lyg dvi seserys talkininkės: ko nepadarė viena, tai atliks kita. Kritikos žmogus gali susilaukti net ir tada, kada jis bus pasinaudojęs autokritika, ypač jei jo darbas bus platesnės reikšmės. Taip atsitinka dėl dviejų priežasčių: 1.) per autokritiką ne visus savo darbų trūkumus galima pastebėti ir pašalinti; 2.) joks žmogiškas darbas, joks žmogiškas kūrinys negali būti visiškai tobulas.

O kiekvienas žmogus savo širdy nesąmoningai trokšta gėrio ir tobulybės, nors pats dažniau padaro blogybių ir kit: darbuose labiau pastebi trūkumus ir klaidas. Iš čia ma-

tyti, kad kritikos pagrindas glūdi žmogaus prigimtyje. Todėl tuščias yra kai kurių visuomenininkų ir kultūros darbininkų pyktis ant kritikos ir kritikų. Galima pykti ant blogos valios kritikų, kurie tik bloga temato ir teiško progų kitų darbus suniekinti. Tačiau iš esmės kritika yra tobulybės troškimo diktuojama. Tik kritika nurodo pasiektus pozityvius laimėjimus ir juose išpauinėjusius arba prie jų prilipusius trūkumus ir silpnynes. Ir autoriai už tuos kritikos nurodymus turėtų būti dėkingi, nes, perspėti, kitą kartą ir kituose darbuose jie tų trūkumų gali išvengti, kurių patys anksčiau nepastebėjo arba nepanorėjo taisyti. Žodžiu, kritika, nors kartais ir neigiamu būdu, skatina darbus, ypač skiriamus viešumai, tobuliau atlikti. Nors suaugę žmonės nebėra moksleiviai, tačiau priminimas čia mokinių rašomųjų darbų, kuriuos mokytojas ištaiso ir klasėje viešai aiškina jų klaidas, yra kritikos ryškus pavyzdys. Jis parodo, kad be kritikos tobulinimasis ir pažanga beveik neįmanoma, ypač kai stinga autokritikos.

Kritika yra ne tik tobulo skatintoja įvairiose gyvenimo srityse, bet ji dažnai būna reikšmingų, ypač visuomeninės svarbos turinčių darbų atskleidėja. Rimta, argumantuota, kuri sukelia viešas diskusijas, nebūtinai reiškia svarstomo dalyko klaidingumą ar ydingumą, bet kaip tik gali būti ženklas, kad jis nėra eilinis. Tai gali būti nurodymu, kad skelbiamos idėjos, vykdomi darbai arba sukurti kūriniai koku nors bruožu ar atžvilgiu yra prasikišę pro kitus, vadinasi, daugiau ar mažiau nauji, originalūs, reikšmingi. Juk vaikų darbų arba, sakysime, kokios nors naujos cigarečių markės pasirodymo rinkoj niekas nekritikuoja, nes tai nereikšmingi dalykai. Kasdieniški įprastiniai darbai ir reiškiniai taip pat niekam neįdomūs, ir jų niekas nevertina, nebent jie būtų tapę tokia dvokiančia rutina, trukdančia gyvenimą. Apskritai, žmonių dėmesį dažniausiai sužadina naujenybės. Vieni jas kritikuoja iš atsilikimo, iš konservatizmo, iš įsitikinimo, kad nieko naujo ir gero apskritai negali būti, kad kiekviena naujenybė yra klaida arba blogybė. Kiti, kad ir sutikdami su naujenybėmis ir rasdami jose gero, vis dėlto pastebi ir tam tikrų trūkumų ir netobulumų, kuriuos pašalinus, tos naujenybės taptų dar tobulesnės. Taigi šitaip vieša kritika per spaudą ir žodžiu atskleidžia vertinamųjų idėjų ar darbų teigiamą ar neigiamą reikšmę visuomenės ir kultūros gyvenime.

Pavyzdžiui, jei komunizmas nuo seniai yra kritikuojamas, tai ne vien todėl, kad jis klaidingas, bet kad jis turi didelę politinę, socialinę ir kultūrinę reikšmę bei įtaką, kad jo idėjomis ir metodais nesąmoningai užsikrečia net komunizmo priešai. Tas pats pasakytina ir apie Ka-

Knygos ir autoriai

KOKIOS BUVO LIETUVOS KONSTITUCIJOS?

Lietuvos konstitucinės teisės klausimais. Konstantinas Račkauskas. New York, 1967. Spaudė Tėvų Pranciškonų spaustuvė. Brooklyn, N. Y. 178 psl. (teksto 104 ir priedų 74 psl.) Kaina nepažymėta.

Šiuo klausim mūsų spaudoje nedaug buvo rašyta. Susidomėjęs imi knygą į rankas, tikėdamasis rasti daug naujo. Kas gi knygoje yra? Ji padalinta į 3 skyrius: I skyrius apima trumpą konstitucinės Vasario 16 akto reikšmės, Lietuvių tautos sąvokos ir laikinųjų konstitucijų aiškinimą; II sk. kalba apie nuolatinės konstitucijas, suverenumo ir lietuvių tautos problemas, demokratijos teorijas Lietuvos konstitucijose, aukščiausius konstitucinius organus ir piliečių teises; III skyrius apima baigiamąsias pastabas; gale eina priedai.

Autorius idėjo nemaža pastangų ir laiko į šį darbą, kuris turi daugiau istorinės ir šiek tiek medžiagos sutelkimo į vieną vietą reikšmės. Šioji knyga yra itin naudinga tuo, kad joje randama: Vasario 16 aktas, Lietuvos valstybės laikinosios 1918 metų konstitucijos tekstas; Laikinoji valstybės konstitucija, priimta 1920 metų Steigiamojo Seimo; paskui, svarbiausia, čia randame 1922 metų Lietuvos valstybės konstituciją; toliau telpa 1928 ir 1938 metų vadinamos konstitucijos, parašytos ir paskelbtos

talikų Bažnyčią. Jei ji yra kritikuojama ir priešų puolama, tai ne vien dėl to, kad jos organizacijoj ir jos nariuose pasitaiko trūkumų ir klaidų, bet ir dėl to, kad katalikų Bažnyčia turi didelę reikšmę visame žmonių gyvenime. Ir reiktų nuliūsti, jei Bažnyčios darbų, jos organizacijos ir jos vadų niekas nekritikuotų ir prieš ją nekovotų. Tai galėtų būti ženklas, kad Bažnyčia nebeatlieka savo misijos, kad jos per amžius trukusi įtaka silpnėja ir gęsta. Nors mes netikime, kad taip atsitiktų, tačiau tylos ženklas galėtų būti blogas ženklas. O jei tylą lydi grynai žmogiškas organizacijos ir žmogiškus darbus, tada galima pradėti abejoti apie jų reikšmę ir gyvastingumą.

Turėdami prieš akis čia mūsų paanalizuotus pavyzdžius, organizacijos, jų vadai ir apskritai visuomenininkai ir kultūrininkai į kritiką turėtų žiūrėti palankiau, negu jie paprastai į ją žiūri. Vieša kritika ne tik parodo jų silpnynes ir skatina į pažangą bei tobulumą, bet ji atskleidžia ir jų reikšmę gyvenime. O jei kritika juos dažnai ir pagrįstai bara, jiems nieko nelieka, kaip imtis autokritikos, nes tik ši gali sumažinti kritikos suteikiamus kar-tumus.

Šiame numeryje:

Mūsų genialaus kūrėjo M. K. Čiurlionio sukaktis tiek Lietuvoje, tiek ir plačiajame lietuvių pasaulyje rado nepaprastai didelį pritarti-
mą, susilaukė daug dėmesio spau-
doje, jo naujų biografinių duomenų
rinkimo, kūrybos aiškinimo, popu-
liarinimo, vertinimo, jo darbų re-
produkcavimo, jo asmens kėlimo,
net iki lyg ir Čiurlionio kulto užuo-
mazgos.

Jeigu anksčiau mūsų poetai tik
nedrąsiai vienu ar kitu atveju, pa-
vyzdžiui, palyginimui ar kitai poe-
tinei figūrai Č. vardą paminėjo (B.
Sruoga: "...prabėgs gyvenimas pa-
veikslu Čiurlionies"...), tai paskuti-
niaisiais metais Č. tematika ne vie-
ną poetą stačiai pavergė.

Vienas pirmųjų Čiurlionados au-
torių buvo Jurgis Gliuda, 1962 m.
išleidęs romaną "Ikaro sonata". Su
didesniais poezijos ciklais okupu-
toje Lietuvoje pasirodė keletas poe-
tų. Jų eilėraščiai parašyti Č. pa-
veikslų iššauktomis asociacijomis,
nenutolstant nuo paveikslų temos;
tai daugiau lyg ir Č. paveikslų žo-
dinės iliustracijos.

Čiurlionio tematiką panaudojo ir
Kazys Bradūnas savo poezijos cikle
"Sonatos ir fugos", paantraštelėję
tai pavadindamas "Susitikimais su
Čiurlioniu". Yra čia "Saulės sona-
ta", "I-ji fuga", "Pavasario sonata",
"II-ji fuga", "Jūros sonata" ir pro-
logo bei epilogo eilėraščiai.

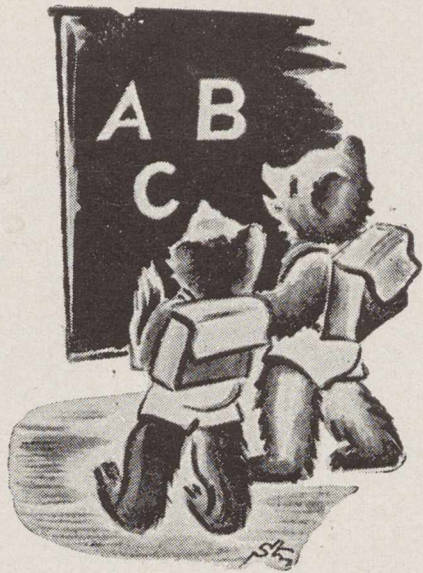
Saulė, laivai, bangos, kryžiai, ma-
lūnai, — visa tai iš Č. paveikslų,
— K. Bradūno eilėraščiuose yra lyg
tolimos Č. paveikslų užuominos;
poetas nekalba apie tai, kas tame
ar kitame paveiksle nupiešta —
Bradūnas Čiurlionio paveikslą (ar
jo temą) pergyvena ir sukeltais
įspūdžiais dalinasi su skaitytoju.
Č. atributika — saulė, laivai, ban-
gos, kryžiai malūnai, karaliai, pie-
nės, — nėra iliustratyvinės deta-
lės, bet tos pačios lietuviškos gam-
tos gyviai ir daiktai, simboliai ir
prasmės, artimos čia pat poeto
kojomis esančios žemės ir plačios,
neaprepiamos visatos jėgos ir gy-
vybės motyvai.

Įsigyvendamas į Č. paveikslus,
Bradūnas daugumoje eilėraščių lie-
ka pilnai ir savaimingai savos že-
mės sūnus, savo duonos aukotojas,
savų versmių sėmėjas. Ir tatau ge-
rai. Vieni jo eilėraščiai — intymus
dialogas su neįvardintu kitu asme-
niu, kiti kreipimasis į likimą, į
gamtą, į kūrėją (Čiurlionį), kvie-
čiant jį pasilikti "su mumis". Ir
jis pasilieka. Ne tik savo spalvų ga-
mose, sonatose ir fugose, bet ir po-
etiniame Bradūno žodyje.

Knyga didelio formato, dailiai at-
liktas spaudos ir rišyklos darbas —
tikras albumas, gera dovana įvai-
riomis progomis.

Skirtųsi tik mūsų nuomonės dėl
Č. paveikslų (įvairiai sukarpytų)
pavartojimo iliustracinei pusei. Tai
būtų lygiai tas pats, jei kas paimtų
Bradūno eilėraščius ir atskiromis
eilutėmis juos pavartotų savo po-
ezijoje. Šitoks Č. paveikslų sukar-
pymas vieno skaitytojo posakiu
yra "anatomy of murder".

P. S. Keletas ištraukų spausdina-
ma šio LD nr. 9-tame puslapyje.

Meškiukai mokosi skaityti, kad ga-
lėtų patys pasiskaityti

VYTĖS NEMUNĖLIO MEŠKIUKAS RUDNOSIUKAS

dailiai spalvotais piešiniais
V. Stančikaitės iliustruotą
Gaunama LD leidykloje ir pas
visus platintojus.
Kaina \$3.00

Knygos ir autoriai

Atkelta iš 16 psl.
tuometinio Lietuvos valdovo galia
ir parėdymu, nedalyvaujant šių
konstitucijų svarstyme, sudaryme,
redagavime ir priėmimo Lietuvos
seimui ar kuriai kitai tautos valią
reiškiančiai institucijai. Tai jau
vien valdančiųjų valios formulavi-
mai.

Knygos svarstymai ir priedai yra
naudinga ir pravarti medžiaga jau-
nimui ir visiems, kurie domisi Lie-
tuvos valstybinės organizacijos pra-
eities, artimos praeities, dėsniams
bei principais. Tai apima atstatytos
nepriklausomybės laikotarpį (1918-
1941) savo pozityviniais nuostatais
ir įveda skaitytoją į autoriaus kon-
stitucinius svarstymus.

Negalima sutikti su autoriaus
pristatymu skaitytojams po 1926
metų gruodžio 17 dienos naujai su-
rašytų ir valdžios paskelbtų vals-
tybės organizacijos ir valdymo ak-
tų kaip konstitucijų. Bet ir pats
autorius laiko 1928 m. konstituciją
tik "vien de facto aktu" (47 psl.).
Tiesa, valstybės valdžia vykdo tau-
tos suverenumą, bet ji negali išeiti
iš įstatymų ribų; tos ribos yra tei-
sėta valstybės konstitucija, pagal
kurią turi būti tvarkoma krašto
valdymas. Tautai priklauso teisė
valdytis ir savais interesais rūpin-
tis, o ne kam nors kitam, kad ir
labai išmintingam ir valdyti norin-
čiam vadui. Krašto piliečiai per
laisvą išsirinktus savo atstovus
nustato konstituciją ir suteikia for-
mas valstybės organizacijai, tautos
atstovavimui ir krašto valdymui.
Pasiėmus valdžią į savo rankas
anapus konstitucijos ribų ir paskui
paskelbus naują valstybės organi-
zacijos tvarką, šis paskelbtas ak-
tas nepadaromas konstitucija, nes

LIETUVIŲ PREKYBA T E R R A

Viskas namams —

gražiausias kristalas — porcelanas — stalo ir dekoratyvūs
sidabras — tautodailė medų ir odoj — meniškos figūros —
keramika — lino audiniai — visos lietuviškos knygos — mu-
zikos plokštelės — paveikslai ir kt.

ir papuošimui —

šveicariški laikrodžiai — gintaro žiedai ir kt. gintariniai papuo-
šalai — aukso apyrankės — medalionai — sagės — auskarai
— kryželiai — grandinėlės — žiedai su visais brangiaisiais
akmenimis — kultūriniai perlai — karoliai.

Prekės suvežtos iš Vokietijos, Švedijos, Belgijos, Prancūzijos, Italijos,
Šveicarijos ir kt. Europos kraštų. Didelis visų prekių pasirinkimas.
Neaukštos kainos.

Mūsų adresas:

TERRA, 3237 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629

"L. DIENŲ" LEIDYKLOS K N Y G O S

"Lietuvių Dienų" Leidykla

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif.

Bernardo Brazdžionio

poezijos rinkinys

VIDUDienio SODA

Už šį rinkinį paskirta "Aidų"
literatūros premija.

Dail. T. Valiaus pieštas viršelįs.

Kaina 4 dol.

konstitucijos priėmimas yra tautos
kompetencijos pareiga ir teisė. Pats
konstitucijos vardas reikalauja stei-
giamosios teisinės tvarkos jai nu-
statyti; kartą toji tvarka yra nu-
statyta, reikia jos laikytis. Totali-
tarinės valdžios remiasi savo vado
autoritetu skelbiant aktus, kuriuos
jos vadina konstitucijomis, tartum
tai būtų priimta teisėta tvarka. Tuo
būdu po 1926 m. gruodžio 17 dienos
paskelbti valstybės organizacijos
aktai nėra konstitucijos ir dėl to
abejotini šaltiniai konstitucinės tei-
sės studijoms. Jie yra gera medžia-
ga pažinti valdovų valstybės valdy-
mo teisinei filosofijai, valstybės or-
ganizacijos formai, bet nėra konsti-
tucijos, nors gal tie aktai būtų kra-
stui ir tautai naudingi, reikalingi ir
labai išmintingai surašyti. Ar ir
kiek pasitarnavo čia kalbamos kon-
stitucijos Lietuvos valstybei, tai
jau yra istorijos tyrimų sritis. Šiaip
knyga verta įsigyti, pasiskaityti ir
pasvarstyti.

P. V. R.

Daumanto Čibo pasaka

ŽAIŽARAS

Iliustravo A. Korsakaitė-Sutkuvienė
Gaunama pas platintojus ir leidyk-

loje. Kaina \$150.

Vincas Ramonas

CROSSES (KRYŽIAI)

Romanas

Angliškai išvertė Milton Stark

Kaina \$4.00

Ignas Šeinius

VYSKUPAS IR VELNIAS

Apysakos

Viršelį piešė A. Korsakaitė

"PENKI STULPAI TURGAUS AIKŠTĖJE"

Režisierė, dekoratorius, vaidintojai po A. Landsbergio dramos "Penki stulpai turgaus aikštėje" pastatymo bal. 15 d. Los Angeles lietuvių scenoje. Iš kairės: E. Dovydaitienė, Pupius, Barauskaitė, J. Janušauskas, Vėbeliūnaitė, Medelis, rež. Mackialienė, dekor. A. Žaliūnas, Gieda, V. Narbutas, Naudžiuvienė, V. Prišmantas, V. Dovydaitis ir V. Sakalauskas.

Presentation of "Five Posts in the Market Place" by A. Landsbergis in Los Angeles, Calif.

Foto L. Kančauskas

Veikale vaizduojamas paskutinis pagrindinio partizanų epizodas. Neminima nei pavergtos šalies (Lietuvos), nei pavergėjo (Sovietų Rusijos) vardas. Okupantas čia lyg ir jokio vaidmens nevaidina; tardytojas, deputatas partijos sekretorė — visi šie pareigūnai — vietiniai žmonės, ne veiklą pagal kažkieno svetimų instrukcijas, bet vykda savo pasipriešinimą naikinančią valią. Pavergtojo — pavergėjo konflikto nematome. Visu aštrumu keliama mintis baigti pagrindinio veiklą, nes visi pasipriešinimo dalyviai likviduoti. Prie egzekucijos stulpų matome tik vaiką nešantį gėles. Tai gyvoji Lietuva. Argi tik tai? Už scenoje vykstančių įvykių einas gyvenimas, į kurį reikia įsijungti.

Režisierė pasiimtą uždavinį vykdė dideliu kruopštumu, parodė sumanumo, vaidintojai savo vaidmenis atliko visomis jėgomis. Menka veikalo intriga, lėta akcija, daug

kalbų, kuriomis čia vienas, čia kitas personažas turi išreikšti savo vidinę koliziją, be galo sunkino uždavinį. Bet temos aktualumas ir jautrumas, geras literatūrinis tekstas žiūrovą traukė veiklą sekti, ypač klausyti dialogų, kad nepasimestum, iki galo. Pasakotojas iš pradžių atrodė, tik painiojasi po kojų, bet, apsispratus, ir jo vaidmuo buvo pakenčiamas, o kai kur ir reikalingas. (r.)

Jonas Vytautas Butkus, Los Angeles, baigęs Daniel Murphy aukštesn. mokyklą, už gabumus matematikoje gavo 4 metams stipendiją California Institute of Technology, Pasadena, Calif.

Jonas V. Butkus, Los Angeles, Calif., received a scholarship from California Institute of Technology, Pasadena, Calif.

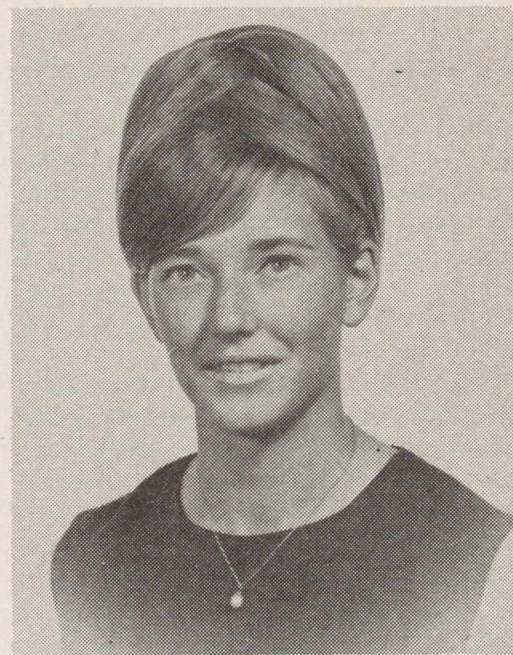
Režisierė Dalila Mackialienė, Los Angeles, Calif.

Stage director Dalila Mackialienė, Los Angeles, Calif.

▲ Santa Monicos (California) Lituanistinės šeštadienio mokyklos mokiniai, mokytojai, tėvai ir svečiai, po Vasario 16 minėjimo programos.

Foto V. Plukas

Pupils, teachers, and guests at the Lithuanian Saturday School, Santa Monica, Calif.

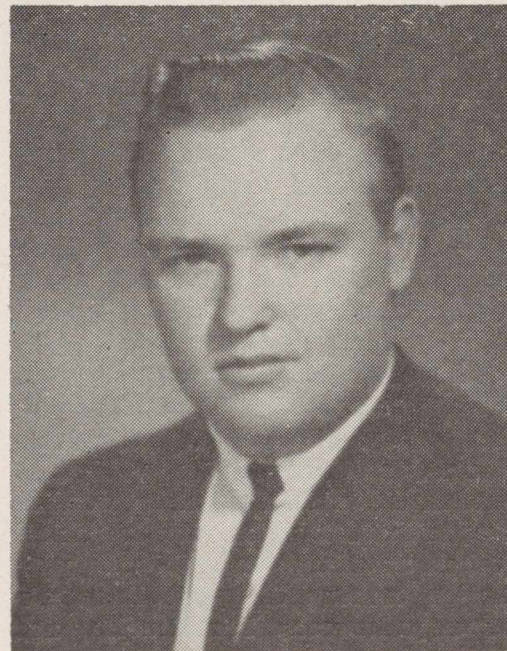

Birutė Kazlauskaitė, Los Angeles, Calif., Vinco ir Valerijos K. duktė, gavusi stipendiją ketveriems metams studijuoti matematiką (iš kelių pasiūlymų B. pasirinko Stanfordo un-tą, Palos Altos, Calif.).

..Dėl matematikos gabumų, jau baigiamaisiais Immaculate Heart mokykloje metais jai buvo leista lankyti un-to matematikos paskaitas, kur ji pralenkė kitus to kurso studentus, surinkdama daugiausia taškų.

Birutė yra veikli ir liet. bendruomenėje — priklauso parap. chorui, dalyvauja skautuose, mėgsta sportą, dažnai būna programų pranešinėtoja.

Birutė Kazlauskaitė, Los Angeles, Calif., received a scholarship from Stanford University, Palos Altos, Calif.

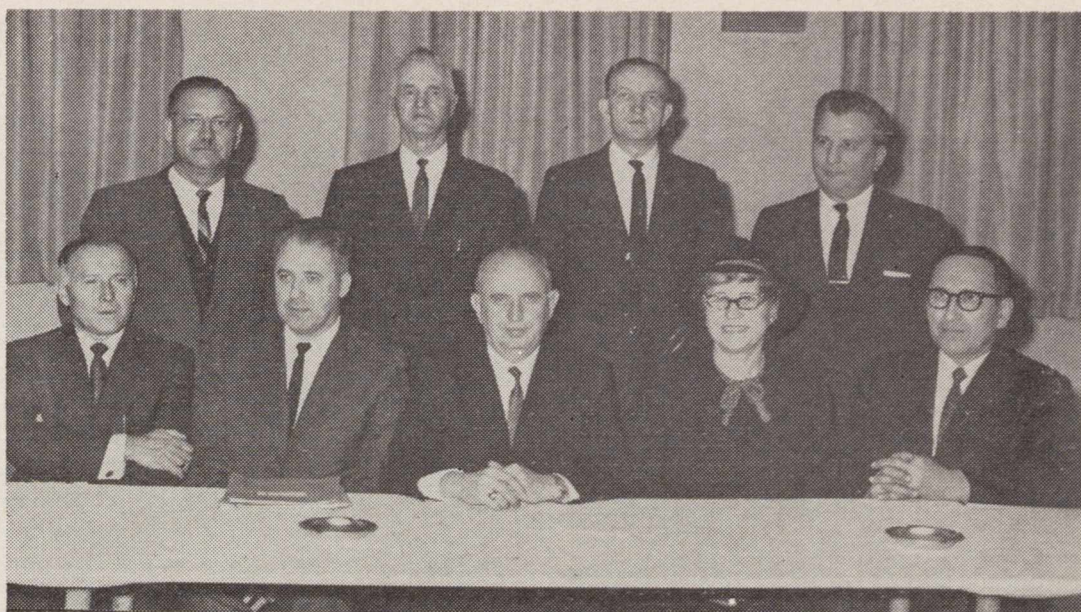

New Yorko vyrų oktetas su dideliu pasisekimu atlikęs dalį programos N. Y. "Laisvės žiburio" radijo koncerte balandžio 22 d.

Iš kairės: A. Ilgutis, V. Daugirdas, R. Kezys ("L. ž." radijo ved.), J. Nakutavičius, K. Simanavičius, V. Alksninis, L. Ralys, V. Aukštikalnis.

Kiti programos dalyviai buvo: A. Gustaitis, paskaitęs humoristikos, ir N. Linkevičiūtė, padainavusi solo. Foto R. Kisielius

Men's octet after a concert sponsored by "Laisvės žiburys" radio program, New York, N. Y.

LŽS-gos Detroito skyriaus susirinkime sausio 8 d. Iš kairės: V. Mingėla, Vl. Selenis, V. Kutkus, Marija Sims, St. Garliauskas; II-je eilėje: P. Januška, A. Grinius, A. Nakas ir A. Žiedas.

A meeting of the Lithuanian Journalist Association, Detroit Branch.

Montrealio radijo pusvalandžio sukaktuvių bankete. Solistė G. Čapkauskienė (kairėje) įteikia tortą valandėlės vedėjui L. Stankevičiui, dešinėje — V. Stankevičienė.

At the Lithuanian radio program banquet, Montreal, Canada.

Perth, Australija. — Kovo 16-18 d. Pertho Raudonasis Kryžius suruošė tarptautinę parodėlę, kur ir Pertho lietuviai dalyvavo. Iš kairės: O. Liutikienė, davusi nemažai gintaro bei audinių eksponatų, V. Kateivaitė, B. Garnytė.

Lithuanians at the international exhibit sponsored by Red Cross, Perth, Australia. Foto F. J. Liutikas

Gautos naujos knygos

Žemės šauksmas. Alės Rūtos-Arbienės nauja apysaka. Išleido Knygos Mylėtojų D-ja Kanadoje. Viršelis dail. J. Paukštienės. 307 psl.

Kaina \$4.00

Lietuvių Kalbos gramatika. Dr. A. Šešplaukio. Gramatika ir sintaksė. Ketvirtas pataisytas leidimas. Išleido J. Karvelis. 118 psl.

Kaina \$3.00

Introduction to Modern Lithuanian. Dambriūno, Klimo ir Schmalstieg paruošta lietuvių kalbos gramatika anglų kalboje. Ji yra geras vadovėlis čia gimusiems, norintiems išmokti lietuvių kalbos. 470 psl. (kietais virš.) Kaina \$7.00

Taip pat gauta nauja siunta plokštelės vaikams **Žirginėliai**, paruoštos Birutės Pūkelevičiūtės.

Kaina \$6.00

Minėtos knygos bus jums pasiųstos, atsiuntus užsakymą ir čekį.

LIETUVIŲ DIENOS

4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Calif. 90029

Naują LŽS-gos Detroito skyriaus valdybą sudaro: pirm. Vl. Mingėla, vicep. Vl. Selenis, sekr. A. Nakas ir išd. A. Žiedas; kontrolės komisiją: pirm. V. Kutkus, sekr. A. Grinius, narys P. Januška.

1966 m. veiklos apžvalgoje paaiškėjo, kad šalia narių spaudos darbų skyrius taip pat veikė: suruošė E. Kuprevičiūtės smuiko rekarą, nario V. Alanto pagerbimą už Dirvos novelės premijos laimėjimą; be to, skyrius parėmė Lietuvių Fondą ir Detroito Lietuvių namus (po 100 dolerių). (V. S.)

VEIDAI IR VAIZDAI

Argentinos Lietuvių Centro choras "Aušra" savo 40 metų sukaktuvių koncerte 1966 m. spalio 8 d. Diriguoja muz. V. Rimavičius, prie pianino M. Čikštaitė. Choro reikalus veda A. Mičiūdas. (Choras dalyvavo IV P. Amerikos Liet. kongreso koncerto programoje).

Argentina's Lithuanian Center choir "Aušra" during its 40th anniversary concert.

ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI

LIETUVIŲ DIENOS

Balandis

1967

—Jau atspausa ir atiduota ri-
šyklai K. Donelaičio "Metai" ang-
liškai. Gegužės 29 d. knyga bus pra-
dėta siuntinėti iš anksto užsisakiu-
siems skaitytojams.

Gegužės 28 d., sekmadienį, -2
val. Los Angeles šv. Kazimiero pa-
rap. salė rengiamas knygos prista-
vyksta vertėjas poetas Nadas Ras-
tenis. Knygos pristatyme apie vei-
kalą ir vertimą kalbės prof. dr.
Kordelija Jasutytė iš Fresno, Calif.
Šalia to bus meninė programos da-
lis: lietuviško ir angliško teksto
deklamavimas, Mažosios Lietuvos
dainos, vertėjo, redaktorės ir leidė-
jo žodis.

Vertėjas N. Rastenis ir leidinio
redaktorė bei įvadinio žodžio auto-
rė dr. Elena Tumienė duos autogra-
fus.

— Jonas Jasaitis, JAV LB pirmi-
ninkas, iš Chicagos bal. 22-3 buvo
atvykęs į Los Angelėse rengtą Va-
karų apygardų suvažiavimą. Jis ak-
tyviai dalyvavo visuose posėdžiuose
ir skaitė porą paskaitų bendruome-
niniais klausimais bei painformavo
apie rudeni rengiamą Kultūros kon-
gresą ir kitais metais šaukiamą PL
Bendruomenės seimą New Yorke.

— Nadas Rastenis, teisininkas,
poetas bei vertėjas, iš Baltimorės,
su žmona Jule atvyksta į Donelaičio
"Metų" angliškos knygos pristaty-
mą Los Angeles visuomenei. Be
"Metų", Rastenis yra išvertęs A.
Baranausko "Anykščių šilelį" ir
atskirų eilėraščių Kudirkos, Mairo-
nio ir k. mūsų klasikų.

Rasteni su žmona, kaip "Lietuvių
Dienų" garbės svečius, pažadėjo
nemokamai priimti Bon Air Motely
Hollywoode jo savininkai J. ir V.
Gurčinai.

—Gegužės 7 Los Angeles Vasario
16 gimnazijos rėmėjų būrelis, vado-
vaujamas S. Puikūnienės, surengė
vaidinimų popietę, kurioje buvo su-
vaidinta (rež. J. Kaributas) V. Bra-
ziulio komedija "Nebrendila" ir K.
Binkio "Kai atsarga gėdą daro". A-
biejų veikalėlių temos pasenę, ne-
aktualios, publikos labai maža te-
atsilankė.

— Prof. R. Sealy, dėstęs Buffalo,
N. Y., universitete, nuo ateinančio
semestro kviečiamas į Berkeley
un-tą Kalifornijoje.

— "Draugo" dienraštis perleido
savo atkarpose (Vasario 14 — kovo
30 d.) prieš pusmetį mirusio rašy-
tojo Stasiaus Būdavo romaną bibli-
ne tema "Malonės klanas". Rank-
rašty yra likęs dar vienas jo baig-
tas romanas. Jei atsirastų macena-
tų, ir šis, ir "Malonės klanas" bū-
tų galima išleisti atskiromis kny-
gomis.

— Balandžio 30 d. Los Angeles
Alto skyrius, vadovaujamas S. J.
Paltaus, surengė dr. J. J. Bielskio,
Lietuvos gen. garbės konsulo Los
Angeles mieste, 50 metų diplomati-
nio ir visuomeninio darbo sukakties
minėjimą. Organizacijų atstovų ir
svečių susirinko pilna Taut. Namų
salė. S. J. Paltus nupasakojo dr. J.
Bielskio gyvenimo bruožus. 1917 m.
B. buvo išrinktas kaip tik įsteigtos
Am. Lietuvių Tarybos pirmininku
ir, be to, ėmė vadovauti kaip tik
Washingtono įsteigiam Informaci-
jos Biurui. B. suorganizavo pirmą
Lietuvos konsulatą New Yorke ir
buvo paskirtas pirmuoju konsulu.
Nuo 1939 m. paskirtas Lietuvos gar-
bės konsulu Los Angeles mieste,
kur šias pareigas kruopščiai eina ir
šiandien, svetimų valstybių konsu-
lariniame korpe įsigijęs daug drau-
gų ir pasitikėjimo; šiais metais jis
čia išrinktas II-ju vicedekanu.

Rengėjams dėkodamas ilgesnį žo-
dį tarė pats jubiliasas, nušviesda-
mas daugiau momentų iš pirmųjų
Lietuvos Nepriklausomybės metų.
Minėjimas pajvairintas dainomis
(H. Swaggart) ir poezijos deklama-
cijomis (D. Mackialienė).

— Eltos žinių biuletenis (Elta-
Press, Servizio d'Informazioni Li-
tuane), leidžiamas Romoje ir reda-
guojamas Msgr. V. Mincevičiaus,
š. m. kovo numeryje plačiau parašė
apie V. Mykolaitį-Putiną, kaip di-
delį lietuvių rašytoją, dramaturgą
ir lyriką ir įdėjo visą eilėraščių
"Bachas" vertimą itališkai.

Anksčiau biuletenis yra spausdi-
nęs K. Donelaičio "Metų" ištrauką
itališkai, taip pat dėjęs kitų mūsų
rašytojų kūrybos ir supažindinęs su
autorais. Būtų gerai, kad ta tradi-
cija būtų tęsiama. Vertimus ir ko-
mentarus parūpina pats prel. V.
Mincevičius.

IN MEMORIAM

Gegužės 7 d., gavęs širdies smū-
gį ir kurį laiką pasirgęs ligoninėje,
mirė lituanistas Feliksas Kudirka.
Gyveno ir dirbo Los Angeles mies-
te. Buvo lit. mokyklos liet. k. moky-
tojas, kalbos taisytojas (Rašikio
atsiminimai, žurnalas "Į Laisvę...").
Buvo ramaus būdo, dėl nepalankių
darbo sąlygų mažai galėjo dalyvau-
ti bendruomeninėje veikloje. Prieš
pusmetį išėjęs į pensiją, tikėjosi
pailsėti, nes dirbdamas ir taupyda-
mas neturėjo net automobilio. A-
partmentinius namus, kuriuos buvo
įsigijęs kartu su seserimi Valaitie-
ne, paliko jai, gyvenančiai Čikagoj.
Geg. 9 d. laidoti išvežtas į Čikagą.

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE
INSURANCE

Jei reikia apdrausti
namus, automobilį, gyvybę ir pn.,
pirkti ar parduoti nuosavybę,
Telefonuokite NO 4-2919

arba apsilankykite įstaigoje

4366 Sunset Blvd., Los Angeles,
California 90029.

Patogiausia vieta sustoti, lankantis Los Angeles mieste ir Hollywoode.

Bon Air Motelis

1727 No. Western Ave.

Hollywood, Calif. 90027

Telef. HO 4-4154

Savininkai:

Ignas ir Viktorija Gurčinai

Vėsinami kambariai; kiekv. kambarį nemokamai TV ir telefonas;
yra kambarių su virtuvėmis; kieme šildomas maudymosi baseinas.
Patogus susisiekimas autobusais ir automobiliais.

ČIKAGOJE KURIAMAS LIETUVIŲ INFORMACIJOS CENTRAS

Po keturių mėnesių planavimų,
posėdžių ir diskusijų, bal. 24 d.
Čikagoje, T. Jėzuitų centre, įkurta
"Lietuvių Informacijos Centras".
(Lithuanian Information Center).

LIC turės dvilypį tikslą: rinkti
žinias apie lietuvius bei lietuvių
veiklą Amerikoje ir šias informaci-
jas teikti lietuvių bei amerikiečių
visuomenei.

LIC-re bus galima gauti lengvai
ir greitai informaciją apie Lietuvą.
Čia bus renkama visa lietuvių, tiek
senųjų, tiek naujai atvykusių sta-
tistika. Visa, kas liečia lietuvių kil-
mės žmones ir lietuvišką veiklą
Amerikoje, bus klasifikuota moder-
niausiomis klasifikacijos priemonė-
mis. (Čia, pvz., bus galima sužinoti,
kiek Amerikoje yra lietuvių kilmės

amerikiečių, dėstančių Amerikos
universitetuose, jų dėstomą dalyką,
jų pavardes ir adresus...).

LIC nėra nauja organizacija ar
veiksnys. Ši informacijos įstaiga
neturi jokių politinių, organizaci-
nių ar ideologinių pažiūrų. Tikima-
si, kad ši įstaiga bus prieinama vi-
siems ir kad visos organizacijos,
partijos ir institucijos remis LIC-rą

Pradžioje LIC kuriamas ir ad-
ministruojamas atrinktų, kvalifi-
kuotų gabių žmonių, kurie paskirs
savo laisvalaikį (nes visi jie turi
savo darbus ir visuomeninę veiklą).
Susilaukus pilno lietuvių visuome-
nės pritarimo ir reikiamų lėšų,
įstaiga bus administruojama pilnai
apmokamo tos srities specialistų
personalo.

Adresas: LIC, 5620 S. Claremont
Ave., Chicago, Ill. 60636. Tel. (312)
REpublic 7-8400

ZENITH COLOR T.V.
ALL MODELS

FRANK'S T.V. & RADIO KRAUTUVĖJE

gaunama paprastų ir spalvotų ZENITH ir kitų televizorių, ir radijų.

Frank Keršis, savininkas.

5239 Hollywood Blvd., Hollywood, Calif.

Telef. HO 9-8500

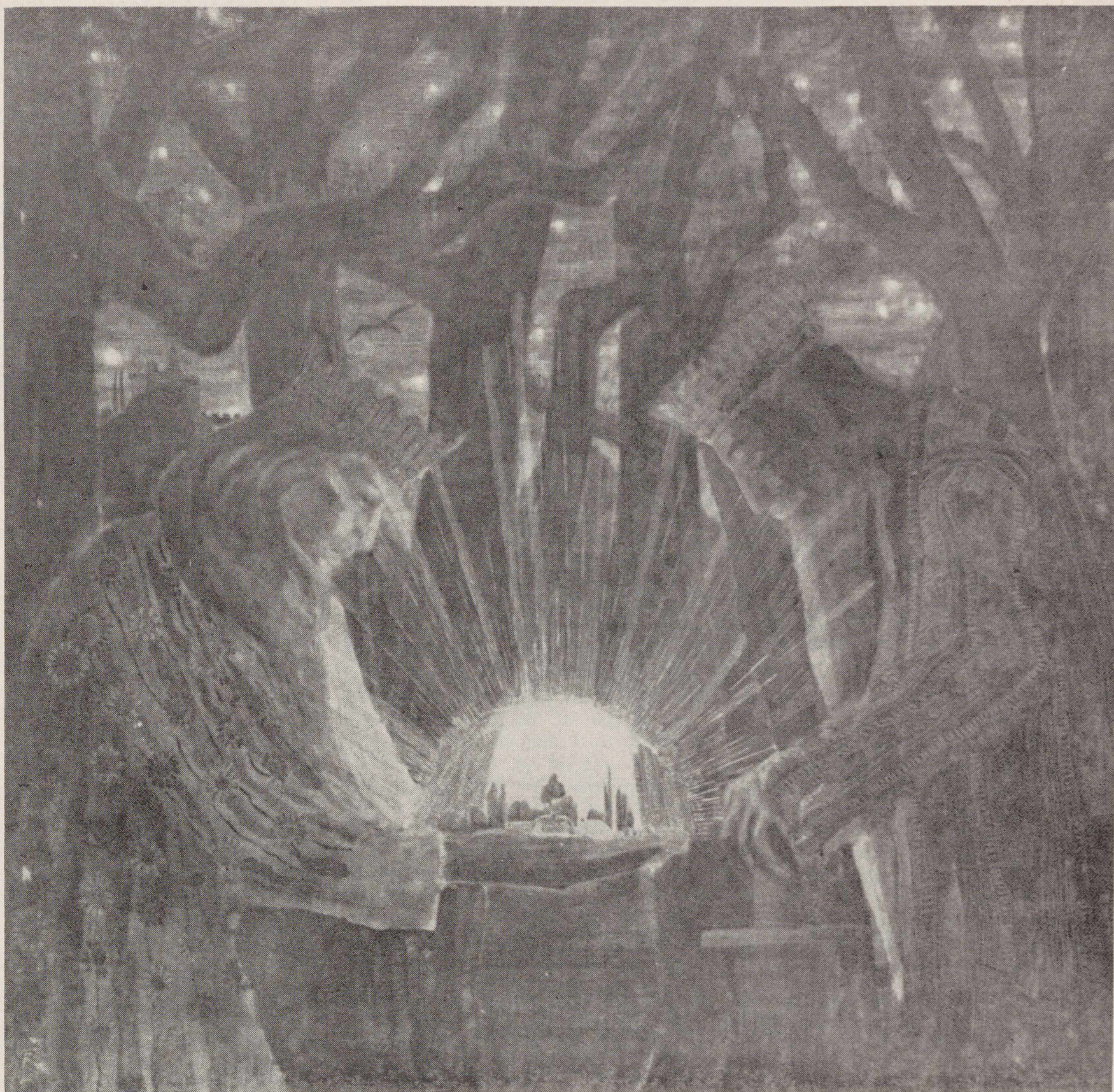
M. K. Čiurlionis

TALE OF THE KINGS
 / PASAKA

M. K. Čiurlionis (1875—1911) — a Lithuanian painter-composer who was a pioneer in the field of abstract art.

M. K. Čiurlionio "Karalių pasaka" yra simbolinis paveikslas, kurio turinys aiškinamas keleriopai. Vienas iš tų aiškinimų yra — lietuviško tautos genijaus atradimas kaimo sodyboje, t. y. kaimiečiuose.

K. Bradūnas savo Fugoje IV tai išreiškia eilėraščiu "Karaliūnai ieško niekad nerasto..." (psl. 9).

SOVIET RUSSIA —

Conqueror, not Savior

Soviet Russia today is undergoing a revival of a spirit of kinship with the old Russia of the tsars. Interest in things pre-revolutionary, from icons to Dostoyevski, is at a peak.

This growing feeling of identity is reinforced by the Russo-Chinese conflict. Mao Tse-tung and his followers have been repeatedly compared with the Mongol khans who once held sway over Russia. Inspired by this historical parallel, the young Russian poet Andrei Voznesensky has evoked in his most recent poem (Literaturnaya Rossiya, March 24, 1967) the image of a Russia as "the savior" of Europe against the hordes of barbarians — "always Russia, again Russia, eternally Russia."

There are several flaws in this image of Russia as a "Messianic savior". The main of these

flaws is the continued Russian occupation and exploitation of Estonia, Latvia and Lithuania. How can one speak of Russia's messianic and "protective" qualities, when the Soviet Russians have perpetrated crimes of genocide against the Baltic people? How can Voznesensky's image of Russia as defender of European cultural values, a protector of Shakespeare and Stravinsky, be reconciled with Russian cultural genocide in the Baltic States — distortion of the Baltic national histories, imposition of Russian values, enforced glorification of all things Russian? How can the Balts accept the Russians as saviors of Europe, when Russia's actions in the Baltic States mirror those of Batus and Kuchums, the Tartar conquerors of Russia. Forcible colonizers and ruthless exploiters cannot be seen as saviors by any stretch of imagination.

ELECTION COMEDY IN OCCUPIED LITHUANIA

The regular festival of Soviet farce, officially called "elections", was performed with pompous solemnity on March 19th throughout occupied Lithuania. The usual trappings were all there: bunting, fat headlines, colorful posters. And all this expensive ado was orchestrated for a single slate of Moscow-appointed candidates who would be decreed overwhelmingly victorious, anyway, whatever the turnout.

The results of the vote, as usually made up in advance, were the same as the faked data of Stalin's time. According to official statistics, 1,938,030 persons, or 99.92% of those entitled to vote, had cast their ballots in Lithuania. This means that only eight individuals out of every 10,000 had failed to vote.

The Sick Are Miraculously Cured for Election Statistics

It is enlightening to compare the above statistics with some official figures concerning the number of patients in Lithuanian hospitals: at least 80 out of 10,000 are supposed to be hospitalized, some of them gravely ill. What miracle, then, occurs on election day when all sick and crippled rise from their beds with glowing eyes and firmly cast their ballots. (The articles on elections do not speak any more of the transportation of urns to hospitals.)

And what about other obstacles? Both the "voters" and "election-makers" are therefore fully aware that the voting statistics are a plain falsification. The only figures that may be believed are the radiograms from Soviet ships. (Sample: 60 men on board entitled to election. Everybody "voted".) Under the watchful eye of the ship's political officers, what else could a sailor do?

Can Soviet-type "Elections" Be Called Elections?

The pre-election bruhaha in occupied Lithuania was adorned with high-sounding statements. The coming election was called, for instance, the "embodiment of the right to universal and equal election." Yet what happened in Lithuania on March 19th was simply that everybody over 18 years of age had to cast ballots containing names of persons selected in advance by the central bodies of the Communist Party. In one respect the voters will be equal: they will have to drop the lists into the urns whether they like the candidates or not. Are Soviet-type elections "majority" or "proportional"? They are neither, since the single-slate

candidates have no competitors. Are they "secret"? Not at all, because they are preceded by public announcements of who will have to vote for whom.

The "People's Will" — by Party Edict

The 290 appointed and then "elected" deputies were introduced to the voters by such headlines as: "Faithful sons and daughters of the people", "Great Confidence, 'The Working People's Will'", "Unanimous Consent", etc. But the actual process by which the "deputies" were elected can be illustrated by the following two examples:

When the employees of the Ministry of Construction, a rather intelligent group of people, were asked "to propose candidates," their choice in a public meeting was... Boris Nikolayevich Dsotsiyev, the commander of the Russian garrison in Vilnius, one of the main symbols of the occupation forces. One of his present contributions to Lithuania, as he has told an interviewer, was to supervise the installation of a huge gallery of busts portraying Soviet and Russian "military heroes." The employees of the Ministry had no choice, of course, and did only confirm the name presented to them by the Party.

In Alovė, a town in southern Lithuania, the people elected... General-lieutenant Mikhail Ivanov, a Russian, as their candidate. It is doubtful if any of them had heard about the general before. But, on March 19th, 99.92% were supposed to rush to the urns to elect him.

How to be a Deputy a la Soviet

Only 91 (31.4%) of those elected to the "Soviet of the Lithuanian SSR" in Vilnius will be new to these pseudo-parliamentary procedures. Many of the repeaters constitute the hard nucleus of the Soviet, having been elected for the fourth or even fifth time. More than two-thirds of the deputies are "fluid personnel": they enjoy the title of a deputy for four years, get several free trips to Vilnius, capital of Lithuania, dutifully say and "yes" on whatever is put before them, and then have to cede their places to others. It is not up to them whether they should or should not be candidates for the next term.

Party Leaves Nothing to Chance

...Although hardly any danger exists that anybody in the Soviet would dare to say something unforeseen by the Party, the Communists still arrange things in such

KAS TIK TURI GERĄ SKONI,

VISKĄ PERKA PAS LIEPONI.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

Furniture Center, Inc.

Vietinių ir importuotų baldų prekyba.

Baldai siunčiami į visą Ameriką ir už jos ribų.

MARQUETTE PARKE

6211-6219 So. Western Ave.

PRospect 8-5875

CHICAGO, ILLINOIS

Edward Bros. Colonial Mortuary

1000 Venice Blvd.

Richmond 9-8281

Lietuvis Laidotuvių
Patarėjas
**ADOLPH
CASPER**

Namų Telefonas
284 - 6489

CRANE SAVINGS &

LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47th St., Chicago 32, Ill.

BEACON MOTOR HOTEL

Arti prie
Beach, Westwood, Beverly Hills
& Hollywood
3020 Wilshire Blvd. Santa Monica,
California

EXbruck 4-9144

Mrs. A. Lukšis — Owner and Mgr.

CLEM'S POLSKIE DELI

★ Specializing in home made
fresh and Smoked Polish Sausage,
fancy groceries and choice meats.

★ Featuring Imported Polish
hams, beer, wine and groceries.

NOW

Daily from our own new
BAKERY-KITCHEN

a variety of Polish pastries and
other home made delicacies.

IT's CLEM'S
3002 W. Florence Ave., Los Angeles
759-5058

DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90
DIENŲ ANT VISŲ TAUPYMO
SĄSKAITŲ

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŲS GA-
LITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪ-
ŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA...
TAI NEDELSDAMI PASIŲSKITE
ČEKĮ DABAR.

DIVIDENDAI
PASIUNČIAMIS
KAS 1/4 METŲ
UŽ
INVESTMENTUS

4 3/4%

5% ant bonų sąskaitų

TAUPYMO SĄSKAITOS IKI
\$15,000 APDRAUSTOS F.S.L.I.
ISTAIGOSE.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court

Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS
sekretorius

Tel.: 656-6330 ir 242-4395

a way that the Party is assured of a "firm majority" in the Soviet. Thus, in the new Vilnius Soviet, 193 out of 290 deputies will be Communists and only 97 "non-Party" people. (The membership of the Communist Party in Lithuania is now put at over 90,000.)

Russian Participation Strong

The personal statistics on deputies emphasize that one third (32.41%) of them are women and one half (50.69%) — "workers and kolkhoz laborers." The genus "kolkhoz laborers" also includes the landlords of the "New Class" — the kolkhoz managers. There is no indication, however, about the nationality of the deputies — an understandable sensitivity of the Soviet colonial administration. An approximate classification of nationality may be attempted by studying the last names and father's names of the deputies in the Russian-language lists. On that basis, the list of deputies would include 240 Lithuanians (or at least persons of Lithuanian origin) and 50 non-Lithuanians, 40 of whom are obviously Russians.

Most reliable of all the Soviet electoral statistics are those dealing with the number of persons entitled to vote, i. e. those aged eighteen or over. In March 1967, the total of such persons in Lithuania was 1,939,655 or almost two thirds (ca. 65.4%) of the entire population of Lithuania (so-called "LSSR") at present. In March 1959, the corresponding figure was 1,785,794. The average annual national increase would thus amount to 1%. (Elta)

"LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDINIAI

Mykolas Biržiška

TAUTOS KELIAS

Lietuvos Nepriklausomybės akto signataro atsiminimai, istoriniai duomenys bei mąstymai Lietuvos klausimais. Daug faktų, datų ir vardų.

Recenzentai šią knygą yra pavadinę mažąja mūsų kultūrinio atgimimo enciklopedija. 246 psl. \$3.00

Gen. St. Raštikis

KOVOSE DĖL LIETUVOS

Buvusio Lietuvos Kariuomenės vado atsiminimai. I tomas: Gyvenimo audrose (vaikystė ir jaunystė); Kariuomenės vadovybėje. 704 psl.

II tomas: Okupantų prispaudoje; Sudužusio laivo keliais (Vokietijoje ir JAV). 688 psl.

Abu tomai gausiai iliustruoti reiomis fotografijomis.

Pirmas tomas išparduotas; II tomo nedidelis egz. skaičius dar yra likęs. Kietais viršeliais — \$7.00, minkštais — \$6.50.

N. Y. LITHUANIAN CHURCH PROVIDES HOME FOR THEATER

Our Lady of Vilnius Church in lower Manhattan, a landmark of the city of New York and center of a Lithuanian parish, has become host to an ambitious theatre program. The auditorium of the church, to be remodeled shortly, will house the Broome Street Theatre, a new company of playwrights and actors. Plays in Lithuanian as well as English-language plays will be a part of the Theatre program.

A non-profit group, the Broome Street Theatre gives actors and playwrights an opportunity to use the facilities of the 200 seat theatre for showcasing new plays. In conjunction with the repertory, a scene study and acting program is already being given. Plans are in progress to enlist the support of the community, individuals, foundations, and corporations.

The director, Joseph Daubėnas, was born in Lithuania. He is currently a faculty member of the American Academy of Dramatic Arts where he has taught and directed for the past six years. He has directed in summer stock as well as acted in major TV, summer stock, films and New York stage productions. (E.)

Juozas Daubėnas

LITHUANIA — LAND OF HEROES

Prepared and Edited by
Leonard Valiukas

THIS IS ONE OF THE BEST BOOKS ON LITHUANIA IN ENGLISH!

- * Country, people and language
- * Lithuania's fight for freedom
- * Soviet genocidal practices in Lithuania

LAVISHLY ILLUSTRATED

Price: \$4.75

Lithuanian Days Publishers
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif.
90029

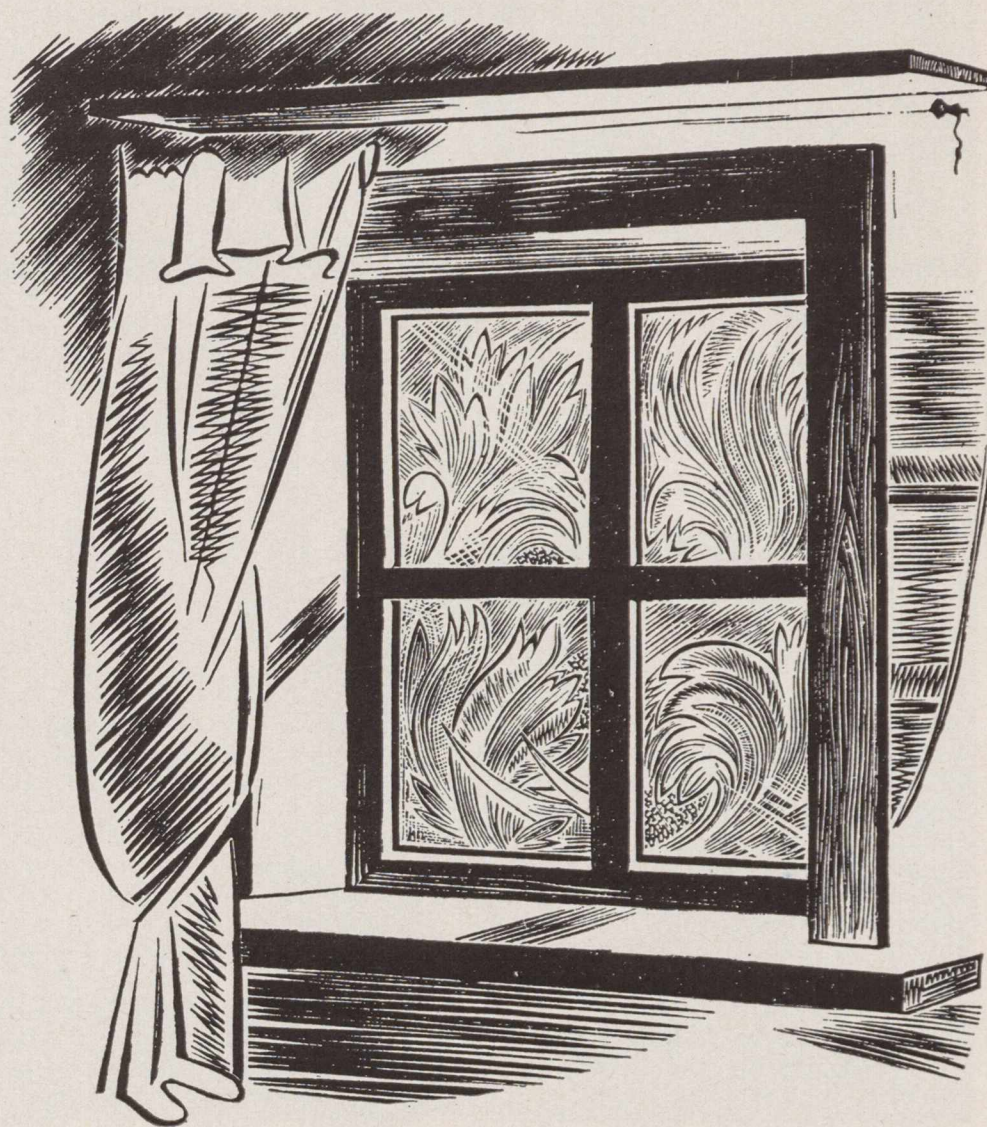

Illustration from "The Seasons".

Woodcut by
V. K. Jonynas

THE SEASONS by K. Donelaitis

This work (over 3,000 lines) has been rendered into English verse by Nadas Rastenis from Baltimore, Md., known for translations of Lithuanian poetry by A. Baranauskas, V. Kudirka, Maironis and others.

The editing is done and foreword is written by Dr. Elena Tumas, professor of English and Comparative Literature at California State College at Fullerton. Mrs. E. Tumas in her own right is a very well known Lithuanian poetess, author of a book of poems, "The Saints and the Kings".

The book is now off print.

The subscription accepted at the

LITHUANIAN DAYS PUBLISHERS
4364 Sunset Boulevard
Los Angeles, California 90029

Price: \$3.00 — soft cover; \$4.00 — hard cover.

Please send:

(...) copies of "The Seasons"

Enclosed \$.....

Name

Address

City State Z. C.

Two of our neighbors, members of "Baltic States' Alliance, Latvia and Estonia: 1. Latvian President Karlis Ulmanis and Latvian coat-of-arms; 2. Estonian President Konstantin Pats and Estonian coat-of-arms. — Du Baltijos Valstybių Sąjungos nariai — mūsų kaimynai — Latvija ir Estija: 1. Latvijos prezidentas Karlis Ulmanis ir Latvijos herbas; 2. Estijos prezidentas Konstantinas Pats ir Estijos herbas.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

By ANTANAS BERNOTAS

Part LCVI

During the first decade of independent Lithuania Communist activity increased. It was partially ended in 1926 when the Communist leader, Karolis Požėla, and his accomplices were captured and sentenced to death. In 1927, another adventurer, Jeronimas Plečkaitis, staged an unsuccessful "uprising" in Tauragė, robbed the local bank, held the town for several hours, and later fled to Poland. There he continued to agitate against his own country until about 1930.

While speaking about Lithuania's political situation, it may be mentioned, that on December 11, 1931, Antanas Smetona, according to the new constitution of 1928, was re-elected president for another 7 year term.

Soon after the 1926 uprising, to prevent further insurrections, censorship was introduced into the Lithuanian press, which lasted for several years. One could often find on newspapers and other publications of this period a remark: "Karo cenzūros leista" (Permitted by Military Censorship).

In 1927, when the Christian-Democrats left the coalition, the political parties in Lithuania lost their influence and their activity decreased, except for the Nationalist Party which was strongly supported by the government.

Despite this, political parties continued to publish newspapers which reflected their ideological differences. These were: "Lietuva" (later "Lietuvos Aidas"), published by Tautininkai (Nationalist Party), "Rytas" (later "XX Amžius") by Christian-Democrats, "Lietuvos žinios" by Folk-Democrats, and others. In high schools, however, no political activity was tolerated or accepted.

In all parts of Lithuania (including the Territory of Klaipėda) flourished a military, non-political organization, "Šiaulių Sąjunga" (Home Guards). To this organization belonged scores of Lithuanian men and women alike, who, besides their military training, were engaged in educational and cultural activities. They promoted physical education and sports, organized courses and folk-theatre circles, maintained country libraries, and published the popular weekly magazine "Trimitas". The youth of nationalist ideology was organized into a society, named "Jaunlietuvių" (The Young Lithuanians). In the territory of Klaipėda existed a similar organization, "Santara" (The League), whose members were called "santariečiai".

On September 28, 1926, Lithuania signed the Peace and Non-Aggression Pact with Russia. According

to the treaty, Russia agreed to recognize Lithuania's independence, not to interfere in its internal affairs, not to join any aggressor that would attack Lithuania, and to recognize Lithuania's boundaries as signed in the treaty of 1920 (i.e. including Vilnius Territory). Later this treaty was prolonged until 1944.

In 1928, Lithuania also signed a treaty with Germany. It stated that the present boundaries of Lithuania were final and that they unquestionably included the Territory of Klaipėda.

Since 1919 efforts were made to form an alliance between Lithuania and her northern neighbors — Latvia and Estonia. These efforts were ineffective because, while Lithuania was involved in war with Poland which later resulted in Polish occupation of Vilnius Territory, Latvia maintained friendly relations with Poland. Despite political disunity, Lithuania maintained friendly cultural relations with Latvians and Estonians, and especially with the Finns, living further north on the continent. Finally, after long negotiations and conferences, on September 12, 1934, in Geneva, Switzerland, a "Baltic States' Alliance" was signed, according to which all three partners agreed to harmonize their foreign policies. According to this treaty, in 1936, Latvia was elected as a non-permanent member of the Council of the League of Nations.

After 1930 Latvia and Estonia became countries of authoritative regime. Karlis Ulmanis was for many years the president of Latvia and Konstantin Pats — the president of Estonia.

(To be continued)

Only a limited supply available of

LITHUANIAN MAPS

Compiled by J. Andrius, with the technical assistance of Professors A. Salys, Stp. Kolu-paila, K. Pakštas, Drs. M. Braks, M. Gimbutas, and A. Šapoka. This is the definitive map of 1939, with insets of Lithuania in the Bronze and Iron Age.

A multicolored map of Lithuania Book map, in folder: \$3.50

"Lietuvių Dienų" Leidykla
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Cal.
90029

Books & Periodicals

Lithuanian Short Stories

S. Zobarskas, *Selected Lithuanian Short Stories*. (The Book Books. New York. 1963. 280 pages. Price: \$5.00.

The first two editions (1959 and 1960) of *Selected Lithuanian Short Stories* were so favorably accepted by the readers that in a few months they were sold out. The success of the book made the time mature for the third edition which appeared in print in 1963, edited by Stepas Zobarskas. The preface was written by Charles Angoff and the introduction by Clark Mills. The critics said many commendable words about the first and second editions: "Although territorially small, the excellence of this representative collection of Lithuanian fiction shows that Lithuania has made a very real and welcome contribution to world literature." ("The Book Exchange").

No less praiseworthy is also the third edition which consists of 21 short stories, created by the best Lithuanian writers. All stories impress the reader by their originality and skillful construction. The names of the representative authors, included in this fine edition, are as follows: Žemaitė, Kudirka, Vaižgantas, Biliūnas, Šatrijos Ragana, Vienuolis, Krėvė, Šeinius, Savickis, Grušas, Alantas, Jankus, Zobarskas, Katiliškis, Landsbergis, Baronas and Mazalaitė. Each of these writers is honored by a short biography, printed at the end of the collection.

There is no doubt that this edition of Lithuanian stories will also find many enthusiastic readers.

J. T-nis

The Baltic Review, No. 33, January 1967. Editorial Board: A. Berzins, Editor-in-Chief for No. 33 B. Nemickas, L. Vahter. Circulation Manager I. Raamot. New York, 29 West 57th St., New York, N. Y. 10019. Published three times yearly.

The new issue of the quarterly on Baltic (Estonia, Latvia, Lithuania) affairs contains the text of the protest memorandum of Lithuanian public figures against the pollution and contamination of Lithuania's nature by recklessly ill-planned Soviet industrialization of the country.

The reemergence of the Baltic States during and after World War I is discussed in an article by Dr. E. Anderson, Professor of History, San Jose College, Calif. Contemporary "Russification in the Baltic States" is the subject of an article by Adelaida Lemberg, Estonian historian and journalist.

Charles Angoff, Professor of English Literature, at Fairleigh Dickinson University, N. J., prominent American writer, discusses three new Lithuanian novels in the English translation: Rejuvenation of Siegfried Immersele by Ignas Šeinius; The Deluge by Mykolas Vaitkus; and Footbridges and Abysses by Aloyzas Baronas.

Also there are books reviews and current documents on the Baltic question.

Awakening Lithuania. A Study on the Rise of Modern Lithuanian Nationalism by Prof. Jack J. Stukas, Ph.D., Director, Institute of International Business, Seton Hall University. The Florham Park Press, Inc., 14 Lincoln Place, Madison, N. J. 07940. 188 pages. Foreword by J. Kajeckas, Charge d'Affaires a.i. of Lithuania, Washington, D.C. Pictures of Lithuanian Dukes, Kings, Presidents and national movement leaders by J. Subačius.

Available from: Lithuanian Days Publishers, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Calif. 90029.

An interesting and very readable and comprehensive book, which explores the elements and forces in the development of the national awakening of the Lithuanian people.

The author's major area of concentration is preceded by an historical summary, and is followed by an historical epilogue. The study thus provides the full political and historic background of the tragic events which have beset Lithuania in the 20th century.

This book is an adaptation of his thesis for a doctorate in philosophy from New York University. This is a work of some twelve years in the making and marks the highlight in his career as a publicist and teacher.

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

didelio formato savaitraštis, skirtingas savo išvaizda ir turiniu, plačiai žvelgias į lietuvių gyvenimą.

Plati Lietuvos gyvenimo kronika ● Laisvojo pasaulio lietuvių informacija ● Kultūrinis puslapis ● Jaunimo aktualijos ● Vaikų "Žiburėliai" ● Religinis gyvenimas ● Sporto informacijos ● Skaitytojų pasisakymai ● Aktualūs straipsniai ● Politiniai įvykiai ir t.t.

Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir A. Rinkūnas.
Leidžia: K. L. K. Kultūros Draugija "Žiburiai".

Prenumerata: metams tik \$5.00, pusmečiui — \$3.00. Naujiems skaitytojams daroma nuolaida. Norintiems susipažinti siunčiama keletas numerių nemokamai.

Adresas:

Tėviškės Žiburiai, 941 Dundas St., W., Toronto 3, Ont., Canada

LITHUANIANS MAKE NEWS

● Audronė Meilė Butvydaitė-Butway is manager of the Marketing and Advertising Department at Stevens Company, world's second-largest textile manufacturer.

A. Butvydaitė is a graduate of Jackson College for Women at Tufts University, Medford, Mass. As a student, in 1962 she was elected the best dressed woman on campus and in 1963 — the university's beauty queen. Her prize-winning poem, "Absorbed by Night", was published by the California Students Almanac.

● Dr. Regina Padleckienė is the head of the cytology department at Michael Reese Hospital, Chicago, Ill. The hospital also has a school of cytotechnology which prepares specialists in this field. Dr. R. Padleckienė is the vice-president of this school.

Dr. Padleckienė began medical studies in Kaunas, Lithuania. She received her M.D. degree at Tuebingen University in Germany.

● Rev. Joseph Augustaitis, S.D.B., was honored for his educational work by Peru's Department of Education. The minister of education presented to Rev. J. Augustaitis an order of merit, "Las Palmas Magisteriales". Rev. J. Augustaitis has been working for a great number of years in the Salesian School of Agriculture.

● Algis Reivytiš of Middle Village, New York, who is now serving in the United States Air Force in Vietnam, wrote to friends back home with a special request. He had decided to decorate his helicopter with a Lithuanian Vytis, and thus identify himself, in that far-off land, as a Lithuanian, and one proud of his heritage. He asked several friends to write to his commanding officer, asking that he be granted permission to display the Vytis. Many New York area Lithuanians wrote, explaining the significance of the Vytis, and achieved the desired result for Algis. (Picture below.)

A. Reivytiš' helicopter with Lithuanian Vytis.

● WBAL-TV, WJZ-TV and the Radio and Television Office of the Archdiocese of Baltimore were honored with citations at the Gabriel Awards ceremony of the Catholic Broadcasters Association.

Some 200 representatives of stations, networks, and dioceses from the United States and Canada attended as "The Good News", a weekly series produced by WBAL-TV in cooperation with the Archdiocese, was cited as "an intelligent, interesting presentation of the issues of our time from a religious viewpoint. It uses various creative formats and treats of a wide selection of subjects." Producer of "The Good News" is Fr. Casimir Pugevičius. The Gabriel citation was made to WBAL-TV for the half-hour documentary "Out of the Depths", based on "Mary, Save Us", the prayerbook written by teenage Lithuanian girls in a Siberian labor camp prison.

ELTA, Information Service of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania, No. 4, April 20, 1967, briefly reviews a book on Baltic languages: Ch. S. Stang, *Die vergleichende Grammatik der baltischen Sprachen* (Comparative Grammar of Baltic Languages). Oslo University, 1967, 485 pages.

The book deals mainly with the phonetics and morphology of the Lithuanian, Latvian and Old Prussian languages, which are considered the oldest in the Indo-Germanic family of languages. Professor Stang, an expert on Baltic linguistics, has made his debut on the subject already in 1929.

"LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDYKLOJ galima gauti šios knygos:

- M. Gimbutienės, *Balts*. \$6.95.
- Dr. J. Končius, *Vytautas the Great*
Minkštasis viršelialis \$3, *kietasis* \$4.
- B. Armonienė-A. Nasvytis, *Leave*
Your Tears in Moscow. \$3.95.
- Lietuvių-Anglų kalbų žodynas*. \$5.
- Anglų-Lietuvių k. žodynas*. \$6.
- Lietuvių kalbos vadovas*. \$4.00

GABRIEL AWARD FOR LITH. DOCUMENTARY TV FILM

L. to R.: Fr. Kenny Sweeney, past pres. of Cath. Broadcasters Assoc., Fr. Casimir Pugevičius of the Radio and Television office of Arch. of Baltimore, Mr. Sydney King, Community Service Director of WBAC-TV.

START CAMPAIGN FOR THE U.S. STAMP OF THE BALTIC STATES

It is time to start a campaign among the Baltic peoples and their American friends in the United States by writing letters to the Postmaster General Lawrence F. O'Brien, U. S. Post Office Department, Washington, D. C. and asking him to issue early in 1968 a U. S. commemorative stamp to honor the 50th anniversary of the declaration of independence of the Baltic States: Estonia, Latvia and Lithuania.

It would be a good idea if the Estonian, Latvian and Lithuanian philatelic societies and stamp clubs in the United States jointly prepared and submitted an application to the Postmaster General for the issuance in 1968 of a commemorative stamp to honor the Baltic States' jubilee; they could enlist its membership to work for

the support of the proposal. Once the application has been submitted and the idea publicized in Baltic-American newspapers, we could get thousands of letters of support on the way to Postmaster General and its committee.

Steps must be taken immediately since the program for the 1968 commemorative stamps will be decided a few months from now.

Write letters to Postmaster General today!

V. Grundmanis

ABOUT BALERINA R. RATAS

(Excerpts from Australian press)

"...Ramona Ratas, dancing Mrs. Dimple, stole the show with her comic portrayal of the flustering Aunt, and spent an incredible amount of time on her toes, fluttering and hovering like a butterfly." (J. Thorne).

"...Ramona Ratas alias Mrs. Dimple alias Britannia, gave a performance in the best Gilbert tradition with hilarious results." (G. M., Sydney univ. newspaper).

"Ray Powell as Hilarion and Ramona Ratas in the character role of Berthe rounded out a fine performance." (Sydney, Herald, 1966).

(More on page 26)

1918 1968
50th Anniversary of the Declaration of
Independence

LITHUANIA • LATVIA • ESTONIA

▲ Ramona Rataitė "Yurgen (Roberto Helpman) baletė 1965-6 metų užjūrio (overseas) tūre.

Ballerina Raimonda Rataitė, Adelaidė, Australia.

▼ Scena iš "Miegančios gražuolės" (Statė Borovansky 1960 m. Adelaidės sezone). IV-ta iš dešinės Ramona Rataitė, I-ma — Regina Plokštytė.

"Giselle" baletė repeticijoje prieš spektaklį. Fronte — Niurejevas, toliau matyti Raimonda Rataitė.

BALERINA RAMONA RATAITĖ

Ne kartą teko Australijos lietuvių laikraščiuose užtikti žinių apie jauną baletą šokėją Raimondą Rataitę. Pernai metais ji su gastroluojančia Australijos baletų grupe buvo atvykusi į Los Angeles ir šoko naujajame Music Centre. Šiuo metu ji lankosi JAV-se, pasinaudodama atostogomis.

Raimonda Rataitė (dailininkas V. Ratas yra jos tėvas) baletą mokytis lankė Perthe ir Sydnėjuje. Baigusi buvo pakviesta šokti televizijoje ir pasiūlyta įstoti į Australijos baletą.

Trupėje. Toje trupėje Raimonda penkerius metus dirbo, šokdama įvairias grupines ir solo partijas. Spauda apie ją atsiliepė palankiai (Žiūr. keletą ištraukų 25 psl.).

Raimonda Rataitė "M. g." I akte.

Su "Australian Ballet" trupe jai teko gastroluoti po visą Australiją, Tasmaniją, taip pat šoko trupės gastrolėse Paryžiuje, Londone, Kopenhagoje, Berlyne, Honoluluose, Los Angeles mieste ir kitur.

Iš foto nuotraukų šiame puslapyje matome, kad jai teko šokti kartu su tokiais garsenybėmis, kaip Nurejev ir kt.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Baltimore, Md.

"RADIO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D. C.
rGirdima sekmadieniais 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WFMM 93,1 mgcl.
Programos vedėjai: **Albertas Juškus**,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore 27, Md. Phone: Circle 2-1779

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS

**Naujosios Anglijos Lietuvių kultūrinė
Radijo Programa**
sekmadieniais — 8-9 val. rytą.
AM bangomis 1190 kilociklų; FM bango-
mis 105.7 megaciklų iš
WKOX, Framingham, Mass.
P. Viščinis, programos vedėjas,
173 Arthur Street, Brockton 18, Mass.
Tel. JUniper 6-7209.

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. Radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.
vedama **Stepono ir Valentino Minkų**, gir-
dima nauju laiku
Sekmadieniais nuo 1:00 iki 1:30.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, mu-
zika, dainos ir Magdūtės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
tel.: AN 8-0489

Lietuvių Radijo valanda
Sekmadieniais nuo 11:00 iki 12:00 val.
WHIL — 1430 banga, Medford 55, Mass.
Jonas J. Romanas, vedėjas
170 H Street, South Boston 27, Mass.
Tel. Andrew 8-7635

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS

RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10:00 — 11:00.
Šeštadienį is sekmadienį 8:00—9:30.
"Vakaruskos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.
Visos programos iš
WOPA Stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS

Seniausia ir populiariausia radijo progra-
ma Chicagoje.

Stotis WXRT — radijo banga FM — 93,1
Kas dieną nuo 7 val. vakaro (išskyrus še-
štadienius ir sekmadienius)
Programos vedėjas **Henrikas Žemelis**.
Adresas: MARGUTIS, 6755 S. Western Ave.
Chicago, Ill. 60636. tel. GRovehill 6-2242.

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo programa TĖVYNĖS GARSAI

penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc
Vedėjas — **Juozas Stempužis**.
4249 Lambert Rd., Cleveland 21, Ohio
Tel. 382-9268

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
kiekviena vakarą 20:15 - 20:30 Liet. laiku.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas**.
Adresas:
Sezione Litwana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

Detroit, Mich.

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
girdima kiekv. šeštadienį 8:45—9:45 p.p.
iš Detroito stoties WJLB — 1400 klc.
Franešėjai: **Patricia Brandza ir**
Aigis Zaporackas
Vedėjas Ralph Valatka.
1550 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone: BRowdway 3-2224

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 Mc.
Sekmadieniais 8:30 — 9 val. ryto.
Išlaiko radijo klubas.
Klubo pirm. — inz. Vacys Urbonas.
17175 Gaylord Ave., Detroit, Mich. 48240
Tel. KE 7-9642
Programos redaktoriai ir pranešėjai:
Jonas Kriščiūnas — 846-4245; Kazys Go-
gelis — 535-6683; Rožė Ražauskienė —
278-1353; Stasys Garliauskas—TA 6-1385;
Antanas Janušis — VE 5-8317.

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė
WBMI — FM 95.7 mc.
Kiekvieną sekmadienį 12:00 — 1:00 p. p.
programos vedėjas **A. Dragūnevičius**,
273 Victoria Rd., Hartford, tel. CH 9-4502

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"

Kasdien valanda girdima
kiekvieną šeštadienį 5:00—6:00 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 kilo.
ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius **Jokūbas J. Stukas**,
1016 Schleifer Rd., Hillside, N. J. 07205.
Tel: 289-6878 (Code 201)
Kultūrinė liet. radijo valanda anglų kalba
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirmadienio vakarais 8:05 89.5 meg.
Vedėjas **J. J. Stukas**.

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Nauja radijo programa, pradėta bal.
24 d. girdima kiekvieną sekmadienį
nuo 9 val. iki 10 val. ryto.
WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adreass: Romas Kezys, 62-15 69 Place,
Middle Village, N. Y. 11379.
Telefonas: TW 4-1288.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos
kronika, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda redakcinis
kolektyvas.

Rašyti: "Bendruomenės Balsas",
1203 Green St., Phila., Pa. 19123
Telef. PO 5-0932

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. - WPIT 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku,
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius**.
Circonvallazione NOMENTANA 162

Rochester, N. Y.

Kultūrinė lietuviška valandėlė

Sekmadienio rytą 9:35—10:00 per WHEC
1460 klc.

Išleiko Lietuvių Radijo Klubas

Klubo valdyba: Pr. Puidokas, pirm., 580
Wilkins St., (14521); A. Cieminis, vicep.;
R. Kirsteinas, sekr. 229 Nester St. (14621);
V. Žmuidzinai, išd.; E. Karklienė, narė.

Programas praveda valdybos nariai ir
šie vedėjai: O. Adomaitienė, A. Dziakonas,
St. Igiūnas, Br. Krokys, B. Sedlickaitė ir
D. Šiurlienė.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIO PARTIJA

WBRY, Waterbury, 1590 Kilocycles
Kiekvieną šeštadienio vakarą
6:10 iki 7:00 p. m.
Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams (Adomaitis)
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708
Telefonas: 753-8898

Radijo valanda — Lietuvos atsiminimai
Stotis WWCO, banga 1240
Veikia sekmadieniais 9:35—10:30 A.M.
Vedėjas **Antanas Paliulis**.
Adresas: 65 Bank St., Waterbury, Conn.
Telef. 754-5141

Washington, D. C.

Nuo gegužės 1 pakeistas transliacijų
laikas ir bangos:
Kasdien 18 val. 30 min. ir 20 val.
Lietuvos laiku 16, 19, 25 ir 31 metr ban-
gomis.
Jos girdimos vasaros laiku:
Washington-New York — 11:30 AM ir
1:00 PM.
Chicago — 9:30 AM ir 11:00 AM.
Los Angeles — 8:30 AM ir 10:00 AM.
Vakarų Europoj — 4 val. 30 min. vak. ir
6 val vakaro
Pietų Amerikoj — 12:30 p p. ir 2 v. p.p.
Australijoj (Sidney, Belbourn) — 1:30 v.
ryto ir 3 val. ryto.

Adresas:
Voice of America, Washington 25, D.C.

Wilkes-Barre, Pa.

Liet. Bendruomenės sk. Radijo programa
Sekmadieniais 3—3:30 val. p. p.
Stotis WPTS, 1.000 W. Ch.. 1540 Pittston,
Pa.
Radijo komisija: V. Paulauskas, kun. B.
Danis, dr. B. Kaslas, N. Bajorienė ir Vacl.
Romanas. Pranešėja N. Bajorienė.

Montrealis, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną šeštadienį 5 val. 30 min. pp.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas **L. Stankevičius**.
1053 Cr. Aibanel, Duvernay, P. Q. Canada
Tel: 669-8834

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Girdima du kartus savaitėje:
Šeštadieniais —
3:30—4:30 p.p. banga 1250
Stotis CHWO-Oakville, Ont, Canada
Sekmadieniais —
2:00—2:30 p.p. banga 1270
Stotis WHLD, Niagara Falls, N. Y., USA
Programos vedėjas **Jonas R. Simanavičius**.
111 Roncesvalles Ave., Toronto 3, Ont.
Canada. — Tel. 534-1274.

Tas pats adresas yra ir "Dainos" dovanų
ir plokštelių krautuvės.

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm-ja.
So. Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis,
"Draugas", J. Karvelis, "Marginiai"
"Terra".

Cicero, Illinois — B. Štangenbergas.
Cleveland, Ohio — "Dirva", V. Rociūnas,
V. Taraska.
Detroit, Mich. — "Gaiva", "Neringa",
St. Anthony's Parish Library.
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.
Hartford, Conn. — V. Nenortas.
Kenosha, Wis. — B. Juška.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Omaha, Nebr. — Kun. L. Musteikis.
Putnam, Conn. — Immaculata Conception
Convent.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — "Spauda".
Woodhaven, N. Y. — "Aidas", "Romuva".
Woodmant, Conn. — Z. Šaulytė.
Worcester, Mass. — Pr. Pauliukonis.

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".
Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.
W. Brunswick — A. Vingis.
St. Kilda — N. Butkūnas.
Mirren — J. Rupinkas.
Sydney — Kun. P. Butkus.

Italijoje

Roma — Mnsgr. V. Mincevičius.

Kanadoje

Toronto, Ont. — V. Aušrotas, A. Kuolas,
P. Misevičius, Time Cigar Store.
Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish
Library)
Sudbury, Ont. — Kun. A. Sabas.
Winnipeg, Man. — Br. Bujokienė.

Venecueloje

Caracas — Kun. A. Perkumas.

NAUJA PLOKŠTELĖ

Lietuvių tautiniai šokiai. Lithuanian Folk
Dances. Plokštelė Paruošė J. Zdanis ir
D. Lapinskas. Išleido JAV LB Kultūros
Fondas, Nr. 29. 1966. Mono \$4.50, Stereo
\$5.00. Futliaras A. Kurausko, foto A. Ke-
zio, S.J.

I p.: Gyvataras, Sadutė, Rugučiai, Šus-
tas, Vėdaras, Malūnas, Audėjėlė; II p.:
Kubias, Subatėlė, Blezdینگėlė, Jonkelis,
Mikita, Kalvelis, Suktinis.

Gaunama LD-nų administracijoje

LD administracija dėkoja visiems,
kurie neraginami atsiuntė 1967 m.
prenumeratos mokestį; prašome ir
kitus nedelsiant atsilyginti; skolos
sunkina žurnalo leidimą.

Pakeitę adresą, tuojau praneškite,
kad nesusitrukdytų žurnalo
siuntimas.

LIETUVIŲ
DIENOS
 LITHUANIAN DAYS

LIETUVIŲ OPEROS CHICAGOJE PROGRAMŲ VIRŠELIAI.